

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ของ

รัชณี แซ่อึ้ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ของ

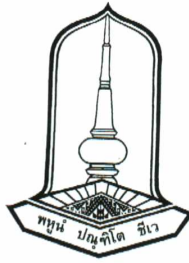
รัชณี แซ่เอ็ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

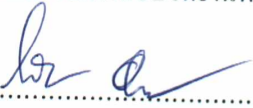
เมษายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาของนางรัชณี แซ่อึ้ง
แล้วเห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.โสภี อุ่นทะยา)

ประธานกรรมการ

(กรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(รศ.วิณา วิสเพ็ญ)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

(รศ.ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ)

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

ผู้อำนวยการคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน 12.จ. พ.ศ. 2555

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์วิภา วิสเพ็ญ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้ศึกษาค้นคว้ารู้สึก ซาบซึ้งในความกรุณา ความเอื้ออาทรและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์รัถพร ชังชาติ อาจารย์บุษมา ประภาสพงษ์ และอาจารย์ ดร. โสภี อุ่นทะยา คณะผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจนได้ เครื่องมือที่มีคุณภาพ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษา

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย คณะครูทุกท่าน และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 ทุกคน ที่อนุญาตให้ทดลองใช้เครื่องมือ อำนวยความสะดวก ช่วยแก้ไขปัญหา และให้ความร่วมมือในการทดลองจนสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณ คุณปริดา อัมพันธ์พิศุทธิ์ นางสาวจรรยาพรณ อัมพันธ์พิศุทธิ์ คู่สมรสและบุตรสาว ที่สนับสนุน ให้ความเวลา ให้โอกาส คอยเป็นพลังใจในการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อนบัณฑิต รุ่น 4 สาขาวิชาภาษาไทย ทุกท่านที่ให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบคุณอาจารย์สุภาพ ทองนุช ที่ได้ช่วยเหลือ แนะนำแก้ไข ให้กำลังใจจนผู้ศึกษาค้นคว้าประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากการศึกษานี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ให้ความรัก ความอบอุ่น เลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ ตลอดจนบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่เป็นผู้วางรากฐานการศึกษาให้ความรู้ อบรมสั่งสอนจนผู้ศึกษาประสบความสำเร็จด้วยดี

รัชนี แซ่อึ้ง

ชื่อเรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
ผู้ศึกษาค้นคว้า นางรัชณี แซ่อึ้ง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วิภา วิสเพ็ญ
ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา ภาษาไทย
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2555

บทคัดย่อ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านในจังหวัดของตนขึ้นเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน เพราะหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นให้มีเนื้อหาใกล้ตัว ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้ เกิดความสนใจ เกิดทักษะในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น การศึกษาค้นคว้านี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างและ หาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 27 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เวลาศึกษารวม 10 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” จำนวน 1 เล่ม ที่มีคุณภาพความเหมาะสมมาก เท่ากับ 3.88 (2) แบบฝึกหัดท้ายบท จำนวน 5 บท บทละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย ของข้อถูก (p) ตั้งแต่ 0.22-0.74 และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.79 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 จำนวน 30 ข้อ (4) แผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 10 แผน ที่มีคุณภาพความเหมาะสมมากเท่ากับ 4.02 และ (5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียน มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) รายข้อตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.89 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” เท่ากับ 85.56/82.59 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีดัชนีประสิทธิผลโดยแยกเป็น บทที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7932 บทที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7891 บทที่ 3 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7849 บทที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7765 บทที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7830 และ ดัชนีประสิทธิผลโดยรวมเท่ากับ 0.7886

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.11-4.30$)

โดยสรุปผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นอกจากมีหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ใช้ภูมิปัญญาและวรรณกรรมท้องถิ่นมาสร้างอย่างมีประสิทธิภาพให้ครูภาษาไทยนำไปใช้ในการสอนได้แล้ว ยังเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องอื่น ๆ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้อีกด้วย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	5
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอ่านและทฤษฎีการเรียนรู้	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรท้องถิ่น	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพและประสิทธิผล	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเกษตรวิสัย	51
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	64
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	65
ระยะเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้า	76
รูปแบบการศึกษาทดลอง	77

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ตามเกณฑ์ 80/80 ..	83
ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับ	
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”	87
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหนังสือ	
ส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	91
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	92
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
การวิเคราะห์ข้อมูล	94
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	94
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	95
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	99

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	105
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	109
ภาคผนวก ค การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	180
ประวัติย่อของผู้ศึกษา	200

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการวิเคราะห์การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	73
2 คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” แต่ละบท 5 บท	83
3 คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องและคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”	85
4 ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ตามเกณฑ์ 80/80	87
5 ดัชนีประสิทธิผลหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”	88
6 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”	89

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” 71

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1)

การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรับรู้และใช้ชีวิตอันที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน รู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย ดังนั้นการที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้เด็กเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2545 : 2) การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เด็กจนโต การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอน และจำเป็นที่จะต้องฝึกให้มีความชำนาญเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดกว้างขวางและเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วถูกต้องในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะโลกได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีสื่อให้อ่านอย่างหลากหลายให้เลือกทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ไปจนถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า “อินเทอร์เน็ต” เป็นการพัฒนาทางสติปัญญา ฉะนั้นหากคนไม่อ่านหนังสือก็ยากที่จะพัฒนาสติปัญญาและความรู้ได้ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องพัฒนาวิธีการอ่าน โดยการฝึกฝนจนเกิดทักษะ ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัยอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างนิสัยให้เยาวชน

รักการอ่าน จนเกิดทักษะในการอ่านและเป็นนักอ่านที่ดี ทักษะการอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญช่วยให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา โดยเฉพาะในชีวิตประจำวัน การอ่านนับว่าจำเป็นอย่างมาก ถ้าไม่อ่านเราก็ไม่สามารถทันต่อเหตุการณ์และความเป็นไปของโลก การอ่านทำให้เกิดความรอบรู้และเกิดความคิด การอ่านมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้แก่บุคคล ใครอ่านมากก็จะมีความรู้มาก มีประสบการณ์มาก (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542 : 3)

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ตัวชี้วัดสาระการอ่านไว้ข้อหนึ่งว่า นักเรียนอ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยการอ่านจากหนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย และอ่านจากหนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 12) นอกจากนี้ รื่นฤทัย สัจพันธ์ (2541 : 21) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า เป็นทักษะการอ่านที่ควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดในเด็กและเยาวชนเพื่อที่จะให้เขาได้หลักคิดในการเลือกอ่านหนังสือที่ดีและเป็นประโยชน์ เป็นทักษะที่นำไปสู่การสร้างความรู้ ความคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ. 2546 : 208) โดยทำให้นักเรียนอ่านหนังสือเป็นและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์และการฝึกฝนเป็นอย่างมาก จึงจะส่งผลให้นักเรียนนำความคิดและประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และชีวิตครอบครัว ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในทุกกลุ่มสาระทุกระดับชั้น จำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ และต้องได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

หนังสือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่คงความสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อที่สร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมหรือใช้สื่ออื่น ๆ ด้วยตนเอง ใช้ได้สะดวก ราคาถูก ไม่จำกัดเวลาสถานที่ในการใช้ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านในท้องถิ่นของตนขึ้น เพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน เพราะหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น การอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสม โดยใช้เรื่องราวของสิ่งใกล้ตัวในท้องถิ่นมาสร้างเป็นองค์ความรู้ สามารถสะท้อนภาพของท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ดังที่ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 11) กล่าวไว้ว่า “สภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นหัวข้อในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งสามารถวาดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่น เช่น อาชีพที่สำคัญ สถานที่สำคัญ บุคคลที่สำคัญของท้องถิ่น

เป็นต้น” การเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นตน เป็นการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกจิตสำนึก และมีนิสัยรักการอ่าน สามารถช่วยส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นการเปิดโลกทัศน์ของครูและผู้เรียนให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

หนังสือเสริมการอ่านนับว่ามีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งดีงามและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 2) สอดคล้องกับผลการศึกษาคงจันท์ โพธิ์สม (2549 : 91) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง “ยามเดือนเสาชวาสวนกวาง” พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.46/85.82 ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6871 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 68.71 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอรทัย ไชยพันธุ์ (2549 : 106) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า แผนการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.00/84.17 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนเรียนรู้ เท่ากับ 0.6074 หรือคิดเป็นร้อยละ 60.74 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งอรุณี จิรมหาศาล (2550 : 89-93) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “เที่ยวเมืองสามชัย” ผลการศึกษาพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.44/80.20

อำเภอเกษตรวิสัยเป็นอำเภอชั้นสองของจังหวัดร้อยเอ็ด มีอาณาเขตกว้างขวาง มีประวัติเก่าแก่น่าสนใจเล่าต่อกันมาว่า อำเภอเกษตรวิสัยเดิมชื่อ “เมืองเกษ” มี “พระศรีเกษตราธิไชย (เหง้า) เป็นอุปราชผู้ก่อตั้งเมืองขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และทรงมีพระบรมราชโองการให้ตั้งเมืองขึ้นที่บ้านดอนเสาโอง (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอนมโพธ) แต่พระศรีเกษตราธิไชยเห็นว่าไม่เหมาะสม จึงขอพระบรมราชานุญาตเปลี่ยนที่ตั้งจากบ้านดอนเสาโองมาตั้งที่บ้านกู่กระโดนในเมืองสุวรรณภูมิ เพราะมีชัยภูมิดี พื้นที่อุดมสมบูรณ์ และมีพระบรมราชานุญาตให้ขนานนามว่า “เมืองเกษ”

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2358 เมืองสุวรรณภูมิกฎานะเป็นอำเภอ เมืองเกษ ได้แยกการปกครองออกมาและยกฐานะเป็นอำเภอเรียกว่า “อำเภอหนองแวง” ปี พ.ศ. 2489 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอเกษตรวิสัย มีคำขวัญว่า “เมืองเกษพัฒนา ทุ่งกุลาสดใส ฟ้าไหมสวยยิ่ง กู่กาสิงห์บ้านปลา โสภานารี มากมีข้าวหอม”

ปัจจุบันอำเภอเกษตรวิสัยอยู่ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด 45 กิโลเมตรมีพื้นที่อยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่เลื่องลือไปทั่วโลก นอกจากนี้อำเภอเกษตรวิสัยยังมีประเพณีวัฒนธรรมและโบราณสถานโบราณวัตถุสำคัญอีกหลายอย่าง ที่เป็นสมบัติล้ำค่าของท้องถิ่น ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน

จากข้อความดังกล่าวผู้ศึกษามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีความสนใจสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยจัดเนื้อหาในหนังสือให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นให้ผู้เรียนเกิดความรัก ห่วงเห่น เห็นคุณค่าของท้องถิ่นตน อีกทั้งปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีจิตสาธารณะมุ่งทำคุณประโยชน์ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้มีหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน
3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของสิ่งที่ควรอนุรักษ์ในท้องถิ่นตนและรักษาไว้ให้ยั่งยืน

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีในการสร้าง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้นำแนวคิดของ นิคม ชมภูหลง (2545 : 89) ที่ว่า “หลักสูตรท้องถิ่นเป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยพยายามใช้ทรัพยากรท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แท้จริง ตลอดจน การมีส่วนร่วมในท้องถิ่นตน” จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดกำหนดเนื้อหา ในบทเรียน โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน บทที่ 4 สืบสานประเพณี และบทที่ 5 คนศิรีเมืองเกษ

2. แนวคิดทฤษฎีการสอนอ่าน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้อาศัยกรอบแนวคิดตามโครงสร้าง ทฤษฎีสเกิมา (Schema Theory) มาใช้ เป็นกรอบในการสอนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยอาศัย โครงสร้างความรู้ ความสามารถในการอ่าน และข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน มาช่วยทำความเข้าใจให้นักเรียน อ่านเรื่องราวได้เข้าใจขึ้น จากหลักการที่ว่า “ธรรมชาติเกี่ยวกับลักษณะความรู้ของมนุษย์นั้น คนจะเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบข้างตนก็ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นตรงหรือสอดคล้องกับความรู้และ ประสบการณ์เดิม ผู้อ่านจึงต้องการ โครงสร้างของความรู้จากการอ่าน 2 ประเภท คือ โครงสร้าง ความรู้ของบทอ่าน ได้แก่ หัวข้อต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน และโครงสร้างความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็น ความรู้เดิมที่ผู้อ่านมีติดตัวมา ดังนั้น โครงสร้างความรู้จะช่วยให้อ่านค้นพบความรู้ใหม่ที่ต้องการจาก การอ่าน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือ โครงสร้างความรู้จะช่วยให้อ่านเชื่อมโยง ความรู้ใหม่กับประสบการณ์พื้นฐานที่ผู้อ่านมีอยู่ ทำให้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่อ่านมากขึ้น” (ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ. 2538 : ขม-ง)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้ศึกษาได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านของจินตนา ไบกาซูยี (2542 : 7) ที่ให้ความหมายหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า “เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมการอ่าน เกิดทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์” จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้านำมาเป็นกรอบในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เพื่อให้ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพและตรงกับจุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสือ

4. กรอบแนวคิดด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบฝึกหัด ดังนี้

4.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (Operant Conditioning Theory) ความว่า “ ทฤษฎีนี้จะเน้นการกระทำของผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่ผู้สอนกำหนด ” กล่าวคือ เมื่อต้องการให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง จะให้ผู้เรียนเลือกแสดงพฤติกรรมเอง โดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนรู้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง “ เสริมแรง ” พฤติกรรมนั้นๆ ทันที เพื่อให้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้น เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้หรือที่ว่า พฤติกรรมหรือการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับเสริมแรง (reinforcement) (อารี พันธุ์ณี. 2546 : 112)

ผู้ศึกษาใช้แนวคิดทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ เป็นกรอบในการสร้างแบบฝึกหัดให้มีความน่าสนใจ กิจกรรมเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก นักเรียนวางแผนการทำงานตามความพึงพอใจของตนเอง และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบความสัมพันธ์ต่อเนื่องของธอร์นไคค์ (Thorndike's Conditionism)

ผู้ศึกษานำทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยหลักการเรียนรู้ของทฤษฎี กล่าวถึง “ การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) โดยมีหลักเบื้องต้นว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยแสดงในรูปแบบต่างๆ จนกว่า จะเป็นที่พอใจเหมาะสมที่สุด เรียกว่า การลองถูกลองผิด การหลักการดังกล่าว ธอร์นไคค์ สรุป เป็นกฎการเรียนรู้ 3 ข้อ คือ กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งผลที่ได้รับ ” (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544 : 58 – 61)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์น ไคค์เป็นกรอบ
เขียนแผนการเรียนรู้ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” จนครบทุกบท

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียน
ที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 53 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling)

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้ศึกษาได้ศึกษากรอบสาระและมาตรฐาน
การเรียนรู้ช่วงชั้น ตัวชี้วัดสาระการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา
วรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝน มาสร้างหนังสือ
ส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ประกอบด้วย
5 บท มีเนื้อหา คือ

บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง

บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน

บทที่ 4 สืบสานประเพณี

บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษตร

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

4.1 ตัวแปรต้น คือ หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

4.2 ตัวแปรตาม คือ

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

4.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่มีต่อการเรียน
ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ใช้เวลาทดลองภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน
10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาในการทดสอบหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษา
ปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นตน โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 บท คือ บทที่
1 รู้เรื่องเมืองเก่า บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณ บทที่ 4 สืบสานประเพณี และ
บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษ

2. เมืองเกษตรวิสัย หมายถึง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีอาณาเขตติดต่อ
หลายอำเภอ เขตการปกครองมี 13 ตำบล 169 หมู่บ้าน 2 เทศบาล และ 13 อบต. เป็นอำเภอที่มี
ประวัติความเป็นมานับร้อยปี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ท่องเที่ยวควรแก่การอนุรักษ์

3. เกณฑ์ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง เกณฑ์ประสิทธิภาพของ
หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ตามเกณฑ์
80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดหลังอ่าน
หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”
ในแต่ละบท

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ข้อทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลและ
ประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ซึ่งผู้ศึกษา
ค้นคว้าสร้างขึ้น เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

5. ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่าน (E.I.) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึง
ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน
กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการ
ทดสอบก่อนเรียน

6. ความพึงพอใจในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีในทางบวก ความชอบความสนใจ ความกระตือรือร้นของนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” มีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาว่าการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอ่านและการเรียนรู้
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรท้องถิ่น
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผล
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเกษตรวิสัย
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดง ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1)

1. เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 4-5) การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียน การเขียนสะกดตามอักษรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของ งานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง สำหรับสาระการอ่าน การเขียน และวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้นมีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 8-39)

3.1 ตัวชี้วัดสาระการอ่าน

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง
2. อธิบายความหมายของคำ ประโยคและข้อความที่เป็นการบรรยายและการพรรณนา
3. อธิบายความหมายโดยนัย จากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย
4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
5. วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
6. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำ และปฏิบัติตาม
7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

8. มีมารยาทในการอ่าน

3.2 ตัวชี้วัดสาระการเขียน

1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด
2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม
3. เขียนแผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน
4. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน
5. เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ
6. เขียนแสดงความรู้สึกรักและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา
7. กรอกรายการต่างๆ
8. เขียนเรื่องตามจินตนาการ
9. มีมารยาทในการเขียน

3.3 ตัวชี้วัดสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

1. สรุปเรื่องจากวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่อ่าน
2. ระบุความรู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม
4. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

1.3.4 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

1.3.4.1 สาระการอ่าน

1. การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่ประกอบด้วย คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่มีตัวการ์นต์ อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน ข้อความที่เป็นการบรรยายและพรรณนา ข้อความที่มีความหมายโดยนัย
2. การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ
3. การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น วรรณคดีในบทเรียน บทความ บทโฆษณา งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
4. การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม เช่น การใช้พจนานุกรม การใช้วัสดุอุปกรณ์การอ่านฉลากยา คู่มือและเอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ข่าวสารทางราชการ
5. การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน

6. มารยาทในการอ่าน

1.3.4.2 สาระการเขียน

1. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
2. การเขียนสื่อสาร เช่น คำขวัญ คำอวยพร คำแนะนำและคำอธิบายแสดงจุดยืน
3. การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน
4. การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ แจ้งความ แลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย การเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ แจ้งความ แลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย
5. การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ
6. การเขียนแสดงความรู้สึกรักและความคิดเห็น
7. การกรอกแบบรายการ เช่น ใบฝากเงินและใบถอนเงิน ธนาคัติ แบบฝากส่งพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์

8. การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

9. มารยาทในการเขียน

1.3.4.3 สารวรรณคดีและวรรณกรรม

1. วรรณคดีและวรรณกรรม เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานคติธรรม เพลง

พื้นบ้าน

2. วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียนและตามความสนใจ

3. บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า ได้แก่ บทอาขยานตามที่

กำหนดบทร้อยกรองตามความสนใจ

1.4 หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การเรียนการสอนวิชาใดก็ตาม จะต้องมียุทธศาสตร์สอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัด
ประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์
จากแนวคิดดังกล่าว

กรมวิชาการ (2546 : 2-3) ได้ให้หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ไว้ดังนี้

1. การสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. การสอนภาษาควรรหาโอกาสสร้างความสนใจในตัวเด็ก เพื่อให้เด็กมีส่วนร่วม
ร่วมในการเรียนภาษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญทางภาษา

3. การสอนภาษาต้องหาแนวทางสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้เกิดขึ้นให้ได้
เพราะว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

4. การฝึกทักษะทางภาษาถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง การฝึกควรมีขั้นตอน

ดังนี้

4.1 แนะนำว่าการฝึกเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเรียนภาษา ควรยึด
ตามช่วงให้เหมาะสมกับแต่ละคน

4.2 การฝึกควรจะทำในสิ่งที่ใกล้ตัว และเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

(Closely and Possible)

4.3 ต้องฝึกให้เขาได้แสดงความคิดเห็นทางทักษะด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน
และถูกต้องตามหลักภาษา

5. การสร้างความเข้าใจทางภาษาจะขึ้นอยู่กับที่เคยเห็น ได้กระทำ ได้ยิน
ได้พูด

และเนื้อหา

6. การสอนต้องใช้วิธีแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์

7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางภาษาจะต้องจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้

นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่มีมากมาย เราสามารถจัดได้ทุกระยะของการเรียนการสอน ตั้งแต่ นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับบทเรียน โดยยึดหลักดังนี้

1. เลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของบทเรียน
2. เลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น ความยุ่งยาก ระดับความรู้
3. เลือกโดยพิจารณาความสามารถของผู้สอนด้วย เช่น ครูที่ร้องเพลงไม่เก่ง ก็อาจจะใช้เครื่องบันทึกเสียงแทน
4. เลือกโดยพิจารณาสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน เช่น ถ้าห้องเรียนคับแคบการจัดให้เล่นเกมแข่งขันก็อาจจะเกิดเสียงดังไปรบกวนห้องเรียนอื่น และการเคลื่อนไหวก็จะไม่สะดวก ครูอาจใช้กิจกรรมอื่นแทน
5. เลือกกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ปฏิบัติง่าย ไม่ซับซ้อนและยืดหยุ่นได้
6. เลือกกิจกรรมที่ให้แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทุกคนมีส่วนร่วม

ดังที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การสอนภาษาไทยมีหลายวิธี จะใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนความสามารถของครู การจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน ครูควรฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้สัมพันธ์กัน ไม่ควรสอนแยกเป็นทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของนักเรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะทั้งสี่อยู่ตลอดเวลาในการเรียนการสอนครูจึงควรให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะเหล่านี้ให้ดีที่สุด เพราะนอกจากทั้งสี่ลักษณะจะมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนวิชาต่าง ๆ ด้วย สามารถนำทักษะการใช้ภาษาดังกล่าวติดต่อกสื่อสารในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

1.5 หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กประถมศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย (2538 : 64-82) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะนอกจากการใช้ภาษาของเด็กจะแตกต่างกันแล้ว สภาพแวดล้อมของเด็กมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนภาษา เพราะเด็กบางคนเติบโตมาในกลุ่มที่มีได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเด็กบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

และมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน การสอนภาษาไทยควรจะได้มีการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน การสอนโดยการแบ่งกลุ่มคณะเด็กเก่งกับเด็กอ่อนไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน และเด็กอ่อนได้รูปแบบอย่างเด็กเก่ง

2. ความพร้อม (Readiness) ความพร้อม คือ สภาพการเจริญเติบโตของร่างกาย การรับรู้เบื้องต้น และความสนใจที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของความพร้อมของเด็กมีหลายประการ ได้แก่

2.1 วุฒิภาวะ (Maturation) ความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของเขา เด็กยังมีอายุมากขึ้นความพร้อมที่จะรับรู้ก็มากขึ้นด้วย

2.2 ประสบการณ์เดิม (Experience) หมายถึง ประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ที่ครูสอนให้ เด็กจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้รวดเร็ว

2.3 ความสัมพันธ์ของบทเรียนกับตัวเด็ก หมายถึง จัดบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์กับความสนใจของเด็ก เด็กจะรับรู้ได้เร็วขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ที่มีผลมาจากความเจริญงอกงามของบุคคลทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

4. เป้าหมายการเรียนรู้ (Purposeful Learning) การตั้งเป้าหมายของครูก่อนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ดำเนินการสอนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นความสนใจในบทเรียนให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าจุดหมายของการเรียนรู้ คืออะไร เรียนแล้วได้รับประโยชน์อย่างไร ดังนั้นครูผู้สอนต้องตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้ในบทเรียน วิธีที่ดีที่สุดอีกประการหนึ่งคือให้นักเรียนช่วยกันตั้งเป้าหมายในการเรียนแต่ละเรื่องไว้

5. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) การฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้การเรียนรู้ได้ผลเร็วขึ้น ธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวว่า การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษา การเขียนการอ่านต่าง ๆ ถ้าทำได้บ่อย ๆ ความชำนาญก็จะเกิดขึ้น เขียนคำผัดน้อยลง ออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) การได้ทำกิจกรรมเองจะเกิดการเรียนรู้เพราะมีประสบการณ์ตรง

7. กฎแห่งผล (Law of Effect) ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวว่า ผลแห่งปฏิบัติการตอบสนองใดเป็นผลที่พอใจ บุคคลย่อมทำกิจกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ผลจากการปฏิบัติการใดไม่เป็นที่พอใจ บุคคลจะหลีกเลี่ยงไม่ทำปฏิกริยานั้นซ้ำอีก หากเชื่อตามกฎนี้ การเบี่ยงหน่ายในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนส่วนใหญ่ย่อมเกิดจากวิธีสอนและการจัดกิจกรรมไม่สบอารมณ์

ของผู้เรียนนั้นคือ เด็กไม่พอใจเรียนภาษาไทย ทำให้เกิดข้อบกพร่องขึ้น ทางแก้ไขอย่างหนึ่งคือ การตรวจผลงานของนักเรียน ให้นักเรียนได้รู้ผลการกระทำของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

8. กฎแห่งการนำไปใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้จะเกิดผลดีก็ต่อเมื่อนำความรู้นั้นไปใช้

9. กฎแห่งแรงจูงใจ (Law of Motivation) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยมากเพราะนักเรียนต่างคิดว่าเป็นเรื่องที่รู้อยู่แล้ว และใช้เป็นประจำ ดังนั้นการสอนที่จะให้ผลต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นสำคัญ แรงจูงใจที่สำคัญจะทำให้เกิดการเรียนรู้ คือ

9.1 บุคลิกภาพของครู

9.2 วิธีการสอน

9.3 ความสำเร็จผลในการเรียนของผู้เรียน

9.4 การยกย่องชมเชยหรือตำหนิ

9.5 สื่อการเรียน

9.6 การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม

9.7 การได้มีโอกาสเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น

9.8 การมีโอกาสได้รับการเผยแพร่

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การเสริมกำลังใจเป็นการทำให้นักเรียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอ่านและทฤษฎีการเรียนรู้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการอ่านและทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการสอนอ่านและเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบฝึกหัด ดังนี้

2.1 ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema Theory)

อาร์ พันธุมณี (2546 : 113-115) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างความรู้ของจอห์น ดี แม็คเนล (John D. McNeil) ที่ได้ให้ความหมายของสกีมาว่า หมายถึง โครงสร้างข้อมูลที่ใช้แทนความหมายของแนวคิดกว้างๆ ที่สะสมไว้ในความทรงจำ ข้อมูลต่างๆ ที่สะสมไว้ อาจเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งของ สถานการณ์ต่างๆ ไป เหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ การกระทำ หรือลำดับของการกระทำ นอกจากนี้ ลูก ได้กล่าวถึงสกีมาว่าเป็นพื้นฐานความรู้เดิมที่ช่วยในการตีความหมายบทอ่าน การอ่านเป็นกระบวนการพุทธิปัญญาที่มีข้อจำกัดสำหรับผู้่านภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะเกิดขึ้นในตัวเนื้อหาผู้อ่านต้องสร้างความหมายโดยอาศัยความรู้ทางภาษาและพื้นความรู้เดิม จึงจะเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี

คลาร์คและซิลเบอร์สไตน์ มีความเห็นว่าการนำความรู้เดิมและนำเสนอในบทอ่าน เป็นสิ่งที่นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านให้ความสนใจมากที่สุด ดังนั้นทฤษฎีสกีม่าซึ่งเป็นทฤษฎี ที่ให้ความสำคัญกับหน่วยความหมายที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้ว และจัดเก็บไว้ในหน่วยความจำของ สมองอย่างเป็นระบบ การทำความเข้าใจในบทอ่านจะต้องอาศัยความรู้เดิมมาผนวกกับความรู้ใหม่ที่ ได้จากบทอ่าน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย คาร์เรลและไอสเตอร์โฮลด์ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคยได้รับมาก่อน เข้ามาช่วยในการตีความหรือสร้างความหมายในสิ่งที่ผู้เขียน ได้จำแนกสกีมา ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สกีมาเกี่ยวกับรูปแบบ (Formal Schema) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของ งานเขียนประเภทต่างๆ เช่น นิทาน นิยาย งานเขียนเชิงวิทยาศาสตร์ ข่าวในหนังสือพิมพ์ ฯลฯ รูปแบบ ของงานเขียนเหล่านี้จะมีลักษณะเฉพาะตัว ถ้าผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของงานเขียนดังกล่าว ก็จะช่วยให้อ่านเข้าใจบทอ่านได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. สกีมาเกี่ยวกับเนื้อหา (Content Schema) หมายถึง ความรู้เดิมในแขนงของ เนื้อหาต่างๆ ที่สะสมไว้ ผู้อ่านที่มีความรู้เดิมในแขนงของเนื้อหาที่อ่าน จะรับรู้เรื่องที่อ่านได้เร็วกว่าผู้ ที่ไม่ เคยมีประสบการณ์ความรู้ในเนื้อหานั้น ๆ มาก่อน

จากนิยามของสกีมาที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า สกีมาเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงกลุ่ม ความรู้ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างความรู้ของมนุษย์ที่มีอยู่เดิมแล้ว และมนุษย์มีกระบวนการรับย่อย ข่าวสารเพื่อประสิทธิภาพของการสื่อความหมาย ซึ่งโครงสร้างความรู้นี้จะเรียงรายกันอยู่เป็นลำดับขั้น และจัดกลุ่มตามคุณสมบัติที่คล้ายกัน

สรุปได้ว่า ความรู้เดิมของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ครูและนักเรียนจะต้องคำนึงถึง เพราะความรู้เดิมนี้จะทำให้นักเรียนสามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล และเข้าใจโครงสร้าง ที่ซับซ้อนได้ดีขึ้น

ศูนย์พัฒนาหนังสือ (2536 : ๗-๘) กล่าวถึง ทฤษฎีสกีม่าว่า สกีมาเป็นโครงสร้างของ ความรู้ การอ่านเพื่อความเข้าใจต้องอาศัยโครงสร้างของความรู้ ความสามารถในการอ่านและข้อมูล จากบทอ่านมาช่วยทำความเข้าใจการอ่าน ผู้อ่านต้องการ โครงสร้างของความรู้จากการอ่าน 2 ประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง เป็นโครงสร้างความรู้ของบทอ่านหรือโครงสร้างความรู้ของหนังสือ ได้แก่ หัวข้อต่างๆ ของเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านดีขึ้น

ประเภทที่สอง ได้แก่ จุดประสงค์ของการอ่าน ซึ่งเป็นความคาดหวังของผู้อ่านว่า ต้องการทราบเนื้อเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด

ดังนั้นขอบเขตของความรู้หรือโครงสร้างความรู้จะช่วยให้ผู้อ่านค้นพบความรู้ใหม่ที่ ต้องการจากการอ่าน การอ่านจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือ โครงสร้างความรู้หรือสกีมา

จะช่วยให้ผู้อ่านเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์พื้นฐานที่ผู้อ่านมีอยู่ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่อ่านมากขึ้น ดังนั้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ ครูจะต้องช่วยนักเรียนให้สามารถนำความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ในหนังสือที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว ได้ดี

วิธีสอนเพื่อพัฒนาโครงสร้างความรู้หรือแบบแผนความรู้ (Schema) มีดังนี้

1. สอนอ่านจากบทเรียนสั้นๆ โดยสอนจากคำไปสู่วลี จากวลีไปสู่ประโยค จากประโยคไปสู่ย่อหน้า
2. สอนอ่านโดย ให้นักเรียนอ่านแล้วทำนายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ต่อไป ผลจากเหตุการณ์นั้นควรเป็นอย่างไร
3. ถ้านักเรียนไม่มีโครงสร้างความรู้หรือแบบแผนความรู้หรือสกีมาของเรื่องที่อ่าน ครูควรสร้างความรู้พื้นฐานโดยการสนทนาเรื่องในบทอ่าน เพื่อสร้างขอบข่ายความรู้ในบทเรียน เป็นพื้นฐานการอ่าน
4. ให้นักเรียนตั้งคำถามก่อนอ่านและคำถามหลังอ่าน

2.2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning)

สจวร์ต โคว์ตสกี (2541 : 189-196) อ้างถึงทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ เบอร์ริส เอฟ สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้ตั้งทฤษฎีซึ่งมีหลักการว่า “การเรียนรู้เกิดจากการที่บุคคลได้มีการกระทำแล้วได้รับการเสริมแรง” เช่น นักเรียนทำงานเรียบร้อยแล้วได้รับคำชมเชยจากครู ทำให้เกิดความภาคภูมิใจอยากจะทำให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

หลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เน้นการกระทำของผู้รับการทดลองหรือผู้ที่เรียนรู้ มากกว่าสิ่งเร้าที่ผู้ทดลองหรือผู้สอนกำหนด กล่าวคือ เมื่อต้องการให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง เราจะให้ผู้ที่เรียนรู้เลือกแสดงพฤติกรรมเอง โดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง “เสริมแรง” พฤติกรรมนั้นทันที เพื่อให้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบอาการกระทำนั้น พฤติกรรมหรือการตอบสนองจะขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (reinforcement) นั้นเอง

การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร

ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าใดเมื่อนำมาใช้แล้ว ทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าใดซึ่งเมื่อนำออกไปแล้ว ทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้น เช่น เสียงดัง คำตำหนิ อากาศร้อน กลิ่นเหม็น เป็นต้น

โดยสกินเนอร์ ได้แบ่งแรงเสริมออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงเสริมบวก (Positive Reinforcement) และ แรงเสริมลบ (Negative Reinforcement) แรงเสริมบวก หมายถึง สิ่งของคำพูด หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรม Operant เกิดขึ้นอีก หรือสิ่งทำให้เพิ่มความน่าจะเป็นไปได้ (Probability) ของการเกิดพฤติกรรม Operant แรงเสริมลบ หมายถึง การเปลี่ยนสภาพการณ์หรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมบางอย่าง ก็อาจจะทำให้อินทรีย์แสดงออกพฤติกรรม Operant ได้

สกินเนอร์เห็นความสำคัญของการให้แรงเสริมมาก จึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แรงเสริมไว้อย่างละเอียด สกินเนอร์ได้แบ่งการให้แรงเสริมออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การให้แรงเสริมทุกครั้ง คือ ให้แรงเสริมแก่อินทรีย์ที่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ทุกครั้ง (Continuous Reinforcement)

2. การให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement) คือ ไม่ต้องให้แรงเสริมทุกครั้งที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรม สกินเนอร์พบว่าการให้แรงเสริมทุกครั้ง แม้ว่าจะช่วยให้ระยะแรกของการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบ Operant แต่ไม่มีประสิทธิภาพดีเท่ากับการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว โดยสกินเนอร์ได้แบ่งการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราวออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่แน่นอน (Fixed Interval) หมายถึง การให้แรงเสริมโดยการกำหนดระยะเวลาหลังจากผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ถูกเป็นครั้งแรกและครั้งต่อไปได้อย่างแน่นอน ผู้แสดงพฤติกรรมสามารถจะคาดคะเนได้ถูกว่าเมื่อไรจะได้รับแรงเสริม

2.2 การให้แรงเสริมตามช่วงเวลาที่มาแน่นอนหรือไม่สม่ำเสมอ (Variable Interval) หมายถึง ช่วงเวลาที่จะให้แรงเสริมครั้งแรกและครั้งต่อไปไม่คงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอผู้แสดงพฤติกรรมไม่สามารถจะทายหรือคาดคะเนได้ว่าเมื่อไรจะได้รับแรงเสริม

2.3 การให้แรงเสริมตามอัตราที่แน่นอนหรือคงที่ (Fixed Ratio) หมายถึง การให้แรงเสริมตามจำนวนครั้งของพฤติกรรม โดยจัดเป็นอัตราส่วนที่คงที่ ระหว่างการสนองตอบที่ไม่ได้รับแรงเสริมกับการสนองตอบที่ได้แรงเสริม

2.4 การให้แรงเสริมตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน (Variable Ratio) หมายถึง การให้แรงเสริมที่ผู้แสดงพฤติกรรมไม่สามารถจะคาดคะเนได้ถูกว่า เมื่อไรจะได้รับแรงเสริม เป็นการให้แรงเสริมพฤติกรรมตามจำนวนครั้งที่แปรไปเสมอ ผู้เรียนไม่สามารถที่จะคาดคะเนหรือทายได้ว่าเมื่อไรจะได้รับแรงเสริม

สกินเนอร์ มีความเชื่อมั่นว่า แรงเสริมเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรม หรือ การเรียนรู้ของนักเรียน ฉะนั้นครูที่ดีจะต้องสามารถจัดสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับแรงเสริมเมื่อการเรียนรู้ได้เกิดขึ้น พฤติกรรมใดที่ได้รับแรงเสริม พฤติกรรมนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนเรียนรู้ พฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับแรงเสริมแม้ว่าจะเน้นสิ่งที่ครูต้องการให้เกิดก็จะไม่อยู่คงทน

ประสาธ อิศรปริดา (2546 : 188 – 189) ได้กล่าวถึง การนำความรู้จากทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำไปใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. สร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อการสร้างคุณภาพชีวิต
2. ลบนิสัยที่ไม่ดีออกจากตัวเด็ก โดยวิธีการปรับพฤติกรรม
3. ปลุกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็ก
4. ให้การเสริมแรงแก่เด็กที่กระทำความดี
5. จัดประกวดเด็กดีเด่นด้านต่างๆ และให้รางวัลตามความเหมาะสม
6. นำมาใช้สร้างบทเรียนสำเร็จรูป
7. นำมาใช้ในการสอนวิธีการพูด (Verbal Behavior) เป็นการให้เสริมแรงและ

กำลังใจในการฝึกพูด

นอกจากนั้น การนำทฤษฎีของสกินเนอร์ไปประยุกต์ใช้ในการสอนว่า แนวคิดสำคัญที่ได้จากทฤษฎีของสกินเนอร์ คือ การตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมก็จะต้องตั้งจุดหมายในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ถ้าต้องการฝึกให้เด็กเป็นบุคคลประเภทสร้างสรรค์จะต้องระบุให้ชัดเจนว่า บุคคลประเภทดังกล่าวจะสามารถทำอะไรได้บ้าง ถ้าครูไม่สามารถตั้งจุดหมายเชิงพฤติกรรมได้ ครูก็ไม่อาจบอกได้ว่าผู้เรียนประสบผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังหรือไม่ และที่สำคัญก็คือ ครูก็ไม่อาจให้การเสริมแรงได้อย่างเหมาะสมเพราะไม่ทราบว่า จะให้การเสริมแรงหลังจากที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมเช่นใด

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบความสัมพันธ์ต่อเนื่องของธอร์นไดค์ (Thorndike's Conditionism)

ธอร์นไดค์ เป็นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกา ได้ให้กำเนิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) เขาเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องสร้างสิ่งเชื่อมโยงหรือพันธะ (Bond) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง จึงเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีพันธะระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Connectionism Theory) หรือทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยง (Connectionism Theory)

อารี พันธุ์ณี (2546 : 122) กล่าวถึง หลักการเรียนรู้ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ว่าเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยมีหลักการพื้นฐานว่า “ การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ที่มีจะออกมาในรูปแบบต่างๆ หลายรูปแบบโดยการลองถูกลองผิด (Trial and Error) จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสมที่สุด ”

ประสาธ อิศรปริดา (2546 : 181) ได้สรุปหลักการเรียนรู้จากทฤษฎีสัมพันธ์ เชื่อมโยงของธอร์นไคค์ว่า การเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยสิ่งเร้าสิ่งหนึ่ง อาจจะทำให้เกิดการตอบสนองได้หลายทาง แต่อินทรีย์จะเลือกการตอบสนองที่พอใจที่สุดไว้เพียงสิ่งเดียว เพื่อใช้ในการตอบสนองครั้งต่อไป หรืออาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เกิดจากการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิจะเห็นว่าสิ่งเร้าเพียงสิ่งเดียว (S = Stimulus) แต่อินทรีย์ (Organism) หรือบุคคลจะตอบสนองได้ถึง 3 ทาง (R = Response) อินทรีย์เห็นว่าการตอบสนองครั้งสุดท้าย (R₃) ทำให้ตนได้รับความพอใจมากที่สุดก็เลือกการตอบสนองแบบนี้ไว้ใช้ในครั้งต่อไป ซึ่งตรงกับลักษณะและวิธีการลองผิดลองถูก

ธอร์นไคค์ได้ทดลอง โดยจับแมวที่กำลังหิวจัดไปขังไว้ในกรงปริศนา (Puzzle box) ซึ่งมีคานกลอยู่ ถ้าแมวไปเหยียบคานกลแล้วจะทำให้ประตูเปิดออก แมวก็จะออกจากกรงมากินอาหารที่วางอยู่นอกกรงได้

จากการทดลอง พบว่าแมวได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะลองผิดลองถูกจนเกิดการเรียนรู้ขึ้นตามกระบวนการของการเรียนรู้ คือ

1. แมวกำหนดความมุ่งหมายไว้ คือจะออกจากกรงเพื่อมากินอาหาร
2. แมวจะเตรียมตัวให้พร้อม
3. แมวจะพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา
4. แมวจะแปลความหมายของสถานการณ์
5. แมวจะตอบสนองด้วยพฤติกรรมต่างๆ เช่นเดินไปเดินมา หมุนตัว ใช้เท้าเหยียบ

และส่งเสียงร้อง แต่ก็ยังไม่อาจบรรลุความมุ่งหมายได้ ในที่สุดด้วยความบังเอิญแมวไปเหยียบคานกลเข้าทำให้ประตูกรงเปิดออกได้ แมวก็ออกมากินอาหารนอกกรงได้ การทดลองต่อมาปรากฏว่าแมวจะละทิ้งพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เกิดประโยชน์แต่จะคงไว้ซึ่งพฤติกรรมตอบสนองเฉพาะที่เกิดประโยชน์เท่านั้น ทำให้แมวสามารถออกจากกรงได้โดยใช้เวลาน้อยลงแสดงว่าแมวเตรียมตัวพร้อมและเกิดความชำนาญหรือทักษะ และมีการเรียนรู้เกิดขึ้น

จากการทดลองของธอร์นไคค์ สรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อมหรือความพร้อมวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่างๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์

เดิม สภาพความพร้อมของ หู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้นิวใหม่หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ความพร้อมจึงจำแนกออกเป็น 3 สภาพดังนี้

1.1 เมื่อบุคคลพร้อมแล้วได้กระทำก็จะกระทำให้เกิดความพึงพอใจ ก็จะเกิดการเรียนรู้

พร้อม → ได้กระทำ → พอใจ → เกิดการเรียนรู้

1.2 เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วไม่ได้กระทำก็ไม่เกิดความพอใจ และไม่ให้เกิดการเรียนรู้

พร้อม → ไม่ได้กระทำ → ไม่พึงพอใจ → ไม่เกิดการเรียนรู้

1.3 เมื่อบุคคลไม่พร้อม → ต้องกระทำ → ไม่พอใจ → ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ กฎแห่งการฝึกหัดแบ่งออกเป็น

2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of use) หมายถึง การฝึกฝน การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ ย่อมทำให้เกิดพันธะที่แน่นแฟ้นระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้ว แล้วนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้มั่นคงถาวรขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใดแล้วได้นำไปใช้เป็นประจำ ก็จะทำให้ความรู้คงอยู่คงทนถาวรและไม่ลืม

2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuse) หมายถึง การไม่ได้ฝึกฝนหรือไม่ได้ใช้ ไม่ได้ทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลง หรือลดความเข้มลง เมื่อบุคคลได้เกิดการเรียนรู้แล้ว แต่ไม่ได้นำความรู้ไปใช้หรือไม่เคยใช้ ย่อมทำให้เกิดการทำกิจกรรมนั้น ไม่ดีเท่าที่ควร หรืออาจทำให้ความรู้นั้นลืมนั่นเอง

3. กฎแห่งความพอใจ (Law of Effect) กฎนี้เป็นผลที่ทำให้เกิดความพอใจ กล่าวคือ เมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้พันธะหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีความเข้มแข็งมั่นคง ในทางกลับกันหากอินทรีย์ได้รับความไม่พอใจ จะทำให้พันธะหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลง หรืออาจกล่าวได้ว่า หากอินทรีย์ได้รับความพอใจจากผลของการกระทำกิจกรรม ก็จะเกิดผลดีกับการเรียนรู้ทำให้อินทรีย์อยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอีกและในทางตรงกันข้ามหากอินทรีย์ได้รับผลที่ไม่พอใจ ก็จะทำให้ไม่อยากจะเรียนรู้หรือเบื่อหน่ายและเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้

ดังนั้น ผู้สอนควรใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อไป

การนำกฎการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียน โดยการลองผิดลองถูก เพราะในเรื่องการเรียนรู้ ผู้เรียนมีแบบของการเรียนรู้ได้หลายแบบ แบบที่หนึ่ง ก็คือ เรียน โดยการลองผิดลองถูกหรือมีประสบการณ์จริงด้วยตนเอง ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และค้นพบวิธีเรียนหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ ความสำเร็จ และความเชื่อมั่น และอยากเรียนรู้ในโอกาสต่อไปอีก นอกจากนั้นผู้เรียนก็ได้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักถึงความแตกต่างของความสำเร็จหรือความล้มเหลว และคุณค่าของสิ่งที่ตน ได้สัมผัส เป็นการทำให้ผู้เรียน ได้ปรับตนใหม่ในทางที่เหมาะสมต่อไป

2. การนำกฎแห่งความพร้อมมาใช้ หมายถึง การเรียนรู้ที่จะมีประสิทธิภาพสูง เมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งสภาพกาย จิตใจ ภูมิหลัง และแรงจูงใจของผู้เรียน เป็นต้น

3. การนำกฎการฝึกหัดมาใช้ ผู้สอนไม่ควรเน้นการสอนเพียงเพื่อรู้อย่างเดียว แต่การสอนให้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ นั้นย่อมสำคัญกว่า ดังนั้น การที่จะสอนและให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ ก็จะต้องให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัด ซึ่งอาจต้องหมายรวมถึงการเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติขณะเรียน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และการนำไปใช้บ่อยๆ ก็ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นคงแน่นแฟ้นในสิ่งที่เรียน ความรู้คงทนถาวร เช่น การสอนเลข ผู้เรียนสามารถนำเอาสูตรคูณมาใช้ในการคิดเงิน ซื้ ขาย ในชีวิตประจำวัน ได้ เป็นต้น

นักวิจัย บัญยะกาญจน์ (2547 : 1) ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านทำให้ได้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อคิดเท็จจริงเพื่อนำไปประมวลให้เกิดภูมิปัญญา (Knowledge) และ อัจฉริยภาพ (Intelligence) ส่วนตน รวมทั้งได้นำข้อมูลที่ได้นับสนุนความเชื่อของตน รวมถึงการอ่านสารคดีพิสูจน์ยืนยันความถูกต้องในเรื่องที่ตนสนใจ การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จะช่วยให้ได้รับความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจจากการอ่านหนังสือและถือเป็นงานอดิเรก อีกทั้งการอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็กรักการอ่านสามารถอ่านได้อย่างแตกฉาน ก็จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนเป็นอย่างมาก มนุษย์จำเป็นต้องใช้การอ่านในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจกับบุคคลอื่น และนำความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ จากเรื่องทีอ่านไปสร้างประโยชน์แก่ตนเองได้

2.3 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการอ่าน

วรรณี โสมประยูร (2544 : 127) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การอ่านแต่ละครั้งจะมีความมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้จะช่วยในการอ่านมีประสิทธิภาพสูง จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้แก่

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา อ่านบทความ
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภท

ชวนหัวต่าง ๆ

4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2538 : 56) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการอ่านเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ได้แก่ การอ่านนวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งตีพิมพ์ในนิตยสารเป็นการอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะได้รับความรู้ไปด้วย การอ่านชนิดนี้ทำได้ง่ายเพียงแต่เข้าใจเรื่องราว และจับใจความสำคัญให้ได้ก็เพียงพอแล้ว
2. อ่านเพื่อความรู้ ได้แก่ การอ่านตำราวิชาการ สารคดี บทความ ซึ่งจะละเอียดเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่านเป็นประการสำคัญ ผู้อ่านบางคนต้องการอ่านเพื่อทวิปัญญา ซึ่งต้องอ่านช้า ๆ อ่านไปคิดไป ยิ่งอ่านช้ายิ่งก่อให้เกิดปัญญา หรือบางคนต้องการอ่านเพื่อเขียนรายงานตำราหรือวิทยานิพนธ์ก็จะต้องอ่านหนังสือหลาย ๆ เล่มเพื่อประมวลความคิดที่ได้จากการอ่านแล้วนำไปเขียน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 23-25) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการอ่าน ดังนี้

1. อ่านเพื่ออยากรู้อยากเห็น และรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ (Information) อันเป็นความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์
2. อ่านเพื่อแก้ปัญหา
3. อ่านเพื่อความรู้และเพื่อการศึกษา
4. อ่านเพื่อค้นคว้าและวิจัย
5. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ
6. อ่านเพื่อรักษาสุขภาพเป็นโรคต่าง ๆ ควรรักษาตัวอย่างไร
7. อ่านเพื่อปรับปรุงงานอาชีพ
8. อ่านเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เป็นการหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยไม่ต้องไปดูภาพยนตร์ ละคร โทรทัศน์
9. อ่านเพื่อแก้เหงาหรืออ่านเพื่อฆ่าเวลา

10. อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการอ่านดังกล่าวจะเห็นว่า การอ่านมีความสำคัญ แต่จะอ่านได้มากหรือน้อยและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ นั้นไม่ขึ้นอยู่กับสภาพทางการศึกษา อาชีพ โอกาส ตลอดจนเพศและวัยของแต่ละบุคคลและเป็นกิจกรรมประจำวันอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมักจะต้องอ่านข้อความหรือหนังสือต่างๆ อยู่เสมอ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1368) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า อ่าน ก. ว่าตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาเพื่อให้เข้าใจ คัด นับ (ไทยเดิม) ของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง ฯลฯ

สมพร มั่นตะสูตรแห่งพิพัฒน์ (2534 : 8) กล่าวว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือ โดยผู้อ่านรับรู้ว่าคุณเขียนได้ส่งสารอะไรมายังผู้อ่านทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความหมาย ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นว่าคุณเขียนตั้งใจจะแสดงความคิดอย่างไร มีความหมายว่าอะไร เกี่ยวข้องถึงอะไรบ้าง ลำดับขั้นของการอ่านจะเริ่มตั้งแต่ การทำความเข้าใจให้ความหมายของการอ่านในถ้อยคำแต่ละคำ กลุ่มคำ แต่ละกลุ่มและเรื่องราวแต่ละเรื่องราวที่เรียงรายต่อเนื่องกันอยู่ในย่อหน้าหนึ่ง หรือในตอนหนึ่ง หรือในเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจไปทีละตอนเป็นลำดับ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพและคณะ (2547 : 41-43) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิดทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การอ่าน จึงเป็นการรับรู้ความหมายถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือในหนังสือรับรู้ว่าคุณเขียนคิดอะไร พูดยอะไร หมายความว่าอะไร เกี่ยวข้องไปถึงเรื่องอะไรบ้าง ขั้นตอนของการอ่านหนังสือ เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจถ้อยคำแต่ละคำ เข้าใจกลุ่มคำ ประโยคทุกประโยคที่เรียงรายต่อเนื่องกันในย่อหน้าหนึ่งๆ เมื่อเข้าใจความหมายตลอดแล้ว ก็ทำความเข้าใจย่อหน้าต่างๆ ไปจนจบเรื่อง

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 1) ให้ความหมายของการอ่าน คือ ความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำและข้อความที่พิมพ์หรือเขียนมา

สนิท สัตโยภาส (2545 : 92) ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง การมองดูตัวอักษรแล้วถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิดจากนั้นจึงนำความรู้ ความคิด

หรือสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เมื่อถึงเวลาอันควร

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 2) ให้ความหมายของการอ่าน เป็นลักษณะของกระบวนการเป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

จากความหมายของการอ่านข้างต้นพอสรุปได้ว่า การอ่านคือ กระบวนการแปลความหมายจากสิ่งที่อ่านทางสายตา เพื่อเก็บรวบรวมความคิดอย่างมีเหตุผล จนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องในสิ่งที่อ่าน การอ่านจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนในสังคมที่เจริญแล้ว เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์ได้รับความรู้ ความคิด รวมทั้งความเพลิดเพลินใจ ความสามารถการอ่านของแต่ละคนนั้นต่างกัน สมรรถภาพในการอ่านนั้นมิใช่ความสามารถที่มนุษย์มีมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่อง ยิ่งฝึกมากยิ่งมีความสามารถสูงขึ้นๆ ไปเป็นลำดับ

3.2 ความสำคัญของการอ่าน

วรรณิ โสมประยูร (2544 : 2) สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านด้านภารกิจส่วนตัว และการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยาย หรือการอภิปราย ปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

5. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิด นับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

6. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้รู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้ทุกเรื่อง ซึ่งมีอยู่ในทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท โดยเฉพาะความอยากรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในโลกนี้

พนิตนันท์ บุญพามี (2542 : 3) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านได้ว่า การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ วิทยาการและความนึกคิด การอ่านช่วยให้เราสามารถติดตามความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าได้ทันการ การอ่านจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และวิจารณญาณให้คนเรามีความงอกงามทางวุฒิภาวะ วุฒิปัญญา และความสามารถมากยิ่งขึ้น การอ่านส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นที่ตั้งมั่นได้โดยตนเอง รวมทั้งสามารถพัฒนาคนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างดี การอ่านเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมประสานความรู้ ความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ถึงกัน ให้ประจักษ์ในความจริงอย่างเดียว และให้สามารถประกอบกิจต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันได้เป็นอย่างดีหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การอ่านนำมนุษย์ผ่านพรมแดนทางภูมิประเทศ และวัฒนธรรม ขณะเดียวกันการอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินในชีวิตมากขึ้น เพราะการอ่านวรรณกรรมดี ๆ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้มีประสิทธิภาพ จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาชุย (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่าเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมการอ่าน เกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

ถวัลย์ มาศจรัส และพรพุด เจนสุวรรณ (2547 : 4) ได้กล่าวไว้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

รังสิมันต์ ฉิมรัศย์ (2550 : 8) ได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่านอาจเป็นนิทาน นวนิยาย สารคดี เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชนก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีคติแง่คิดจากเรื่อง รูปเล่มต้องสวยงาม มีภาพประกอบ จะเขียนในรูปของร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ แต่เนื้อหาต้องไม่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

สรุปว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนบังคับใช้ แต่ถือเป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่งที่จัดทำขึ้นให้มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นหนังสือที่ส่งเสริมให้มีทักษะในการอ่านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และให้มีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น หนังสือส่งเสริมการอ่านจะมีเนื้อหาส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ อันเป็นประโยชน์ตามวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ อาจเรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องสนุก หรือสารคดี เราความรู้สึกรู้สึก เราความสนใจให้อ่านมากขึ้น

4.2 องค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

รังสิมันต์ ฉิมรัศย์ (2550 : 11-14) ได้กำหนดรายละเอียดของการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

4.2.1 แนวคิดของเรื่อง

ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องสั้น หรือนวนิยาย แนวคิดของเรื่องเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึงก่อนเสมอ เพราะแนวคิดของเรื่อง คือ ประเด็นหลักของเรื่อง ผู้เขียนต้องสร้างแนวคิดขึ้นมาก่อนที่จะเขียนถึงเรื่องอะไร เช่น ความกล้าหาญ ความกตัญญู ความรัก ความเสียสละ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การต่อต้านยาเสพติด ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ โดยตั้งเป้าหมายหลักเอาไว้ว่าจะนำเสนอปัญหาอย่างไร และแก้ปัญหาอย่างไร

4.2.2 โครงเรื่อง

โครงเรื่อง หมายถึง เรื่องที่ผู้เขียนแต่งขึ้นให้เป็นเรื่องราว โดยยึดเอาแก่นของเรื่องเป็นหลักในการสร้างโครงเรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกัน เป็นเอกภาพ ในการสร้างโครงเรื่องผู้เขียนต้องเสนอปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา โดยใช้ตัวละครทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง อนึ่ง ในการสร้างโครงเรื่องจะต้องมีปมแห่งปัญหาหรือความขัดแย้งที่จะต้องแก้ปัญหา ความขัดแย้งนั้นอาจจะเป็นความขัดแย้งระหว่างคนกับคน คนกับสัตว์ คนกับธรรมชาติ หรือจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในใจ

ของตัวละครก็ได้ เมื่อเกิดโครงเรื่องหรือความขัดแย้งขึ้น แล้วผู้เขียนต้องดำเนินเรื่องต่อไป เพื่อนำไปสู่วิธีการของเรื่อง

4.2.3 ฉาก

ฉาก คือ สถานที่ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามท้องเรื่อง เป็นสถานที่ที่ตัวละครแต่ละตัวได้แสดงบทบาทของตน เช่น หากเรื่องราวที่สร้างขึ้นเป็นชนบท ฉากอาจจะเป็น โรงเรียน วัด ท้องทุ่ง หมู่บ้านป่า ฯลฯ หากเรื่องราวที่สร้างขึ้นเกิดขึ้นในชุมชนเมือง ฉากอาจจะเป็นตึกกรมบ้านช่องที่หนาแน่น ห้างสรรพสินค้า ถนนหนทางที่สลับซับซ้อน รถราที่แน่นขนัด ผู้คนที่อยู่กันอย่างแออัด ฯลฯ ฉากเป็นส่วนหนึ่งของเรื่อง การสร้างฉากต้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่องและตัวละคร สำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก ฉากไม่ควรจะมีมากและสลับซับซ้อนจนเกินไป ต้องคำนึงถึงวัยและประสบการณ์ของเด็กด้วย

4.2.4 บทสนทนา

บทสนทนา คือ คำพูดโต้ตอบระหว่างตัวละครในเรื่อง แต่คำสนทนานั้นใช้เป็นเครื่องประกอบให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์เท่านั้น บทสนทนาที่ดีต้องกระชับ ตรงเป้า ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวของเรื่องจากบทสนทนาได้ด้วย นักเขียนฝีมือดีสามารถใช้บทสนทนาดำเนินเรื่องได้

4.2.5 การเปิดเรื่อง

การเปิดเรื่อง คือ การเริ่มต้นฉากแรกของเรื่องเพื่อเร้าให้ผู้อ่านติดตามเรื่องที่เขียนต่อไป การเปิดเรื่องเป็นเทคนิคสำคัญอย่างหนึ่งของงานเขียน หากเปิดเรื่องดี กระตุกความรู้สึกของคนอ่านอยู่ ครึ่งคนอ่านในฉากแรกได้ ผู้อ่านย่อมพร้อมจะอ่านในฉากต่อไป แต่หากการเปิดเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่น่าติดตาม เร้าความรู้สึกอยากอ่านของคนอ่านไม่ได้ เขาอาจเลิกอ่านไปเลยก็ได้ การเปิดเรื่องจึงต้องพิถีพิถันมากทีเดียว

4.2.6 การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่อง คือ การที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครแสดงบทบาทของตนไปตามเรื่องราวที่กำหนดให้ ทีละบททีละตอนเพื่อบอกเรื่องราวแก่ผู้อ่านกลวิธีในการดำเนินเรื่องมีหลายวิธีเช่น

4.2.6.1 ดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์จากต้นเรื่องจนจบเรื่อง

4.2.6.2 ดำเนินเรื่องจากเหตุปัญหามาของเรื่อง (กลางเรื่อง) แล้วย้อนกลับไปสู่อดีตเพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาของเหตุปัญหานั้น ก่อนจะวกกลับมาดำเนินเรื่องต่อไปจนจบเรื่อง

4.2.6.3 ดำเนินเรื่องจากจุดจบของเรื่อง ย้อนกลับสู่อดีต

4.2.7 การปิดเรื่อง

การปิดเรื่อง คือ การคลายปมปัญหา ข้อสงสัยทั้งหมดลง หรือจะทิ้งข้อสงสัยนั้นให้ผู้อ่านคิดต่อไปก็ได้ การจบเรื่องมีหลายแบบ แต่ที่นิยมมากที่สุดมี 2 แบบ

4.7.1 จบแบบประสบความสำเร็จหรือผิดหวังอย่างสิ้นเชิง

4.7.2 จบแบบให้ผู้อ่านประหลาดใจ

4.2.8 ท่วงทำนองการเขียน

ท่วงทำนองการเขียน คือ ลีลาการใช้ถ้อยคำสำนวน แสดงออกถึงเจตคติ ความคิด ความชัดเจนชีวิต แบ่งเป็นหลายลักษณะ ดังนี้

4.8.1 ท่วงทำนองเขียนเรียบ ๆ คือ ใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนผู้อ่านอ่านสบาย สื่อความหมายได้ดี

4.8.2 ท่วงทำนองกระชับ รัดกุม ลักษณะนี้ใช้ประโยคหรือข้อความขนาดสั้นทุกคำมีความหมายชัดเจน ตรงไปตรงมา

4.8.3 ท่วงทำนองเขียนเข้มข้น ตัวหนังสือมีพลัง ทำให้คนอ่านติดตามได้แย่งเปรียบเปรย เยาเย้ย ฉากฉาง ยกย่อง ก่อเกิดความฉงนฉงาย ยกย่อน นำอ่านชวนติดตาม

4.8.4 ท่วงทำนองเขียนมีความเป็นประจักษ์ภาพ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพอย่างแจ่มชัด

4.8.5 ท่วงทำนองเขียนแบบสละสลวย แบบนี้จะพิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำมากให้ความรู้สึกที่สวยงาม ความคิดและความเห็นดี

4.8.6 ท่วงทำนองเขียนแบบสูงส่ง ส่วนใหญ่เป็นภาษาเขียนในวรรณคดี สำคัญใช้ศัพท์สูง บ่งบอกถึงภูมิรู้ของผู้เขียน บางครั้งแนวคิดเป็นปรัชญาลึกซึ้ง

4.2.9 ตัวละคร

ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น นอกจากแสดงบทบาทไปตามโครงเรื่องที่ผู้เขียนสร้างขึ้นแล้ว ยังทำหน้าที่สื่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วย ปกติตัวละครหลักจะมี 3 ตัว คือ

4.2.9.1 ตัวเอก ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

4.2.9.2 ตัวขัดแย้ง ทำหน้าที่ขัดขวาง สร้างอุปสรรค ทำให้เนื้อเรื่องเข้มข้นสนุกสนาน

4.2.9.3 ตัวประกอบ ทำหน้าที่เสริมเรื่องให้ยาว แก้ปัญหา และดำเนินไปสู่ความสะเทือนใจของเรื่อง

4.2.10 คติจากเรื่อง

คติจากเรื่องในหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละเรื่อง ควรมีเพียงอย่างเดียว ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เห็นสาระตามแนวคิดของเรื่อง เช่น ความพยายาม คือความสำเร็จ แม่รักลูก ยิ่งชีวิตตน ฯลฯ

4.2.11 สำนวนภาษา

การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านเขียนได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แต่เรื่อง ที่เขียนต้องคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นสำคัญ เพราะเด็กแต่ละวัยมีวุฒิภาวะ ความพร้อม และ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เขียนให้เด็กก่อนวัยเรียนอ่านก็อย่างหนึ่ง เขียนให้เด็กประถมศึกษาอ่าน ก็อย่างหนึ่ง เขียนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอ่านก็อีกอย่างหนึ่ง สำนวนภาษาที่ดีต้อง ไพเราะ สละสลวย ใช้คำง่าย เข้าใจง่าย ไม่จำเป็นอย่าใช้คำยาก สำนวนภาษาที่ดีนั้นเมื่อเด็กอ่านแล้วจะต้อง เข้าใจได้ทันที

4.3 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

สำลี รัตสุทธิ (2544 : 60-63) กล่าวว่า วิธีการเขียนหนังสือให้เด็กอ่าน ดังนี้

1. ใช้ภาษาสวย หมายถึง ภาษาที่สื่อความชัดเจน มีความรู้สึกรู้ว่าเห็นชีวิตเห็นความ เคลื่อนไหว งดงามในตัวอักษรสื่อความตรงเป่า เห็นภาพอย่างชัดเจนและไม่ตีความสองแง่สองง่าม คำว่าภาษาสวยได้แก่ ใช้ภาษาง่าย ใช้ภาษาสุภาพ ใช้คำคุ้นเคย
2. ให้รายละเอียดเพียงพอ การเขียนที่ดีจะต้องกล่าวประเด็นสำคัญของเรื่อง ด้วยความกระชับ และต้องมีความเพียรพยายามเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจในเรื่องที่สื่ออย่างลึกซึ้ง
3. เขียนให้อ่านง่าย การเขียนให้อ่านง่ายกับใช้ภาษาง่าย ๆ มีความหมายไม่ เหมือนกัน ใช้ภาษาง่ายคือใช้ภาษาเรียบง่าย ใกล้ตัวผู้อ่าน แต่การเขียนให้ง่ายคือการไม่ใช้ประโยค หรือข้อความยุ่งยาก ซับซ้อน ก่อนลงมือเขียนจะต้องพิจารณาเนื้อหาที่จะนำมาเสนอยากเกินกว่าที่เด็ก จะรับรู้หรือไม่
4. คิดถึงผู้อ่านก่อนเขียน การรู้กลุ่มเป้าหมายผู้อ่านถือเป็นความสำเร็จประการหนึ่ง ของการทำหนังสือ ควรศึกษาเด็กแต่ละวัย

กฤษยา แสงเดช (2545 : 11) ได้กำหนดลักษณะหนังสือเด็กทั่วไป ดังนี้

1. เนื้อหาไม่วิตุลประสงค์ชัดเจนเพียงเรื่องเดียว ชัดเจนไม่สับสนยุ่งยาก สนุกสนาน เพลิดเพลิน ตัวละครไม่มากและมีภาพดำเนินเรื่องแทน ไม่มีบทบรรยายมากเกินไป
2. รูปแบบการเขียนเนื้อหาทุก ๆ รูปแบบจะมีเรื่องราว (Plot) อยู่ด้วย และใช้ รูปแบบอย่างเหมาะสม กลมกลืน และเข้าใจง่ายรู้เรื่องเร็ว
3. รูปภาพเป็นสิ่งสำคัญ เด็กเล็กควรมีรูปภาพมากกว่าข้อความ ภาพจะต้องชัดเจน ถูกต้องไม่เลอะเลือน
4. ภาษาและสำนวนใช้ภาษาอย่างง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ คำซ้ำ เพื่อช่วยในการ เรียนภาษาที่เหมาะสมกับวัยเป็นภาษาพูดที่ถูกต้องตามอักขรวิธีภาษาไทย ไม่ใช่ภาษาเขียน
5. ขนาดตัวอักษร ตัวโต ชัดเจน ไม่ใช่ตัวประดิษฐ์ ป.1-4 ควรมีความหนา ระหว่าง 10-30 หน้า นอกจากนั้นมีการจัดหน้าให้เหมาะกับรูปเล่ม (Layout)

4.4 ขั้นตอนการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550 : 22-24) แนะนำขั้นตอนในการเขียนง่าย ๆ ไว้ 3 ขั้นตอน ซึ่งมีสาระโดยสรุป ดังนี้

ขั้นที่ 1

1. ตั้งเป้าหมายในการเขียนให้ชัดเจนว่าจะเขียน ในรูปแบบใด นิทาน นิยาย สารคดี เรื่องสั้น หรือวรรณกรรมเยาวชน ฯลฯ โดยจะเน้นความบันเทิงหรือสาระความรู้ พร้อมคติสอนใจอะไรแก่เด็ก
2. แนวคิดของเรื่อง (แก่นของเรื่อง) ต้องกำหนดชัดเจน และควรมีเพียงแนวคิดเดียว ไม่ควรมีหลายแนวคิด เพราะจะทำให้เรื่องที่เขียนขาดเอกภาพ
3. เขียนโครงเรื่องไว้คร่าว ๆ ว่าจะเป็นเรื่องอย่างไร ตอนกลางของเรื่องจะเขียนอย่างไร ตอนปิดเรื่องจะปิดอย่างไร ต้องกำหนดจุดสุดยอดของเรื่อง การคลี่คลายปัญหาเพื่อนำไปสู่การจบเรื่องให้ดี
4. เขียนโครงเรื่องย่อๆ ลงกระดาษ ทบทวนดูว่าลงตัวหรือไม่
5. กำหนดวิธีการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง และการจบเรื่องอย่างละเอียด ทบทวนดูจนกว่าจะพอใจ
6. สร้างตัวละครให้ชัดเจนว่าแต่ละตัวมีบุคลิกภาพอย่างไร อายุเท่าไร รูปร่างนิสัยใจคอเป็นอย่างไร เป็นต้น
7. กำหนดฉากในเรื่องให้ชัดเจนว่าจะใช้สถานที่ใด เรื่องราวเกิดขึ้นสมัยไหน
8. ทบทวนโครงเรื่องให้ถูกใจแล้วลองนำไปเล่าให้เด็กฟัง เพื่อทดสอบดูว่าเด็กสนุกกับการฟังหรือไม่
9. ทบทวนดูว่าแนวคิดของเรื่อง พรรณณะ หรือคุณธรรม กำหนดไว้ครบถ้วนชัดเจนหรือไม่ แทรกไว้อย่างแนบเนียนหรือไม่ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์
10. สำนวน โครงเรื่องว่าดีหรือไม่ ตัวละครเอกดำเนินเรื่องราบรื่นหรือไม่ เนื้อเรื่องมีเอกภาพ มีเหตุมีผลหรือไม่
11. กำหนดความยาวของเรื่องว่าจะใช้จำนวนกี่หน้า

ขั้นที่ 2

1. ลงมือเขียนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยละเอียด แล้วตั้งชื่อเรื่อง
2. ทบทวนดูว่าชื่อเรื่องเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ ปัญหาของตัวละครได้รับการแก้ไขอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ สนุกเร้าใจหรือไม่ สำนวนภาษาที่ตัวละครใช้เหมาะกับวัยและสถานะของตัวละครหรือไม่ บทสนทนา เหตุการณ์ มากเกินความจำเป็นหรือไม่ เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องหรือไม่ ต้องทบทวนให้ดี และปรับปรุงแก้ไข

3. เมื่อเขียนเสร็จให้เก็บไว้ระยะหนึ่งแล้วนำมาอ่านดูใหม่เพื่อหาข้อบกพร่อง
 แก้ไขจนพอใจ แล้วนำไปให้เด็ก ๆ อ่านว่าเด็กเข้าใจหรือไม่ ชอบหรือไม่ เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการ
 สื่อหรือไม่ ปรับปรุงจนพอใจอีกครั้ง

ขั้นที่ 3

1. ทบทวนเรื่องที่เขียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อดูสำนวนภาษาและความเป็นเอกภาพ
 ของเรื่อง

2. ลงมือเขียนหรือพิมพ์ต้นฉบับ

3. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือการ์ตูน ต้องจัดทำเป็นบทสคริปต์ละคร มีคำพูดโต้ตอบ
 และคำบรรยายเรื่อง จัดภาพคร่าว ๆ ให้เหมาะสมกับคำบรรยายและบทสนทนา

4. ถ้าต้นฉบับเป็นหนังสือภาพของเด็กก่อนวัยเรียนหรือหนังสือสำหรับเด็กระดับ
 ประถมศึกษา ซึ่งมีภาพประกอบทุกหน้าควรจัดทำต้นฉบับจำลอง กำหนดเนื้อเรื่อง เลขหน้า และ
 ภาพอย่างหยาบๆ ลงในหน้ากระดาษให้ได้สัดส่วน หรือหากวาดภาพไม่ได้ให้เขียนเนื้อเรื่องแล้วเว้น
 ที่สำหรับผู้วาดภาพประกอบ

5. อ่านทบทวนต้นฉบับเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อดูความถูกต้องเรียบร้อย โดยเฉพาะ
 ตัวสะกด วรรคตอน

6. จัดส่งต้นฉบับให้บรรณาธิการเพื่อจัดทำภาพประกอบ

4.5 ขั้นตอนการจัดทำรูปเล่มหนังสือส่งเสริมการอ่าน

รังสิมันต์ นิมรักษ์ (2550 : 25-29) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำรูปเล่มหนังสือ
 ส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. จัดพิมพ์ต้นฉบับ หลังจากเขียนเรื่องจบโดยสมบูรณ์ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แล้ว
 ลำดับต่อไป คือ การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการจัดทำรูปเล่ม ในการจัดพิมพ์ต้นฉบับ
 ควรพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์ดีที่สุด เพราะสามารถเลือกรูปแบบตัวหนังสือ ขนาดตัวหนังสือ และ
 ลักษณะตัวหนังสือได้ตามความต้องการ ความเหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ข้อควรปฏิบัติในการจัดพิมพ์
 ต้นฉบับ คือ

1.1 พิมพ์คำถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานวรรคตอน

ถูกต้อง

1.2 ไม่มีการฉีกคำระหว่างบรรทัด

1.3 เนื้อเรื่องควรพิมพ์ไว้ส่วนล่างของกระดาษ แต่ไม่เสมอกันไป

1.4 ตัวพิมพ์ควรเป็นตัวมาตรฐาน เช่น อังสนา เป็นต้น

1.5 ก่อนพิมพ์ต้องตั้งค่าน้ำกระดาษ (บน/ล่าง/หน้า/หลัง) ให้ได้

มาตรฐานเพื่อความสวยงามของต้นฉบับที่พิมพ์และการเข้าเล่มด้วย ทั้งนี้การตั้งค่าน้ำกระดาษต้องคำนึงถึงรูปเล่ม ขนาดของเล่ม ตลอดจนการพิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้าด้วย

1.6 ขนาดตัวหนังสือที่ใช้ จำนวนบรรทัด และความยาวของหนังสือ
 รัถพร ชังธาดา (2542 : 40) ได้กำหนดขนาดตัวหนังสือไว้ดังนี้

1. เด็กเล็ก ใช้ตัวหนังสือขนาด 40 พอยท์
2. เด็กอนุบาล ใช้ตัวหนังสือขนาด 32 พอยท์
3. เด็กประถมศึกษา ใช้ตัวหนังสือขนาด 24 พอยท์

มานพ ถนอมศรี (รังสิมันต์ ฉิมรักษ์. 2550 : 26 ; อ้างอิงมาจาก มานพ ถนอมศรี. 2546 : 81) ได้กำหนดจำนวนหน้าของหนังสือไว้ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน - ป.2 ความยาวไม่เกิน 11 หน้า หน้าละ 1-2 บรรทัด
2. เด็ก ป.3-4 ความยาวไม่เกิน 16 หน้า หน้าละ 3-4 บรรทัด
3. เด็ก ป.5-6 ความยาวไม่เกิน 24 หน้า หน้าละ 5-8 บรรทัด
4. เนื้อที่กระดาษด้านที่วางอยู่ เว้นไว้สำหรับวาดภาพประกอบ
5. การจัดทำส่วนประกอบของหนังสือ

เมื่อระบายสีเสร็จสมบูรณ์แล้ว ต้องจัดทำส่วนประกอบอื่น ๆ ของหนังสือ

ดังนี้คือ

1. ปกนอก (ปกหน้า)
2. ปกใน
3. คำนำ
4. คำนิยม คำชี้แจง (ถ้ามี)
5. อธิบายศัพท์ท้ายบท
6. คำรับรองของผู้บริหาร โรงเรียน
7. บรรณานุกรม
8. ปกหลัง

การเข้าเล่ม การเข้าเล่มต้องเรียงลำดับให้ถูกต้อง ดังนี้ คือ

1. ปกนอก (ควรใช้กระดาษปกมาตรฐาน แข็งแรง ไม่ขาดง่าย)
2. ปกใน
3. คำนำ
4. คำนิยม คำชี้แจง (ถ้ามี)
5. เนื้อเรื่อง
6. อธิบายศัพท์ท้ายบท

7. คำรับรองของผู้บริหาร โรงเรียน
8. บรรณานุกรม
9. ปกหลัง

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรท้องถิ่น

ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดย วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 43 – 67) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ ดังนี้

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์และกิจกรรมที่ครูจัดให้ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพในการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศชาติ

นอกจากนั้นนิคม ชมภูหลง (2545 : 87 - 93) ได้กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์และกิจกรรมที่ครูจัดให้ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพในการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานของคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศชาติ

ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะแตกต่างจากหลักสูตรแม่บทที่ใช้ดังนี้ คือ

1. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับคำอธิบายในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เป็นหลักสูตรในโครงสร้างรายวิชาบังคับเลือกหรือเลือกเสรี
2. มีเนื้อหาสาระสอดคล้องและเป็นไปตามสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะ
3. มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ แผนและแนวโน้มของการพัฒนาท้องถิ่น
4. มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น
5. มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระสนองความต้องการของนักเรียนเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะในการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและงานอาชีพ

6. มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้รู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตน รักท้องถิ่น และมีส่วนในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีที่โรงเรียนจัดทำและพัฒนาขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตสภาพท้องถิ่น สภาพตามที่ปรากฏว่าเป็นจริงในท้องถิ่น ควรมีเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์จำเป็น 5 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 7)

6.1 เป็นสภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมจริงของท้องถิ่น

6.2 เป็นสภาพปัญหา ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชน

ในท้องถิ่น

6.3 ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นให้ดีขึ้น

6.4 ช่วยให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น มีความรักถิ่นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพที่ดีขึ้น

6.5 ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่นักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากหลักสูตรแม่บทระดับชาติ มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และสภาพชีวิตจริง โดยส่งเสริมสนับสนุนให้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจและสังคม ปลูกฝังให้นักเรียนรักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะกลุ่มตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล

ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่น และสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้จะช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาคารเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่

ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จัก เข้าใจท้องถิ่นของตนเองย่อมจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความผูกพันความหวงแหนและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของตนต่อไปทั้งนี้เนื่องจาก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 1)

1. ในท้องถิ่นมีสิ่งที่มีสิ่งที่มีค่ามากมายที่ได้รับการถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่องตลอดมา
2. นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นตลอดชีวิต
3. นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆของประเทศ ของ โลกมากมาย แต่ไม่มีโอกาสนำมาใช้ประโยชน์ นอกจากใช้เพื่อการทดสอบ
4. การให้นักเรียนได้เรียนรู้ ประเด็นในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ได้เชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นสู่ความเป็นสากลช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย
5. นักเรียนได้นำความรู้มาใช้เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาท้องถิ่น ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างมาก

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นสิ่งแรก คือ หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ เพราะหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทาง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภูมิปัญญา และความต้องการของชุมชนและโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรนั้นประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ที่จะจัดทำหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ หลักสูตรแม่บทที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็นของภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตรสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การจัดทำเพิ่มข้อมูล ในการจัดทำเพิ่มข้อมูล ผู้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นควรวางแผนกระบวนการในการดำเนินการจัดทำเพิ่มข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากภูมิปัญญาอย่างเป็นระบบ
3. แนวการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และความต้องการของชุมชน โรงเรียน และผู้เรียน โดยนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาเขียนเป็นหลักสูตร

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อได้หลักสูตรแล้วครูจะเป็นผู้ที่นำหลักสูตรท้องถิ่นมาวิเคราะห์ วางโครงการสอน ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และความสนใจความต้องการของผู้เรียน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผล

6.1 ความหมายของประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน หมายถึง องค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูก (Do the Thing Right) คือการเรียนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในความหมายของการทำที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get the Right Thing Done) นั้นหมายถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวังทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ ประสิทธิภาพ ” ของสื่อการเรียนการสอน

6.2 แนวคิดในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

เพชฌัญญู กิจระการ (2544 : 44-51) ได้กล่าวถึง การหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน ที่ควรคำนึงถึงมีดังนี้

6.2.1 สื่อการเรียนการสอน ที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้

6.2.2 เนื้อหาของบทเรียนสร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

6.2.3 แบบฝึกทักษะและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการสอน จำนวนแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ควรน้อยกว่าจุดประสงค์

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้นจะต้องศึกษาเนื้อหาในบทเรียน การกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอน การจัดทำแบบทดสอบและการสร้างสื่อว่า มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง

6.3 การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

วิธีการหาประสิทธิภาพของการสื่อที่สร้างขึ้นมี 2 วิธี ดังนี้

6.3.1 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) กระบวนการนี้เป็น การหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักความรู้ และเหตุผลในการตัดสินใจคุณค่าของสื่อการเรียน

การสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ และผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาค่าประสิทธิภาพต่อไป

6.3.2 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีการนี้จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย เช่นบทเรียนโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 75/75$, $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกทักษะหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_2) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ทุกคนส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนเรียน (Post-test)

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวน ร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง

เกณฑ์ประสิทธิภาพมีหลายเกณฑ์ เช่น 75/75, 80/80, 90/90 และ 95/95 การตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้วิจัยแต่ไม่ควรตั้งไว้ต่ำ เพราะเกณฑ์เท่าใดมักจะได้ผลตามนั้น โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะมักจะตั้งไว้ 75/75

จะเห็นได้ว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนี้เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้นประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ในที่นี้จึงเป็นองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูก (Do the Thing Right) นั้นหมายถึงการเรียนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในความหมายของการทำที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get the Right Thing Done) หมายถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

6.4 ขั้นตอนการทดสอบหาประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อันเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ผู้สอนรู้ว่าเมื่อใช้สื่อการเรียนรู้นักเรียนแล้ว เกิดประสิทธิผลในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรุษ (2542 : 49) กล่าวถึง ขั้นตอนการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อว่า จะต้องนำไปทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้สอนจริงเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมาก หรือใช้สอนในชั้นเรียนตามปกติได้ การทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดลองกับผู้เรียน (แบบ 1 : 1 : 1) โดยทดลองใช้กับผู้เรียน 3 คนหรือกลุ่มละ 3 คน ซึ่งมีระดับความรู้ความสามารถ อ่อน ปานกลาง และเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อันแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. ทดลองกับผู้เรียนเป็นกลุ่ม (แบบ 2 : 2 : 2 หรือ 3 : 3 : 3) ตั้งแต่ 6-10 คน ทั้งผู้เรียนที่เก่ง ปานกลางและอ่อน เพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

3. ทดลองภาคสนาม (แบบ 1 : 100) เป็นการทดลองกับนักเรียนทั้งชั้นหรือห้องเรียน เพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพและคุณภาพของเครื่องมือวัดผลประเมินผล แล้วปรับปรุงแก้ไข ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่เกินร้อยละ 2.50

6.5 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ

ในการวิจัยบางครั้งนักวิจัยจะใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น แผนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ ชุดสื่อผสม เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ดังนั้นจึงต้องมีวิหาคคุณภาพของสื่อดังกล่าวด้วย (สมนึก ภัททิยธนี. 2549 : 50)

6.5.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) หมายถึง ค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมนั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ภายใต้สถานการณ์และกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยจะมีการเก็บข้อมูลของผลการเรียนรู้อันเนื่องมาจากนวัตกรรมหรือแผนการเรียนรู้อันเป็นระยะ ๆ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความงอกงาม

ของผู้เรียนได้โดยทั่วไปมักจะคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย แบบฝึกทักษะการใช้ชุดการเรียนรู้ หรือคะแนนจากพฤติกรรมการเรียน ในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังเรียนซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบฝึกหัด หรือของแบบทดสอบย่อยทุกชุดของผู้เรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

6.5.2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) หมายถึง ค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมนั้น สามารถส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลได้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทดสอบหลังเรียน) ของนักเรียนทุกคน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$E_2 = \frac{\sum Y}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum Y$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้หรือนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้ว ค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

จากที่กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มาตั้งแต่ต้น สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้ เป็นการตรวจสอบหรือทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมาสำหรับทดสอบ ซึ่งสามารถทราบได้ว่าสื่อการเรียนรู้ นั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้นหรือไม่และผลที่เกิดจากการใช้สื่อการเรียนรู้ นั้นมีคุณภาพต่อผู้เรียน มากน้อยเพียงใด

6.6 ดัชนีประสิทธิผล

เชษฐ กิจระการ และสมนึก ภักดิ์ทิษณี (2545 : 102) ได้กล่าวถึงความหมาย ลักษณะ และสูตรในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล ไว้ดังนี้

6.6.1 ความหมายของดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

6.6.2 ลักษณะของดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อหรือ การสอน การประเมินสื่อการเรียนการสอนมักจะดูถึงประสิทธิผลทางการสอนและการประเมิน สื่ออื่น ๆ ซึ่งตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนในสองลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบ ความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ถ้าหากผู้วิจัย ต้องการพิจารณาต่อไปว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือสิ่งที่สร้างขึ้นยังมีคุณภาพในแง่มุมอื่นอีกหรือไม่ ก็ยังสามารถพิจารณาได้โดยดูพัฒนาการของนักเรียน คือ พิจารณาก่อนและหลังเรียนเรื่องใด ๆ นักเรียนได้พัฒนาหรือมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใด ซึ่งอาจ พิจารณาได้จากการคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล สำหรับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมมี ประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริง คือ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

6.6.3 วิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อน การทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และ คะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนสอบก่อนเรียน}}$$

ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับ E.I.

เผชิญ กิจกรรมการ และสมนึก กัททิชณี (2545 : 80) ได้ให้ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับค่า E.I. ไว้ว่า

1. E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะมีค่าต่ำกว่า -1.00 ก็ได้ และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่าจะแนนผลสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งมีความหมายว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่ใช้ไม่มีคุณภาพ

1.1 ถ้าผลสอบก่อนเรียนของนักเรียนทุกคนได้คะแนนรวมเท่าไรก็ได้ (ยกเว้นคะแนนเต็มทุกคน) แต่ผลสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนทำถูกหมดทุกข้อ (ได้คะแนนเต็มทุกคน) ค่าของ E.I. จะเป็น 1

1.2 ถ้าผลสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียนค่า E.I. จะเป็นลบ ซึ่งต่ำกว่า -1 ก็ได้ ลักษณะเช่นนี้ถือว่าระบบการเรียนการสอนหลังการใช้สื่อล้มเหลว และเหตุการณ์เช่นนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นเพราะค่า E.I. ต่ำหรือเป็นลบ แสดงว่าจะแนนหลังสอนต่ำกว่าคะแนนก่อนสอน และก่อนจะหาค่า E.I. ต้องหาค่า E_1 มาก่อนค่า E_2 คือคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะเป็นค่าเดียวกับคะแนนหลังเรียนของการหาค่า E.I. ดังนั้นหากคะแนนหลังสอนต่ำ หรือมากกว่าคะแนนก่อนสอนค่า E_2 จะไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 การแปลความหมายของค่า E.I. ไม่น่าจะแปลความหมายเฉพาะค่าที่คำนวณได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการขึ้นเท่าไร หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร แต่ควรจะดูข้อมูลเดิมประกอบด้วยว่าหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นเท่าไร ในบางครั้งคะแนนหลังสอนเพิ่มขึ้นน้อยเป็นเพราะว่ากลุ่มนั้นมีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมากอยู่แล้ว ซึ่งไม่ใช่เรื่องเสียหาย สรุปได้ว่าค่า E.I. ที่เกิดจากนักเรียนแต่ละกลุ่มไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันเพราะไม่ได้เริ่มจากรากฐานความรู้ที่เท่ากัน ค่า E.I. ของแต่ละกลุ่มก็ควรอธิบายพัฒนาการเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

2. การแปลผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ มักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดไปจากความเป็นจริง เช่น E.I. มีค่าเท่ากับ 0.6240 ก็มักจะกล่าวว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6240 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40” ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดเทียบกับค่า E.I. สูงสุดเป็น 1 ดังนั้นถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละ ก็คือคิดเทียบค่าสูงสุดเป็น 100 E.I. จะมีค่า 62.40 จึงควรใช้ข้อความว่า “ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6240 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40” (ไม่ใช่แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40)

ดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียน เป็น 0 และการทดสอบหลังเรียน ปรากฏว่า นักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ได้คะแนน 0 เท่าเดิม แต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้สูงสุด คือเต็ม 100 ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าเท่ากับ 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบ หลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ

การเรียนรู้เพื่อรอบรู้ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดัชนี ประสิทธิภาพสามารถนำมาตัดแปลง เพื่ออ้างอิงเกณฑ์ด้วยค่าของเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นไปได้ซึ่ง ในกรณีค่าดัชนีประสิทธิผลอาจจะมีค่าได้ถึง 1.00

7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

มอร์ส (Morse. 1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถคลายความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้ เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัว ของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทาง กายภาพด้วย การมีความสุขในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงสภาพหรือ ระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 12-15) กล่าวว่า ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อ การทำงานในทางบวกเป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้ผลตอบแทน คือผลที่ เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน

อานนท์ กระบอกลโท (2543 : 97) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มใจ และยินดี ผู้มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความสุข สะอาด อุดมคติแรงกายแรงใจ และสติปัญญาให้ แก่งานอย่างแท้จริง

ชัชวณิชย์ คำภิรมย์ (2544 : 10-11) ได้สรุปความหมายของความพอใจไว้ว่า ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก ถ้าบุคคลใดมีความพึงพอใจต่อการทำงานมาก ก็จะมี

มีการเสียดสีอุทิศร่างกาย แรงใจ มีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน ส่วนผู้ที่มีความพึงพอใจน้อย ก็มักทำงานตามหน้าที่การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพต่ำด้วย ความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน จึงเป็นผลมาจากการสร้างแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ณัฐชา เอี่ยมอ่อน (2544 : 63-67) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานหรือกิจกรรมซึ่งสามารถเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าเป็นไปได้ในทางบวกก็จะเกิดผลดีต่องาน และกิจกรรมที่ทำหรือเข้าร่วม แต่ถ้าเป็นไปได้ในทางลบก็จะเกิดผลเสียต่องานหรือกิจกรรมได้เช่นกัน

จากความหมายของความพึงพอใจพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ หมายถึงความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือการ์ตูนประกอบการเรียนคณิตศาสตร์ จึงหมายถึงความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนแสดงออกต่อผลการจัดกิจกรรม

7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์ และแสดงออก หรือมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่แตกต่างกันไป ในการปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามการที่ผู้เรียน หรือผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่างๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานไว้ดังนี้

เฮอซเบิร์ก (Herzberg. 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคตสถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้นแมคเกรเกอร์ (McGregor. 1960 : 33-58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาติญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
 - 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและ

ความปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุก เหมือนการเล่นหรือ

การพักผ่อน

- 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
- 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
- 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
- 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์การ พัฒนา

วิธีทำงาน

- 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80; อ้างอิงมาจากสุรางค์ โคว์ตระกูล, 2541 : 161)

ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อมีความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็ จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมด ไปความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความมั่นคงในชีวิต ทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคมมีชื่อเสียง

อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก สก็อตต์ (Scott. 1970 : 124 ; อ้างอิงมาจาก ศุภสิริ โสมาเกต. 2544 : 53) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมีลักษณะดังนี้
 - 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
 - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงาน โดยตรง
 - 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

ศุภสิริ โสมาเกต (เผชิญ กิจระการ. ม.ป.ป. : 7 ; อ้างอิงมาจาก ศุภสิริ โสมาเกต. 2544 : 51) ได้กล่าวถึงแนวคิดของเฮทฟีลท์ และฮิวส์แมนที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่างๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น และความน่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน และความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง และความสลับ
4. ความท้าทาย และความไม่ท้าทาย
5. มีความพอใจ และความไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล และไม่ใช่วางวัล
2. มาก และน้อย

3. ยุติธรรม และไม่ยุติธรรม

4. เป็นทางบวก และเป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม และไม่ยุติธรรม

2. เชื่อถือได้ และเชื่อถือไม่ได้

3. เป็นเชิงบวก และเป็นเชิงลบ

4. เป็นเหตุผล และไม่เหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ หรือผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้ และอยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงจัง และยุติธรรมแบบไม่จริงจัง

3. เป็นมิตร และค่อนข้างไม่เป็นมิตร

4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ และไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่ระเบียบเรียบร้อย

2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน และไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและ

เพื่อนร่วมงาน

3. สนุกสนานร่าเริง และดูไม่มีชีวิตชีวา

4. คุ้นสนใจเอาจริงเอาจัง และดูเหน้อยหน้า

7.3 การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541 : 179-182) กล่าวถึงการสร้างความพึงพอใจในบทเรียน

ไว้ว่า ความพึงพอใจมีประโยชน์ในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะหากผู้เรียนมีความพึงพอใจจะมีความสนใจและความตั้งใจที่จะเรียนและร่วมกิจกรรม การเรียนก็จะประสบความสำเร็จ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้าง ความพึงพอใจในบทเรียนนี้สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

1. คำนึงถึงความสนใจสัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน โดยการนำเอาเรื่องราวหรือสิ่งแปลกใหม่มาให้นักเรียนดู

2. ทำบทเรียนให้สนุกโดยใช้อุปกรณ์การสอนหรือเทคนิคการสอนหลาย ๆ รูปแบบ

3. ทำบทเรียนให้กระชับ โดยใช้ถ้อยคำที่ง่าย ๆ หรือเน้นรูป ธรรมมากกว่านามธรรม

4. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม

การเรียนอยู่เสมอด้วยการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยสอน

5. จัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้ผู้เรียนน่าสนใจ เช่น จัดนิทรรศการ การอภิปราย
จัดชุมนุม จัดการแสดงหนังสือ

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจไว้ดังนี้

1. ก่อนจะสอนเรื่องใดก็ตาม ต้องสร้างความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ ให้แก่ผู้เรียน
เสียก่อน

2. จัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนของผู้เรียน

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานได้สำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน

4. ชี้แจงให้ผู้เรียนชี้แจงความก้าวหน้าของตน ซึ่งจะเป็น แรงจูงใจที่ให้ผู้เรียน
อยากเรียนและมีความสนใจในงานนั้นมากขึ้น

5. ในการสอนครูควรชี้แจงให้เห็นความน่าสนใจของเรื่องที่เรียน

6. จัดสภาพในการเรียนให้เป็นที่น่ารื่นรมย์

7. ในการสอนแต่ละครั้ง ครูต้องมุ่งสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชานั้นควบคู่ไปด้วย

8. ในการสอนแต่ละครั้ง ครูควรจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมมาใช้

9. ควรจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด

10. จัดบทเรียนให้มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน

นอกจากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวแล้ว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม วิธีการ สื่อ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน
การสอนในแต่ละครั้ง โดยให้ผู้เรียนได้รับผลตอบแทนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะ
ผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของผู้เรียน เช่น ความรู้สึกถึงความสำเร็จ
ของตนเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ
ส่วนผลตอบแทนภายนอก เช่น คำชมเชย คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจ ตลอดจนได้รับการยกย่อง
ชมเชยจากบุคคลอื่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทาง
ด้วยร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใดนั้น
คือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้
ให้กับผู้เรียน ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้
กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมาย เมื่อเกิดความพึงพอใจ จะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้
ผลดีหรือน่าพอใจนำไปสู่ความพึงพอใจทำให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ ความพึงพอใจ คือ

ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งที่เกิดจากการได้รับตอบสนองในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นไปตามคาดหวังจนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเกษตรวิสัย

ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเกษตรวิสัยในด้านต่างๆ อาทิ ประวัติความเป็นมาของเมืองเกษตรวิสัย โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยว บุคคลสำคัญในท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรม จากเอกสารงานวิจัย ตำรา บทความ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาสร้างเนื้อหาในหนังสือส่งเสริมการอ่านทั้ง 5 บท

8.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอเกษตรวิสัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ จากการศึกษาเอกสารของ วิเชียร รุ่งโรจน์ (2521 : 1 - 3) ได้สรุปไว้ ดังนี้

อำเภอเกษตรวิสัย เดิมชื่อ “ เมืองเกษ ” มีพระศรีเกษตรราชไชย (เหง้า) เป็นอุปราชผู้ขอ ตั้งเมืองขึ้นในสมัยรัชการที่ 5 และมีพระบรมราชโองการให้ตั้งเมืองขึ้นใหม่ที่บ้านคอนเสาโอง (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอพนมไพร) แต่พระศรีเกษตรราชไชย (เหง้า) ผู้รับราชโองการเห็นว่าบ้านคอนเสาโองอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม จึงขอพระบรมราชานุญาตเปลี่ยนที่ตั้งเมืองใหม่จากบ้านคอนเสาโองมาตั้งที่บ้านกู่กระโดน ซึ่งในสมัยนั้นอยู่ในเขตเมืองสุวรรณภูมิ เพราะเห็นว่าเป็นทำเลที่เหมาะสมมีความอุดมสมบูรณ์ดี และได้รับพระบรมราชานุญาตให้ขนานนามว่า “ เมืองเกษ ” เชื่อกันว่าที่ได้ชื่อว่า “เมืองเกษ” เพราะดินแดนแห่งนี้มีดอกเกษเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร ถึงกับมีคำกล่าวขานสืบต่อกันมาเสมอว่า “ ซ้อยอยู่ก้ำเมืองเกษค้ำน้ำชุ่ม ปลา กุ่ม บ่อนคือแจ่งแก่งหาง ปลานาง บ่อนคือขางฟ้าล้น จักจั่น ส้องคือซ้องล้นยาม ” นี้คือลักษณะความอุดมสมบูรณ์ของเมืองเกษ แห่งทุ่งกุลาร้องไห้

ต่อมาปีพุทธศักราช 2358 เมืองสุวรรณภูมิได้ยกฐานะเป็นอำเภอ เมืองเกษจึงได้แยกการปกครองออกมาและยกฐานะเป็นอำเภอเรียกว่า “อำเภอหนองแวง” ในสมัยรัชกาลที่ 6 เพื่อให้พ้องชื่อกันกับตำบลที่ตั้งของตัวอำเภอ ในปี พ.ศ.2489 จึงได้เปลี่ยนจากชื่ออำเภอหนองแวงเป็น “ อำเภอเกษตรวิสัย ” และมีคำขวัญประจำอำเภอคือ “ เกษตรวิสัยพัฒนา ทุ่งกุลาสดใส ฟ้าไหมสวยยิ่ง กู่กาสิงห์บ้านปลา โสภานารี มากมีข้าวหอม ”

8.2 สภาพทั่วไปของอำเภอเกษตรวิสัย

อำเภอเกษตรวิสัยเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีสภาพทั่วไปสรุปได้ ดังนี้

1. ขนาดและที่ตั้ง อำเภอเกษตรวิสัยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 45 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 805.81 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอจตุรพักพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่ออำเภอชุมพลบุรี และอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดต่ออำเภอบุรินทร์ จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอพยัคฆภูมิ

พิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ เหมาะสำหรับการทำนาและเกษตรกรรมสภาพดินเป็นดินทรายเก็บความชื้นได้น้อย ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ระบบชลประทานและแหล่งน้ำไม่เพียงพอ มักมีปัญหาฝนแล้งน้ำท่วมในบางพื้นที่

3. ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบ เหมาะสำหรับการทำนาและเกษตรกรรมอื่น ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอเกษตรวิสัยอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด โดยพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว เรียกว่า ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อิทธิพลของลมมรสุมนี้จะทำให้บริเวณพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัยประสบกับภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งและลมมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ลมมรสุมนี้จะพัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป สำหรับภูมิอากาศทั่วไปของอำเภอเกษตรวิสัยมีอากาศร้อนจัดและแห้งแล้งในฤดูร้อน และมีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว

4. สภาพการปกครอง

อำเภอเกษตรวิสัยได้ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้มีองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้าน กลุ่มเกษตร กลุ่มสหกรณ์ และกลุ่มแม่บ้านต่างๆ มากมาย อำเภอเกษตรวิสัยได้แบ่งการปกครองออกเป็น 13 ตำบล 169 หมู่บ้าน 2 เทศบาล และ 13 อบต.

5. สภาพทางสังคมและอื่นๆ

อำเภอเกษตรวิสัยมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ประชากรนับถือศาสนาพุทธ และใช้ภาษาถิ่นอีสานเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมสามารถเดินทางติดต่อกับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดต่างๆ ได้อย่างสะดวก มีรถโดยสารประจำทาง

รถโดยสารประจำหมู่บ้าน รถ บขส. และรถทัวร์ รับส่งมวลชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการเดินทางสามารถเดินทางได้ทางเดียว คือ ทางบก

8.3 สถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถานและโบราณวัตถุ

อำเภอ แสงงาม (2544 : 1 – 2) ได้กล่าวถึง สถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในอำเภอเกษตรวิสัย ไว้ดังนี้

คูกาสิงห์ ตั้งอยู่ในวัดบูรพาคูกาสิงห์ บ้านคูกาสิงห์ ตำบลคูกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย สามารถเดินทางได้ 2 ทาง คือ ใช้เส้นทางจังหวัดร้อยเอ็ด – เกษตรวิสัย ทางหลวง หมายเลข 214 ระยะทาง 47 กิโลเมตรจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด เดินทางต่อไปตามทางหลวงสายเกษตรวิสัย – สุวรรณภูมิ มีทางแยกขวาเข้าบ้านคูกาสิงห์เป็นระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร หรืออาจใช้เส้นทางสายร้อยเอ็ด – สุวรรณภูมิ – สุรินทร์ (ทางหลวงหมายเลข 215 ต่อด้วย 214 ระยะทาง 60 กิโลเมตร ถึงวัดคูพระโกนา ด้านตรงข้ามวัดมีทางแยกไปคูกาสิงห์ ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร)

คูกาสิงห์ เป็นสถาปัตยกรรมแบบเขมรอีกแห่งหนึ่งมีขนาดค่อนข้างใหญ่และยังอยู่ในสภาพดีพอควร ขณะนี้หน่วยศิลปากรที่ 6 กรมศิลปากรดำเนินการขุดแต่งและบูรณะให้เห็นสภาพชัดเจนสวยงามยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในภาคอีสาน คูกาสิงห์ ประกอบด้วยปราสาท 3 องค์ ตั้งอยู่บนศิลาแลงเดียวกัน มีวิหารหรืออาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่เรียกว่า บรรณาลัย อยู่ทางด้านหน้าทั้งสองข้าง ทั้งหมดล้อมรอบด้วยกำแพงซึ่งมีซุ้มประตูทั้ง 4 ทิศ ถัดออกไปเป็นคูน้ำรูปเกือกม้าล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง ปราสาทประธานหรืออาคารหลักที่มี 3 องค์นั้นตั้งเรียงอยู่บนฐานเดียวกันในแนวเหนือ – ใต้ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหันหน้าทางทิศตะวันออก ปราสาทองค์กลางมีขนาดใหญ่กว่าอีก 2 องค์ที่ขนาบข้าง และมีมุขยื่นทางด้านหน้าเป็นห้องยาว มีประตูทางเข้า 3 ทาง คือด้านหน้า และด้านข้างห้องยาวทั้งสอง ส่วนฐานขององค์ปราสาทก่อด้วยศิลาทราย ยังคงปรากฏลวดลายสลักเป็นชั้นเป็นแนว เช่น ลายกลีบบัวและลายกนก ผนังก่ออิฐที่ห้องในสุดหรือส่วนครรภคฤหะได้ค้นพบ ศิวลึงค์ ซึ่งเป็นตัวแทนของเทพแห่งความอุดมสมบูรณ์ตามลัทธิความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกาย

นอกจากนี้ยังพบทับหลังอีกหลายชิ้น ชิ้นหนึ่งสลักเป็นภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณในซุ้มเรือนแก้ว โดยยืนอยู่เหนือหน้ากาลซึ่งมีมือยึดจับท่อนพวงมาลัยอีกทีหนึ่ง และยังสามารถพบซุ้มหน้าบันสลักเป็นภาพ พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณท่ามกลางลายกอนขดอีกด้วย ส่วนปราสาทอีก 2 องค์ที่ขนาบนั้น มีขนาดและลักษณะเดียวกัน ฐานก่อด้วยศิลาทราย ผนังก่ออิฐมีประตูเพียงด้านหน้า ภายในแท่นมีรูปเคารพวางอยู่ จากลวดลายของศิลปกรรมแบบแผนผังและโบราณวัตถุที่พบ แสดงให้เห็นว่าคูกาสิงห์สร้างขึ้นในแบบศิลปะ เขมรที่เรียกว่า “ แบบปาปวน ” อายุราว พ.ศ. 1560 -1630 เพื่อเป็นเทวสถานอุทิศถวายแด่พระอิศร เทพเจ้าสูงสุดองค์หนึ่งในศาสนาพราหมณ์

นอกจากนี้ ธนวัฒน์ พบวันดี (2544 : 49 – 50) ได้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของ ปราสาทกู่กาสิงห์ว่า กู่กาสิงห์ ได้รับการบูรณะครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2534 โดยกองโบราณคดีหน่วย ศิลปากรที่ 6 นครราชสีมา หลังการบูรณะเสร็จปราสาทกู่กาสิงห์ก็เริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอยู่เป็นประจำ

การเรียกชื่อของปราสาทกู่กาสิงห์ สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากกลุ่มไทยลาวในพื้นที่ โดยพิจารณาจากคำว่า “กู่” มาจากคำที่ชาวบ้านทั่วไปใช้เรียกโบราณสถานขอมมีลักษณะคล้ายสถูป หรือเจดีย์ ซึ่งเป็นอนุสรณ์สถานทางศาสนา คำว่า “กา” สันนิษฐานที่มาได้หลายประการ เช่น อาจมาจากสัตว์ปีกประเภทนกที่มีขนและจงอยปากสีดำหรือคนทั่วไปเรียกว่า อีกา ซึ่งคนแก่เล่าให้ฟังว่า ในตอนเย็นจะมีอีกาจำนวนมากพากันมานอนที่ต้นไม้ริมหนองน้ำแห่งหนึ่งที่อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ในภายหลังจึงเรียกหนองน้ำนี้ว่า “หนองกานอน” และคำว่า “กา” อาจกลายเสียงมาจากคำว่า “กะ” ในภาษาไทยกลาง เช่น ตากะยาย หมายถึง ตากับยาย คนแก่แก่อาจออกเสียงว่า กู่กะสิงห์ แต่คำว่ากาในภาษาถิ่นตรงกับคำว่า ตรา ในภาษากลาง ซึ่งหมายถึง เครื่องหมาย ส่วนคำว่า สิงห์ มาจากปฏิมากรรม รูปสิงห์ 2 ตัว ซึ่งเคยตั้งไว้หน้าประตูของทางเข้าปราสาท เป็นคตินิยมในศิลปะขอม แต่ภายหลังสิงห์ ถูกพวกมิชชันนารีขโมยไปอย่างไร้ร่องรอย แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้านก็ยังคงเรียกปราสาทแห่งนี้ว่า “กู่กาสิงห์” สืบมาจนถึงปัจจุบัน

ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 1 (2542 : 273 – 278) กล่าวถึง ทุ่งกุลาร้องไห้พอสรุปได้ความดังนี้

ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นทุ่งกว้างใหญ่ของภาคอีสาน มีอาณาเขตครอบคลุมหลาย จังหวัด คือ ในแนวทิศเหนือนั้นครอบคลุมอำเภอปทุมรัตน์ อำเภอกษัตริย์ อำเภอสวรรคภูมิ และ อำเภอโพธาราย ของจังหวัดร้อยเอ็ด แนวเขตทิศใต้ลำนํ้ามูลทอดยาวตลอดพื้นที่อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ส่วนแนวเขตทิศตะวันตก ผ่านอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอ มหาชนะชัย จังหวัดยโสธร และอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ประมาณ ๓ ใน ๕ นั้น อยู่ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ทุ่งกุลาร้องไห้มีเนื้อที่กว้าง 2,107,681 ไร่

ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นเรื่องที่ชาวบ้านได้เล่าสืบทอดกันมา และมีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ต่างๆ ในทุ่งกุลาร้องไห้ความว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วในสมัยที่ท้องทุ่งกุลาร้องไห้เป็น ทะเลมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ปลานานาชนิด มีเมืองหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์มั่งคั่งตั้งอยู่ริมฝั่งทะเล ชื่อว่า เมืองจำปาศักดิ์ (สันนิษฐานว่าปัจจุบันคือชุมชนบ้านตาเฒ่า) มีเจ้าเมืองชื่อพญาพรหมทัต มเหสีชื่อว่า พระนางจันทราเทวี ลูกสาวชื่อนางแสนสี และหลานชื่อนางคำแพง ทั้งสองเป็นสาวมีความงามมากทำให้ชายหนุ่มจากเมืองต่างๆ อยากได้เป็นคู่ครอง ทุกเจ็ดวันนางทั้งสองจะพากันไปเล่นน้ำที่ทะเลหลวง โดยมีทหารอารักขา ชื่อจำเอนและบริวารตามไปด้วย

กล่าวถึงท้าวอุทรและท้าวฮาดคำโปง ได้ไปเรียนวิชาเวทมนต์กับพระฤาษี เมื่อสำเร็จวิชาแล้วได้เดินทางกลับบ้านเมือง และได้ยินดีตีศัพทความสวยงามของนางแสนสีและนางคำแพง จึงได้เดินทางมาเมืองจำปานครบุรี เมื่อทราบว่านางไปเล่นน้ำจึงตามไป และได้ใช้กาลาอาคมเสกฟางเป็นเรือสำเภาล่องลอยไปใกล้กับนางทั้งสองเล่นอยู่แล้วเสกผ้าเช็ดหน้าให้เป็นหงส์ทองลอยไป นางทั้งสองเมื่อมองเห็นหงส์ทองก็อยากได้จึงสั่งจ่าแอนให้จัดเรือพายตามไปจับ เมื่อห่างออกไปไกลจากบริวารหงส์ทองก็ลอยห่างไปจนใกล้เรือสำเภาของท้าวอุทรและท้าวฮาดคำโปง ท้าวทั้งสองเห็นโอกาสก็จับเอานางแสนสีและนางคำแพงพร้อมจ่าแอนขึ้นเรือสำเภาเล่นออกไปในทะเลลึก

ครั้นพญาพรหมทัต เจ้าเมืองจำปานครบุรีทราบเหตุ จึงได้ให้นาคฝูงหนึ่งที่อยู่บริเวณบ่อพันขัน ช่วยกันค้นแผ่นดินใต้น้ำทะเลแห่งทำให้ ปู ปลา หอย กุ้ง และสัตว์น้ำอื่นๆ ตายเน่าเหม็นขึ้นไปถึงสวรรค์ พระอินทร์เห็นกลิ่นสัตว์น้ำมากทนไม่ไหว จึงได้ตรัสให้นกอินทรีมากินสัตว์เหล่านั้น 7 วันหมด นกอินทรีได้ถ่ายมูลไว้เป็นกองใหญ่ๆ ตามที่ต่างๆ เรียก โพนจีนก กลางทุ่งกุลาร้องไห้ ชาวบ้านเรียกว่า จีนกอินทรี ปรากฏอยู่ในท้องที่อำเภอสุวรรณภูมิ และอำเภอเกษตรวิสัย

ท้าวอุทรกับท้าวฮาดคำโปง ได้นำนางแสนสีไปซ่อนไว้ที่คองแห่งหนึ่ง ต่อมาบริเวณคองนั้นเรียกว่า บ้านแสนสี เอานางคำแพงไปซ่อนไว้ที่คองอีกแห่งหนึ่งเรียกว่า คองคำแพง (บ้านคำแพง) และเอาจ่าแอนไปไว้ที่คองแห่งหนึ่งต่อมาเรียกว่า บ้านจ่าแอน (บ้านแจ่มอารมณ์) ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย ท้าวอุทรและท้าวฮาดคำโปงได้ต่อสู้กันเพื่อแย่งชิงตัวนางแสนสี ท้าวอุทรได้ฆ่าท้าวฮาดคำโปงตาย บริเวณนั้นเรียกว่า บ้านฮาด วิญญาณของท้าวฮาดคำโปงกลายเป็นผีกลางทุ่งกุลาร้องไห้ เพื่อตามล่าท้าวอุทรและนางแสนสี ดังนั้นจึงพบว่าในเวลากลางคืน จะพบแสงไฟวิ่งลอยไปมาสูงระดับ 150 เซนติเมตร ชาวบ้านเรียกว่า ผีหัวแสง ซึ่งเป็นผีประจำทุ่งกุลาร้องไห้ ท้าวอุทรได้พานางแสนสีกลับมาสร้างบ้านเมืองจำปานครบุรี

กล่าวถึงนกอินทรีผัวเมีย เมื่อหมด ปู ปลา หอย กุ้ง ที่จะกินแล้ว จึงได้ขึ้นไปกราบทูลพระอินทร์ว่า จะให้กินอะไรอีกต่อไป พระอินทร์ตรัสว่า “ จงไปฝืนกินเองเถิด ถ้าฝืนไม่ได้กินอะไร ต้องไปกินตามฝืนนั้น ” ครั้นแล้วนกอินทรีก็ลากลับมาที่อยู่ของตน มาวันหนึ่ง นกอินทรีผัวเมียฝืนว่า “ ได้กินช่างสารซึ่งอยู่ที่คองสติ๊ก จึงบินไปหาช่างที่คองสติ๊กแล้วแจ้งความฝืนให้พญาช่างสารทราบ พญาช่างไม่เชื่อ จึงขอผ่อนผันเพื่อไปทูลถามพระอินทร์ก่อนสักวันหนึ่ง นกอินทรีก็ตกลง พญาช่างสารให้พญาช่างเคล้าคลึงไปถาม พระอินทร์จึงตรัสว่า “ เราไม่ได้ใช้นกอินทรีไปกินพญาช่าง แต่เราบอกว่าจงไปฝืนกินเองเถิด ถ้าฝืนไม่ได้กินอะไรก็จงไปกินตามความฝืนนั้น ” แล้วพญาช่างเคล้าคลึงจึงทูลถามพระอินทร์ไปว่า “ เมื่อคินนี้ข้าพเจ้าได้ฝืนว่าได้นอนร่วมกับนางสุชาดาพระชายาของท่านท่านจะให้ข้าพเจ้านอนร่วมตามฝืนไหม ” พระอินทร์ไม่ตอบ แต่คิดในพระทัยว่าถ้าจะให้นอนร่วมก็เสียเปรียบ แต่ถ้าจะไม่ให้นอนก็เสียสัจจะ จึงได้จัดนางเทพยดามาร้องรำทำเพลงให้พญาช่างสารเคล้าคลึงได้ดูชมจนเพลิดเพลินลิ้มกำหนดศัญญา กับพญาอินทรีไว้ นกอินทรีคอยนานจนเวลาล่วงไป ก็จับพญาช่าง

สารกินจนหมดตัวเหลือหัวกับเขา จึงคาบหัวมาทิ้งไว้ที่ตงๆ หนึ่ง เรียกว่า “ดงหัวช้าง” ในเขตพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ ติดต่อกับอำเภอจตุรพักตรพิมาน และคาบเอามาทิ้งไว้ที่ตงๆ หนึ่ง ต่อมาเรียกว่า “ดงเท้าสาร” เป็นที่ตั้งของเมืองสุวรรณภูมิในปัจจุบัน

พญานกอินทรีมีใจกำเริบมาก กินสัตว์ กินคน ไม่เลือกหน้า เป็นเหตุให้ชาวเมืองจำปาศักดิ์ และเมืองใกล้เคียงเดือดร้อนมาก พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นที่พึ่งของสัตว์โลกทั้งหลาย ประทับอยู่ที่เวฬุวันมหาวิหาร ในวันเดียว ความโหดร้ายของนกอินทรีที่กำลังเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์อยู่จึงตรัสเรียกพระโมคคัลลานะเข้ามา แล้วตรัสว่า “ดูกร โมคคัลลานะ เธอจงไปช่วยสรรพสัตว์ที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่นั้นเถิด” ครั้นแล้วพระโมคคัลลานะก็กราบบังคมลาพระพุทธองค์และถือเอาบาตร จีวร ทะยานสู่อากาศเหาะมาที่ดงเท้าสาร และพำนักอยู่ที่ดงเท้าสาร เข้าญาณเดโชกลินเพ่งไฟเป็นอารมณ์ เกิดเป็นไฟลุกโพล่งขึ้นไปกระทบทรมานนกอินทรีผิวเมื่อยร้อนจนใจจะขาดแผ่ร่อนดังกิ้งก้องไปไกล ร้อยโยชน์สะเทือนถึงบาดาล และขาดใจตาย ชาวบ้านจึงได้สร้างพระธาตุโมคคัลลานะ ไว้ที่ดงเท้าสาร (ปัจจุบันตั้งอยู่ที่วัดกลาง อำเภอสุวรรณภูมิ)

ขณะนั้นมีนาอยู่ฝั่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในบ่อแห่งนั้น ไม่ไกลจากดงเท้าสาร ได้ยินเสียงแปลกประหลาดดังหัวน้ไหว นึกว่าศัตรูจะมาถึงตัว จึงได้ไต่ไคลขึ้นมาจากเมืองบาดาล พ้นพิภพไปเป็นคว้นมิดฟ้ามัวดิน พิชไปถูกหู ถูกตาชาวมมนุษย์ ซึ่งอยู่บ้านใกล้เรือนเคียงเป็นอันตราย บางคนถูกตากระเด็นออกมา ต่อมาหมู่บ้านนั้นได้ชื่อว่า “บ้านตามเค็น”(ปัจจุบันเข้าใจว่าเป็นบ้านตาณร) พินาศมีรสเค็มจัดยิ่งกว่าเกลือเสียอีก พระโมคคัลลานะเมื่อเล็งเห็นเหตุการณ์นั้น จึงแผ่ญาณเดโชกลินเกิดเป็นเปลวไฟปิดปากบ่อที่พญานาคไต่ไคลขึ้นมาพ้นพิภพ และท่านเกรงว่าพญานาคจะไต่ไคลขึ้นมาได้จึงได้อธิษฐาน โดยใช้เท้าซ้ายเหยียบชายจีวร ปัจจุบันเหลือให้เป็นรอยเท้าคนขนาดยาว 1 เมตร กว้าง 40 เซนติเมตร อยู่ระหว่างพงหญ้าบริเวณบ่อพันขัน และอธิษฐานเท้าขวาเหยียบที่ชายจีวร ห่างกันไปทางทิศใต้ประมาณ 1 กิโลเมตร ตรงปากน้ำลงน้ำเสียว (คอติบ) มีรอยเท้ากับผ้าเหลืองปรากฏอยู่เหมือนเดิม (ปัจจุบันน้ำท่วม) หลังจากนั้นท่านเกรงว่าประชาชนต่อไปจะไม่มีน้ำจืดกินจึงได้อธิษฐานใช้นิ้วชี้ชี้ลงไปที่ตรงเท้าจีวรผืนนั้น เกิดรอยแตกเท่าขันน้ำ รศมีกว้างประมาณ 9 นิ้ว ลึกประมาณ 8 นิ้ว มีน้ำไหลออกประจำ เรียกว่า “น้ำต่างโคก” และบริเวณทั้งหมดเรียกว่า “บ่อพันขัน” トラบเท่าปัจจุบันนี้ ปัจจุบันกรมชลประทานได้สร้างอ่างเก็บน้ำบ่อพันขัน ไม่สามารถมองเห็นพื้นบ่อที่เป็นหินได้เลย

ประเพณีบุญบั้งไฟ

บุญบั้งไฟนับเป็นบุญที่สำคัญบุญหนึ่งของชาวอีสานหรือชาวลาว มีกิจกรรมที่ทำให้ความสนุกสนานมาก และประเพณีที่สำคัญเพื่อขอฝนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่การเกษตรกรรม นั้น คือ การจุดบั้งไฟ สรุปลความได้ว่า

ศาสนาพราหมณ์ มีการบูชาเทพเจ้าด้วยไฟ ซึ่งถือว่าไฟเป็นเครื่องบูชาเทพเบื้องบนสวรรค์ การจุดบั้งไฟเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งและเป็นการบูชาเทพเจ้าเพื่อให้พระองค์บันดาลในสิ่งที่ตนเองต้องการ

ศาสนาพุทธ มีการฉลองและบูชาในวันวิสาขบูชากลางเดือนหก มีการทำดอกไม้ไฟในแบบต่างๆ ทั้งไฟน้ำมัน ไฟรูปเทียน และดินประสิว ในงานนี้มีการรักษาศีล การให้ทาน การบวชขนาด การรดทรง และนิมนต์พระเทศน์ให้เกิดอานิสงส์

ด้านความเชื่อของชาวบ้าน เชื่อว่ามีโลกมนุษย์ โลกเทวดา ซึ่งก่อนที่ศาสนาพุทธจะเข้ามาชาวบ้านจะเรียกพญาแถนและโลกบาดาล มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของเทวดา การล่าผีฟ้าเป็นตัวอย่างทีแสดงออกทางด้านการนับถือเทวดาและเรียกเทวดาว่า “แถน” ก็ถือว่า ผน ฟ้า ลม เป็นอิทธิพลของแถน หากทำให้แถน โปรดปรานมนุษย์ก็จะมีความสุข ดังนั้นจึงมีพิธีบูชาแถน ต่อมาการจุดบั้งไฟก็อาจจะเป็นวิธีหนึ่งที่แสดงความเคารพหรือส่งสัญญาณความภักดีไปยังแถนหรือบูชาแถน ชาวอีสานจำนวนมากเชื่อว่าการจุดบั้งไฟเป็นการของฝนจากพญาแถน และมีนิทานปรัมปราเช่นนี้อยู่ทั่วไป แต่ความเชื่อนี้ยังไม่พบหลักฐานที่แน่นอน และไม่มีใครบอกได้ว่า บุญบั้งไฟเริ่มทำในยุคสมัยใด และยังไม่สามารถบอกได้ว่าชนชาติใดทำบุญบั้งไฟเป็นประเทศแรก แต่มีวรรณคดีอีสานเรื่องหนึ่งคือ ผาแดง นางไอ่ ที่กล่าวถึงบุญบั้งไฟ จากอิทธิพลของตำนานเรื่องนี้ทำให้มีการทำบุญบั้งไฟสืบต่อกันมาในเดือนหกของทุกปี

ตำนานผาแดง นางไอ่

ผาแดง นางไอ่เป็นตำนานรักระหว่างหญิงหนึ่งสองชาย เมื่อฝ่ายหนึ่งพลาดรักและเสียทีถูกทำร้ายตายไป ก็เกิดสงครามจนบ้านเมืองถล่มทลายกลายเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ จุดกำเนิดตำนานรักอีสาน

เรื่องได้กล่าวถึง พระยาขอม ผู้ครอง เมืองเอกชะริตา มีธิดาชื่อ นางไอ่คำ ที่อยู่ในวัยสาวอายุย่าง 15 ปี มีความงามเป็นที่เลื่องลือ ไปถึงเจ้าชายเมืองต่างๆ จนเป็นที่หมายปอง ใครๆ ก็อยากได้มาเป็นคู่ครอง และความงามที่เล่าลือนั้นก็เข้าหูของ ผาแดง แห่ง เมืองผาไทง ด้วยความคิดถึงและอยากชมความงามของ นางไอ่คำ ผาแดงจึงได้แอบขี้ม้ามาหานางไอ่คำจนทั้งสองได้พบกันและเกิดความรัก สุดท้ายเมื่อทั้งสองได้เสียกันจึงสัญญากันว่าจะทำพิธีสู่ขอและแต่งงานตามประเพณีต่อไป

ยังมีเมืองหนึ่งชื่อ ศรีสัตตนาคนหุต มี สุทโชนาค ครองเมือง มีโอรสชื่อ พังคิสุทโชนาค ใต้อพยพมาจากหนองแส เพราะผัดใจกับ สุวรรณนาค เพื่อนรัก เนื่องจากการแบ่งเนื้อแผ่นดินน้อยเพราะคิดว่าสุวรรณนาคคิดไม่ซื่อจึงทะเลาะกันจนเกิดสงคราม ต่อมาถึงเดือนหก พระยาขอมจะทำบุญบั้งไฟจึงได้จัดการแจ้งข่าวสารไปยังเมืองต่างๆ ให้นำบั้งไฟมาร่วมงาน ส่วนผาแดงไม่ได้รับเชิญเพียงได้ทราบข่าวก็มา เนื่องจากสัญญารักกับนางไอ่คำอยู่แล้วจึงได้ถือโอกาสนำบั้งไฟมาร่วม

ก็ได้รับการต้อนรับจากพระยาขอมเป็นอย่างดี พระยาขอมได้ตั้งรางวัลเมื่อบั้งไฟของใครชนะ คือขึ้นสูงจะให้ทรัพย์สมบัติและนางสนมกำนัล ส่วนผาแดงถ้าชนะจะได้ยกนางไอ่คำให้ ในเวลาจุดบั้งไฟของเมืองต่างๆ ขึ้น ส่วนพระยาขอมไม่ขึ้น ของผาแดงแตกกลางบั้ง พระยาขอมก็ไม่ทำตามสัญญา สุดท้ายเมืองอื่นก็กลับกันหมด ส่วนผาแดงก็กลับเมืองของตนพร้อมความทุกข์ เพราะรัก ประกอบกับบั้งไฟไม่ขึ้นในการจุดบั้งไฟครั้งนี้ พังก็ ลูกชาย สุธโรนาค ไม่ได้นำบั้งไฟมาร่วม แต่ก็แปลงกายเป็นกระรอกด่อน (เผือก) มาร่วมงานด้วย และได้หลงรักนางไอ่คำเช่นเดียวกัน แต่ก็ไม่มีโอกาสได้เข้าใกล้ตัวนางไอ่คำ เมื่อบุญบั้งไฟเลิกก็กลับบ้านพร้อมแบกเอาความรักกลับไปด้วย เมื่อถึงเมืองก็ไม่เป็นอันกินอันนอน จึงได้ลาพ่อมาหานางไอ่คำอีกครั้งและแปลงกายเป็นกระรอกด่อนมาเหมือนเดิม ส่วนบริวารก็แปลงร่างเป็นสัตว์อื่นๆ กระรอกด่อนพังคิ แขนงกระดิ่งทองไว้ที่คอ ได้ปีนขึ้นไปบนต้นไม้ที่ใกล้ปราสาทของนางไอ่คำ เมื่อนางไอ่คำเห็นกระรอกก็อยากได้ จึงให้นายพรานจับกระรอก นายพรานได้ยิงกระรอกด้วยธนู ก่อนตาย พังคิได้อธิษฐานว่า “ ขอให้เนื้อของข้าจะมีพอกินแก่คนทั้งเมือง และอร่อย ” เมื่อกระรอกตายชาวเมืองก็แบ่งกันกินจนทั่ว ยกเว้นแม่หม้าย ฝ่ายบริวารพังคิเมื่อเห็นดังนั้นจึงรีบกลับไปบอกท้าวสุทโชนาค ท้าวสุทโชนาคโกรธมาก จึงได้เกณฑ์พลนับหมื่นเพื่อถล่มเมืองพระยาขอม ใครกินเนื้อพังคิต้องฆ่าให้หมด

ขณะเดียวกัน ผาแดง ที่รักนางไอ่คำอยู่แล้ว เมื่อถึงเมืองก็ไม่เป็นอันกินอันนอน จึงรีบขึ้นม้าบักสาม จากเมืองผาโพงสู่เมืองเอกชะริตา เมื่อมาถึงนางไอ่คำก็ต้อนรับด้วยดี พร้อมจัดอาหารมาให้ ผาแดงรู้ว่าอาหารคือเนื้อกระรอกด่อนจึงไม่กิน และได้บอกแก่นางไอ่คำว่าหากใครกินเนื้อนี้แล้วบ้านเมืองจะถล่มถึงตาย พอตกลงคินกองทัพพญานาคก็มาถึงเมือง แผ่นปฐพีถล่มเสียงดังสนั่นไปทั่วผาแดงจึงให้นางไอ่คำ เตรียมข้าวของพอที่จะเอาไปได้ เช่น แหวน ฆ้อง และกลองประจำเมือง แล้วรีบขึ้นม้าซ่อนท้าย ผาแดงควมม้าออกจากเมืองทันที เมื่อพญานาครู้ว่านางไอ่คำหนี จึงได้ออกติดตามไปติดๆ แผ่นดินถล่มไม่หยุด ถึงแม้ว่าจะควมม้าเร็วขนาดไหน พญานาคก็ยังไม่หยุดตาม จนในที่สุดม้าบักสามก็ค่อยๆ หมดแรง พญานาคตามทันเอาหางตวัดเกี่ยวเอาตัวนางไอ่คำลงจากหลังม้า ส่วนผาแดงก็ควมม้าต่อไป พญานาคก็ตามไปอีก เพราะผาแดงมีแหวนของนางไอ่คำติดตัวไปด้วย และเมื่อเห็นพญานาคตามไปเช่นนั้น ผาแดงจึงทิ้งแหวนและก็ปลอดภัยในที่สุด

เมื่อผาแดงถึงเมืองผาโพงก็เสียใจที่สูญเสียคนรักไปต่อหน้าต่อตา จึงได้อธิษฐานต่อเทพยดาว่า จะขอตายเพื่อไปต่อสู้อับพวกพญานาค กองทัพผาแดง กับ กองทัพพญานาค ได้ต่อสู้อยู่กันอยู่นาน จนน้ำในบึงหนองขุนขึ้น พญานาคกลับเมืองบาดาลตามเดิม ส่วนนางไอ่คำให้อยู่เมืองบาดาลก่อนและขอให้พระศรีอาริยเมตตรัยลงมาตัดสินก่อนว่าใครคือสามีที่แท้จริง จึงจะให้นางไอ่คำไปอยู่กับคนนั้น

บุคคลสำคัญของอำเภอเกษตรวิสัย

นับตั้งแต่ตั้งเมืองเกษตรวิสัยขึ้นเมื่อ พุทธศักราช 2415 ในรัชการพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปรากฏบุคคลสำคัญด้านต่างๆ หลายท่าน เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องดำเนินการผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้ศึกษาเรื่องและสืบค้นประวัติบุคคลสำคัญของอำเภอเกษตรวิสัย ใน 2 สาขา คือ ด้านการศาสนา และ ด้านบันเทิง ผู้สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอเกษตรวิสัย ดังนี้

1. บุคคลสำคัญทางด้านศาสนา

พระครูสิทธิโพธิคุณ (ประพันธ์ อานนโท) รองเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด นามเดิมว่า ประพันธ์ ปีกุนันท์ เกิดเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2475 ตรงกับวันขึ้น 12 ค่ำ ปีมะแมที่บ้านเลขที่ 95 หมู่ 7 ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตรของ นายสุข กับ นางผม ปีกุนันท์ อาชีพประจำสกุลของท่าน คือ ทำนา

ท่านพระครูได้เข้าเรียนหนังสือครั้งแรกที่โรงเรียนบ้านหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นได้สำเร็จการศึกษาภาคพิเศษ ชั้น ม.6 จากโรงเรียนสายศิลป์บุญกุล ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

เมื่อ พ.ศ. 2494 ท่านพระครูได้อุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนา ณ พัทธสีมาวัดอรุณวาสี ตำบลสิงห์โคก อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2499 ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดสว่างโพธิ์ศรี ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2500 สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สำนักศาสนาวัดสว่างโพธิ์ศรี ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2502 ได้เป็นเจ้าคณะตำบลอึ่งอ่อง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2506 ได้เป็นเจ้าคณะตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบลชั้นตรีในราชทินนามที่พระครูสิทธิโพธิคุณ (จต.ชต.)

พ.ศ. 2525 เป็นรองเจ้าคณะอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบล ชั้นโท ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. 2530 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรรองเจ้าคณะอำเภอชั้นโท ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. 2534 เป็นเจ้าอาวาสวัดธาตุ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นโท ในราชทินนามเดิม
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. 2535 เป็นเจ้าคณะอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2547 เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด

ผลงานทางด้านพัฒนาการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2534 ได้จัดตั้งสำนักเรียนที่วัดธาตุ ให้มีการศึกษาทั้งภาษาบาลีและ
นักธรรมผลิตนักธรรมและเปรียญขึ้นเป็นจำนวนมาก ในฐานะที่ท่านเป็นผู้จัดการ โรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม ท่านได้เอาใจใส่ส่งเสริมการศึกษาตามวัดต่างๆ ในเขตการปกครองของท่านให้เจริญก้าวหน้า
เป็นอย่างดี โดยท่านได้จัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาพระภิกษุ สามเณร ที่มีความตั้งใจดีในการ
เล่าเรียนพระปริยัติธรรมและนักเรียนนักศึกษาที่เรียนดี ความประพฤติดี แต่ขาดทุนการศึกษา โดยนำ
ดอกผลมามอบเป็นทุนการศึกษาในวันวิสาขบูชาทุกปี

นอกจากงานด้านพัฒนาการศึกษาแล้ว ท่านยังได้พัฒนางานสาธารณูปการ
โดยได้ดำเนินการก่อสร้างถาวรวัตถุ และปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัดธาตุ ตำบลเกษตรวิสัย
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เป็นวัดที่พุทธศาสนิกชนสามารถใช้ประโยชน์ในกิจพิธีต่างๆ

2. บุคคลสำคัญด้านบันเทิง

จินตหรา พูนลาภ เป็นศิลปินที่ประสบความสำเร็จอยู่ในความนิยมของประชาชน
เป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ผลงานเพลงได้รับรางวัลเพลงลูกทุ่งดีเด่น เนื่องในงานกึ่งศตวรรษ
ลูกทุ่งไทย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ดังที่ จันทราพร มุลลิสสาร (2546 :
26 – 30) ได้กล่าวถึงชีวิตและผลงานของจินตหรา พูนลาภ พอสรุปได้ ดังนี้

จินตหรา พูนลาภ เกิดเมื่อวันที่ 12 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2514 เป็นบุตรของนายอุทัย
พูนลาภและนางจันทร์ พูนลาภ เกิดที่บ้านเลขที่ 45 หมู่ 5 บ้านจานทุ่ง ตำบลสิงห์โคก
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีพี่น้อง 5 คน บิดามารดามีอาชีพทำนา มีความเป็นอยู่ค่อนข้าง
ยากจนชีวิตของจินตหรา พูนลาภ มีความเป็นอยู่เหมือนเด็กอีสาน โดยทั่วไปมีภาระหน้าที่ต้อง
ช่วยเหลือครอบครัวทุกอย่าง หน้าที่หลักของจินตหรา พูนลาภ คือ เลี้ยงควาย ซึ่งจินตหรา พูนลาภ
มีพฤติกรรมการเล่นควายคือ เวลาอยู่บนหลังควายก็จะร้องเพลง ร้องหมอลำ ไปเรื่อยๆ เพราะจินตหรา
ชอบร้องเพลงมากและร้องเพลงมาตั้งแต่ยังเด็ก

เมื่อจินตหรา พูนลาภ เรียนจบในระดับประถมศึกษา ก็ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ เพราะ
ครอบครัวมีฐานะยากจน จึงต้องช่วยครอบครัวทำงานทุกอย่าง เช่น เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย รับจ้างค่านา
เกี่ยวข้าว และจินตหราก็ได้ตระเวนทำในสิ่งที่ตนเองชอบ คือ เมื่อมีการประกวดร้องเพลง หรือมีงาน

บุญ งานวัดต่างๆ ในละแวกบ้าน จินตหราจะสมัครขึ้นร้องเพลงในงานดังกล่าวแทบทุกงานได้รับรางวัลบ้าง ไม่ได้บ้างสลับกันไป

จินตหรา พูนลาภ มีพี่ชายคนโตเป็นหมอลำที่มีเสียงดีมาก คือ นายบุญเสวย พูนลาภ ซึ่งประกอบอาชีพร้องเพลงแนวหมอลำ เป็นลำเพลินทำนองกาฬสินธุ์ จินตหรา พูนลาภ จึงได้เรียนร้องเพลงและหมอลำกับพี่ชาย และเดินสายร้องเพลงไปลำหมอลำกับพี่ชายอยู่ช่วงหนึ่ง จึงได้รับการช่วยเหลือจากนักจัดรายการท่านหนึ่งคือ คุณธนา ยศวิบูลย์ ได้พาจินตหรา พูนลาภ ไปหานักแต่งเพลง คือ ครูสรเพชร ภิบุญญา ได้แต่งเพลงให้จินตหรา พูนลาภ ในชุดลูกหลอกออกโรงเรียน ได้รับความนิยมและโด่งดังจนทำให้ชื่อเสียง จินตหรา พูนลาภ เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป

9. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พินิจ จันทรชัย (2546 : 156 – 157) สร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง “บุญผะเหวด ร้อยเอ็ด” โดยนำเอาเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นหนังสือประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ผลการทดลองปรากฏว่าหนังสือประกอบการเรียนภาษาไทยเรื่อง “บุญผะเหวด ร้อยเอ็ด” มีคุณภาพอยู่ในระดับดีแผนการเรียนรู้อาษาไทยมีประสิทธิภาพ 83.36/81.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ของนักเรียนเท่ากับ 56.98

นพมาศ จิตรศักดิ์ (2546 : 161) สร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียน ภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่อง “หมาเก้าหาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดลองปรากฏว่าหนังสือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก แบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.64/86.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 หนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.59 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเรื่อง “หมาเก้าหาง” ร้อยละ 59

อมรรัตน์ เจริญหอม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องวันสำคัญของไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมสนิท ไพศาล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ และหนังสือส่งเสริมการอ่าน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนางามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 29 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/86.43 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ และหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมาตราตัวสะกดเท่ากับ 0.7294 นักเรียนมีความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 72.94

ดวงจันทร์ โพธิ์สม (2549 : 91) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง “ขามเหือนเฮาเขาสวนกวาง” กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขาสวนกวางวิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง “ขามเหือนเฮาเขาสวนกวาง” มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.46/85.82 ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6871 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 68.71 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรทัย ไชยพันธุ์ (2549 : 106) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอุดรธรรมานุสรณ์ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.00/84.17 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.6074 หรือคิดเป็นร้อยละ 60.74 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

อรุณี จิรมหาศาล (2550 : 89-93) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “เที่ยวเมืองสามชัย” มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน และหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองกุงน้อย กิ่งอำเภอสายชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “เที่ยวเมืองสามชัย” มีประสิทธิภาพ 80.44/80.20

อารี จูโนเมือง (2551 : 69) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง โอวาท 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านหนองขามบ่อแก้ววิทยา อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้า ปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง โอวาท 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 88.75/89.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง โอวาท 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.8364 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 83.64

วานิช ยืนชีวิต (2552 : 109-110) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยนิทานพื้นบ้าน กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านอาจสามารถ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 17 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยนิทานพื้นบ้าน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.12/84.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.7727 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 77.27 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็กนับว่ามีประโยชน์ต่อผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เมืองเมืองเกษตรวิสัย” เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่จะนำไปให้นักเรียนอ่านต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมือง เกษตรวิสัย ” ผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งวิธีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 53 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมือง เกษตรวิสัย ” จำนวน 1 เล่ม แบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า
- บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง
- บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน

บทที่ 4 สืบสานประเพณี

บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษ

2. แผนการจัดกิจกรรมหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” จำนวน 10 แผน

3. แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นแบบทดสอบท้ายบท ลักษณะแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 5 บท บทละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ทั้ง 5 บท

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้าง ตามลำดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1.2 ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น โดยนำทฤษฎีที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดมาใช้ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

1.1.3 ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับวิธีการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านและเทคนิควิธีการเขียนหนังสือสำหรับเด็กของ ถวัล มาศจรัส (2540) ; จินตนา ไบกาชุยี่ (2542); สำลี รักสุทธี (2544); กุศยา แสงเดช (2545) และ รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550) เพื่อกำหนดรูปแบบของหนังสือ

1.1.4 ศึกษาข้อมูลด้านเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอเกษตรวิสัย จากเอกสารต่างๆ แล้วกำหนดเนื้อหาสาระนำมาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.1.5 กำหนดเค้าโครงเรื่องให้มีความน่าสนใจโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ จิตวิทยาการอ่าน แล้วตั้งชื่อเรื่องโดยให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้และสอดคล้องกับโครงเรื่องตามลำดับ คือ

- 1) ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดทักษะ
- 2) กำหนดแนวทางในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ดังนี้

2.1 ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2.2 เนื้อหาที่มีความยาวพอเหมาะกับช่วงความสนใจของนักเรียน

2.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา

ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

- 3) จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อใช้ประกอบเป็นสื่อในแผนการจัดการเรียนรู้ปกติในชั้นเรียน

1.2 การพัฒนาและปรับปรุงหนังสือส่งเสริมการอ่าน

1.2.1 นำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาความเหมาะสม ภาษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.2.2 นำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขความถูกต้องด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ภาพประกอบและการจัดรูปเล่ม พร้อมแบบประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ครอบคลุมองค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน 6 ด้าน คือ

1. ลักษณะรูปเล่ม
2. เนื้อหาสาระ
3. การใช้ภาษาและภาพประกอบ
4. ความสอดคล้องของหนังสือ

5. คุณค่าของหนังสือ

6. การนำไปใช้

1.2.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert) ชนิด 5 อันดับ จำนวน 27 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนการประเมิน ดังนี้

มีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 5

มีคุณภาพและเหมาะสมมาก ให้คะแนนเท่ากับ 4

มีคุณภาพและเหมาะสมปานกลาง ให้คะแนนเท่ากับ 3

มีคุณภาพและเหมาะสมน้อย ให้คะแนนเท่ากับ 2

มีคุณภาพและเหมาะสมน้อยที่สุด ให้คะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์การตัดสินผลประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 – 5.00	มีคุณภาพและเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีคุณภาพและเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	มีคุณภาพและเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	มีคุณภาพและเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	มีคุณภาพและเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน ต่อข้อความในแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

ให้ 5	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ให้ 4	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ให้ 3	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ให้ 2	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ให้ 1	คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านรูปเล่ม					
1.1 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน.....
1.2 ออกแบบสวยงามดึงดูดความสนใจ.....
1.3 จำนวนหน้าเหมาะสม.....
1.4 ความคงทน สะดวก และง่ายในการนำไปใช้.....
1.5 ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ.....
1.6 ภาพประกอบปกสอดคล้องเนื้อเรื่อง.....
1.7 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน.....
2. ด้านการจัดภาพ					
2.1 ภาพประกอบสวยงาม มีความเหมาะสม.....
2.2 ขนาดของภาพ ตัวละครมีความเหมาะสม.....
2.3 ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง.....
2.4 ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดภาพ.....
2.5 การจัดวางภาพมีความเหมาะสม.....
ฯลฯ					

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์รพีพร ชังชาติ อาจารย์ประจำวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. อาจารย์บุษบา ประภาสพงศ์ นักวิชาการ 8 สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. อาจารย์ดร.โสภี อุ้นทะยา อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2.4 ซึ่งผลจากการประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน จำนวน 5 บท ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 แสดงให้เห็นว่าเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปพิมพ์เข้ารูปเล่มเพื่อนำไปหาคุณภาพ

1.2.5 นำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เสร็จสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ แบบหนึ่งต่อหนึ่งแบบกลุ่มเล็ก และกลุ่มทดลองภาคสนามตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-to-One testing) ทดลองกับนักเรียน 3 ระดับ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน เลือกนักเรียนมา กลุ่มละ 1 คน จำนวน 3 คน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ หลังจากนั้น ให้นักเรียนเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนแล้วทำแบบทดสอบย่อยท้ายเล่ม นำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของหนังสือ ปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็กต่อไป

ขั้นที่ 2 การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) ทดลองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 27 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มคือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน เลือกนักเรียนมา กลุ่มละ 3 คน จำนวน 9 คน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยท้ายบทเรียน ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองภาคสนามต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม (Field Testing) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 54 คน ซึ่งเคยอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เมืองเกษตรวิสัย” มาแล้ว นำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ปรับปรุง ข้อบกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.6 นำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำมาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ประกอบเป็นสื่อในแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้กับนักเรียน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ต่อไป

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด แนวการจัดการเรียนรู้ และสื่อประกอบการเรียนรู้

2.2 วิเคราะห์ตัวชี้วัดรายปี สาระการเรียนรู้แกนกลาง เนื้อหาหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

2.3 ศึกษาตำราและเอกสารที่เกี่ยวกับวิธีการ หลักการ ทฤษฎี การวัดผล การศึกษา และเทคนิคในการเขียนข้อสอบ

2.4 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบภาคจากหนังสือการวัดผลการศึกษาของสมนึก กัทพิยธนี (2541) วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2547)

2.5 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และศึกษาหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

2.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง

2.7 สร้างแบบฝึกหัดท้ายบทตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นแบบฝึกหัดจำนวน 5 บท บทละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้จุดประสงค์และ กิจกรรมการเรียนรู้

2.8 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.9 นำแบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา และขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง แล้วปรับปรุงข้อทดสอบตามข้อเสนอแนะ

2.10 นำแบบทดสอบ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา ข้อคำถาม คำตอบ ตัวเลือก และให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่ยังบกพร่อง ผู้ศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.11 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัด จากการ พิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านว่า ข้อสอบแต่ละข้อวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ ต้องการหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

ให้กา ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

ให้กา ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

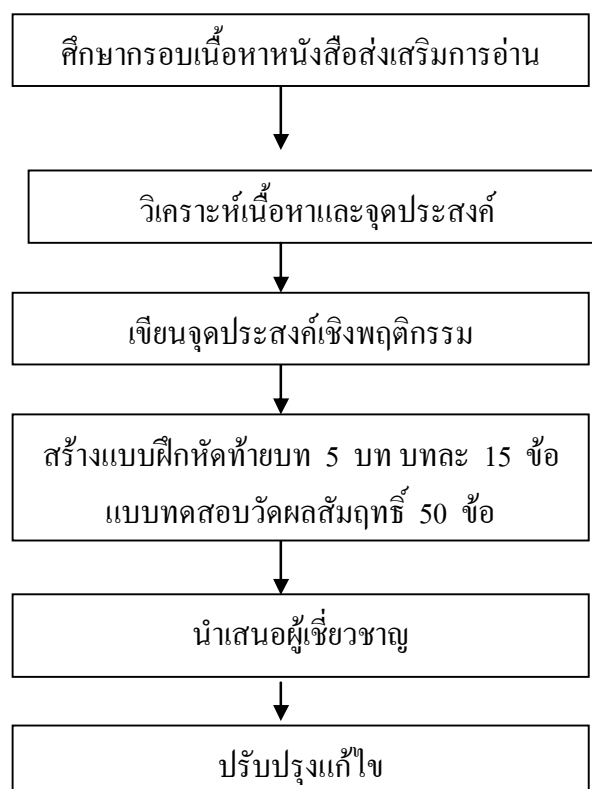
ให้กา ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

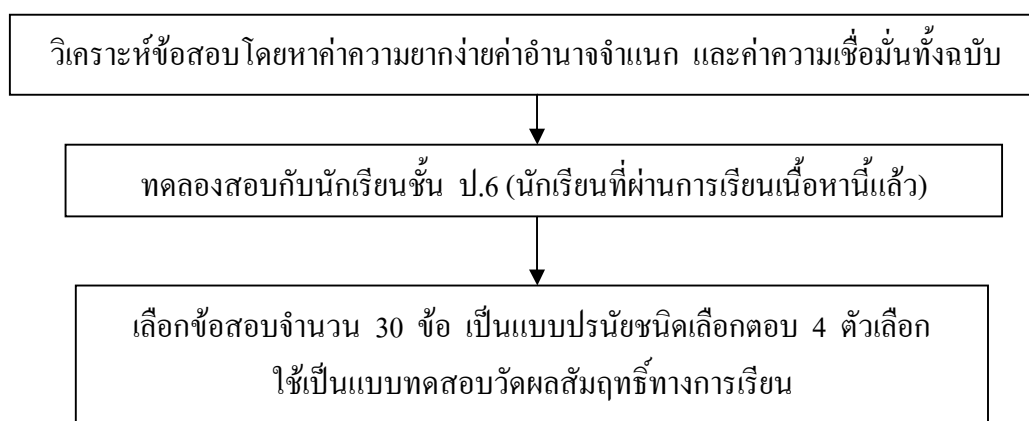
2.12 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความ สอดคล้อง เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 64) ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำข้อสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ ฉบับทดลอง แล้วนำไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 54 คน ที่เคยอ่านและศึกษาหนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้มาแล้ว เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพเป็นรายข้อและทั้งฉบับ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

2.13 นำผลการสอบที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (B) ของเบรนนาน (Brennan) คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย ของข้อถูก (p) ตั้งแต่ 0.22-0.74 ซึ่งแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.79 ซึ่งเป็นข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 90)

2.14 นำแบบทดสอบที่ผ่านการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91 แล้วจัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วนำไปใช้เป็นแบบทดสอบในการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังแผนภูมิที่ 1

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เมืองเกษตรวิสัย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษากรอบเนื้อหาหนังสือ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอน ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เมืองเกษตรวิสัย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแต่ละแผนมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.3.1 สาระสำคัญ

3.3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.3 สาระการเรียนรู้

3.3.4 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน คือ แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้ และการทบทวนความรู้เดิม

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน เป็นขั้นพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สร้างศึกษาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ด้วยการให้นักเรียนได้อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปความคิดรวบยอด การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบชัดเจน

3.3.5 สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้

3.3.6 การวัดผลประเมินผล

3.4 เขียนแผนการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เมืองเกษตรวิสัย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นสื่อประกอบการเรียน จำนวน 10 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การจัดทำแผนการเรียนรู้

แผนที่	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	การอ่านในใจบทที่ 1 “รู้เรื่องเมืองเก่า”	1
2	การเขียนจดหมายส่วนตัว	1
3	การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง บทที่ 2 “เล่าขานตำนานทุ่ง”	1
4	การเขียนนิทานและการเล่านิทาน	1
5	การสรุปความจากการอ่านบทที่ 3 “มุ่งสู่โบราณสถาน”	1
6	การอ่านแผนที่และการเขียนแนะนำสถานที่	1
7	การเขียนย่อความจากการอ่านบทที่ 4 “สืบสานประเพณี”	1
8	การพูดอธิบายเหตุผลและสรุปข้อคิดจากการอ่าน	1
9	การพูดรายงานการอ่านบทที่ 5 “คนดีศรีเมืองเกษตร”	1
10	การเขียนเรียงความ	1
รวม		10

3.5 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การใช้ภาษา และการประเมินผล

3.6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องเหมาะสมของภาษา การครอบคลุมและความถูกต้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้ และพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ก่อนนำไปใช้ในการศึกษาพร้อมกับเครื่องมือในการทดลองอื่น ๆ และได้ข้อเสนอแนะ คือ

3.6.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ต้องเขียนให้ละเอียดชัดเจนตรงประเด็น กิจกรรมการเรียนมีมากเกินไปและไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ หลักการสอนแบบร่วมมือสามารถวัดผล

ประเมินผลได้ชัดเจน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ต้องให้ครบและเรียงลำดับตามที่นำมาใช้ รูปแบบการพิมพ์ควรให้ถูกต้องอ่านง่าย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินของลิเคอร์ต (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด ใช้เกณฑ์การประเมินระบบเดียวกับเกณฑ์การให้คะแนน ยึดเกณฑ์เฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน ต่อข้อความในแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

ให้ 5 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดประสงค์การเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา
1.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้
2. สารการเรียนรู้					
2.1 เหมาะสมกับเวลา
2.2 ยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นที่เรียน
ฯลฯ					

3.7 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านนำมาหาค่าเฉลี่ยและไปเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 100) โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสม ให้ค่าเกณฑ์การประเมินระบบเดียวกับเกณฑ์การให้คะแนน ยึดเกณฑ์เฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-5.00 เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้ได้

3.8 นำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 – 4.33

3.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และผู้ศึกษารับผิดชอบสอนอยู่เพื่อหาข้อบกพร่องในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผลการทดลองพบว่าใบงานยากเกินไป เกณฑ์การวัดผลประเมินผลไม่มี เวลาที่ใช้ในการเรียนไม่เพียงพอ นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อบกพร่องที่พบให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน

แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และศึกษาการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ จากตำราวัดผลทางการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 36 - 42) ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อความแสดงถึงความรู้สึก นึกคิด ความพึงพอใจและสร้างแบบวัดจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับคะแนนของความพึงพอใจ

เป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 5 4 3 2 1 และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

4.2 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นทั้ง 15 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 10 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิต ด้านความพึงพอใจโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน

4.3 ปรับปรุงแบบวัดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับข้อคำถามให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน แล้วนำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียน เมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 27 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.4 นำแบบวัดความพึงพอใจมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item – total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 62) คัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ พบว่า แบบวัดที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ จึงคัดเลือกแบบวัดไว้ จำนวน 10 ข้อ ตามที่ต้องการ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) รายข้อตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.89

4.5 นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้จำนวน 10 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

4.6 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจัดพิมพ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงและใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ระยะเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาโดยทดลองสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลา สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง สอนตามตารางเรียนที่สถานศึกษากำหนด (ไม่นับรวมเวลาที่ใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน)

รูปแบบการศึกษาทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งทดลอง ซึ่งใช้แบบแผนการทดลองแบบการทดสอบครั้งเดียวต่อนักเรียนกลุ่มเดียว

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

1. ขออนุญาตผู้บริหาร โรงเรียนทำการศึกษาค้นคว้าการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นสื่อ จำนวน 10 แผน
3. ทดสอบระหว่างเรียนหลังดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นสื่อในแต่ละบท ด้วยแบบฝึกหัดท้ายเรื่อง
4. ทดสอบหลังเรียน หลังดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านครบ ทั้ง 10 แผน ให้นักเรียนทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
5. ประเมินความพึงพอใจ นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
6. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ดังนี้

1. คำนวณหาร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากของแบบฝึกหัดท้ายบทหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละบท และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อื่น
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
3. วิเคราะห์หาประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมทั้งเล่มและแยกเป็นรายบท

4. วิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริม
การสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน คะแนนแต่ละตัว
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 \sum แทน ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากสูตรการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2.2 หาค่าระดับความยากของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ P (Difficulty P) โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ร้อยละ 27 ของผู้เข้าสอบทั้งหมด
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 84)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าระดับความยาก
 R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

2.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร B (Discrimination Index B) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 90) โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม เป็นเกณฑ์ในการกำหนดผู้รอบรู้และผู้ไม่รอบรู้

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก
 U แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 L แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
 n_1 แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์
 n_2 แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

2.2.4 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการสอบครั้งเดียวโดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum X_i - \sum X_i^2}{(k-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ	r_{cc}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	x_i	แทน	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน
	$\sum x_i$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกคน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละคนยกกำลังสอง
	C	แทน	คะแนนของจุดตัดของแบบทดสอบ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน

2.3.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้สูตร t (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 97)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อ
	\overline{X}_H^2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\overline{X}_L^2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

2.3.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือที่วัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง หรือจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.4 หาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 ใช้สูตร E_1/E_2 (เผชิญ กิจระการ. 2544 : 49-50)

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบฝึกหัด หรือของแบบทดสอบย่อย ทุกชุดของผู้เรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum Y}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum Y$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.5 หาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 จากสูตร (E.I) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 159)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I)} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

E_1 / E_2	แทน	ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 27 คน แล้วเก็บข้อมูลจากคะแนนการทำแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละบททั้ง 5 บท แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยรวมทั้งเล่มและแยกเป็นรายบท

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ตามเกณฑ์ 80/80

ผู้ศึกษาได้นำคะแนนการทำแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละบททั้ง 5 บท ไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตาราง 2 คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” แต่ละบททั้ง 5 บท

เลขที่	บทที่ 1 (10)	บทที่ 2(10)	บทที่ 3(10)	บทที่ 4(10)	บทที่ 5(10)	รวม (50)
1	8	9	8	8	8	41
2	8	8	9	8	9	42
3	8	8	7	8	8	39
4	9	8	8	9	9	43
5	7	9	9	10	7	42
6	8	8	8	8	8	40
7	9	10	9	9	9	46
8	8	9	9	8	8	42
9	9	8	10	9	9	45
10	9	8	9	10	9	45
11	10	9	9	10	10	48
12	9	10	8	7	9	43

ตาราง 2 (ต่อ)

เลขที่	บทที่ 1(10)	บทที่ 2(10)	บทที่ 3(10)	บทที่ 4(10)	บทที่ 5(10)	รวม (50)
13	9	10	9	8	9	45
14	8	7	10	8	8	41
15	9	8	10	8	9	44
16	10	8	7	9	10	44
17	10	8	8	8	10	44
18	7	8	8	9	7	39
19	8	8	8	9	8	41
20	8	9	9	10	8	44
21	9	9	10	8	9	45
22	9	10	8	9	9	45
23	10	7	8	8	8	41
24	8	8	8	9	7	40
25	8	8	9	8	8	41
26	9	9	9	8	8	43
27	9	10	8	7	8	42
$\sum X$	233	231	232	230	229	1,155
\bar{X}	8.63	8.56	8.60	8.52	8.48	42.78
S.D.	0.83	0.89	0.84	0.84	0.84	2.24
ร้อยละ	86.30	85.56	85.93	85.19	84.84	85.56

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” แต่ละบททั้ง 5 บทมีคะแนนรวม ($\sum X$) ดังนี้ บทที่ 1 คะแนนรวม ($\sum X$) เท่ากับ 233 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 8.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.86 คิดเป็นร้อยละ 86.30 บทที่ 2 คะแนนรวม ($\sum X$) เท่ากับ 231 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 8.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.89 คิดเป็นร้อยละ 85.56 บทที่ 3 คะแนนรวม ($\sum X$) เท่ากับ 232 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 8.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .84 คิดเป็นร้อยละ 85.93 บทที่ 4 คะแนนรวม ($\sum X$)

เท่ากับ 230 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 8.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.84 คิดเป็นร้อยละ 85.19 บทที่ 5 คะแนนรวม ($\sum X$) เท่ากับ 229 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 8.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.84 คิดเป็นร้อยละ 84.84 และรวมทุกบทมีคะแนนรวม ($\sum X$) เท่ากับ 1,155 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 42.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.24 คิดเป็นร้อยละ 85.56

ผู้ศึกษาได้นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” แต่ละบททั้ง 5 บทและคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

เลขที่	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่อง (50)	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียน (30)
1	41	25
2	42	24
3	39	23
4	43	26
5	42	25
6	40	25
7	46	24
8	42	22
9	45	25
10	45	24
11	48	24
12	43	25
13	45	22
14	41	24
15	44	25

ตาราง 3 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่อง (50)	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียน (30)
16	44	24
17	44	25
18	39	26
19	41	28
20	44	27
21	45	27
22	45	25
23	41	24
24	40	25
25	41	25
26	43	24
27	42	26
ΣX	1,155	669
\bar{X}	42.78	24.78
S.D.	2.24	1.36
ร้อยละ	85.56	82.59

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนแบบฝึกหัดท้ายเรื่องหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” แต่ละบททั้ง 5 บทและคะแนนทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านคะแนนรวม (ΣX) เท่ากับ 1,155 คะแนน
มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 42.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.24 คิดเป็นร้อยละ
85.56 และคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนรวม (ΣX) เท่ากับ 315
คะแนน คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 24.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.36 คิดเป็น
ร้อยละ 82.59

ตาราง 4 ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนนักเรียน (N)	ผลรวมคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียน ($\sum X$)	(E_1)	ผลรวมคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ($\sum Y$)	(E_2)	ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน (E_1/E_2)
27	1,155	85.56	669	82.59	85.56/82.59

จากตาราง 4 พบว่า ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ตามเกณฑ์ 80/80 มีผลรวมคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียนทุกบท ($\sum X$) 1,155 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.56 นั่นคือประสิทธิภาพของกระบวนการคิดเป็นร้อยละ 85.56 และผลรวมคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\sum Y$) 669 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.59 นั่นคือประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละ 82.59 แสดงว่า ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” เท่ากับ 85.56/82.5

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยรวมทั้งเล่มและแยกเป็นรายบท

ตาราง 5 ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยรวมทั้งเล่มและแยกเป็นรายบท

บทที่	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม ก่อนเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน	ดัชนี ประสิทธิผล
1	27	10	91	233	0.7932
2	27	10	85	232	0.7891
3	27	10	84	232	0.7849
4	27	10	91	230	0.7765
5	27	10	81	229	0.7830
รวม	27	50	432	1156	0.7886

จากตาราง 5 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” บทที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7932 บทที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7891 บทที่ 3 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7849 บทที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7765 บทที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7830 และดัชนีประสิทธิผลโดยรวมทั้งเล่มเท่ากับ 0.7886

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

ตาราง 6 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ”

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. หนังสือส่งเสริมการอ่านใช้ภาษาที่อ่านง่าย ชัดเจน ทำให้อ่านสนุก.....	4.15	0.66	มาก
2. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีภาพประกอบสวยงาม ชัดเจน ทำให้น่าอ่าน.....	4.22	0.64	มาก
3. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีเนื้อเรื่องที่ชวนติดตามทำให้อ่านได้เข้าใจเรื่องได้ดี.....	4.19	0.68	มาก
4. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีขนาดตัวอักษรที่พอเหมาะ ทำให้อ่านง่ายและน่าติดตาม.....	4.26	0.65	มาก
5. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีการออกแบบและรูปเล่มที่สวยงามทำให้น่าอ่านและอ่านได้เข้าใจง่ายขึ้น.....	4.30	0.60	มาก
6. การเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนมากขึ้น.....	4.11	0.64	มาก
7. นักเรียนสนุกและมีความสุขที่ได้เรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน.....	4.26	0.59	มาก
8. นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่มและฝึกทักษะต่างๆ จากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านจนเกิดทักษะการอ่านที่ดีขึ้น.....	4.22	0.64	มาก
9. การเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลมากขึ้น.....	4.26	0.65	มาก
10. การเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนรักและภูมิใจในชุมชนของตนเองมากขึ้น.....	4.26	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.22	0.63	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.11 - 4.30$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ผู้ศึกษาได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ระยะเวลาในการทำการศึกษาค้นคว้า
5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
9. อภิปรายผล
10. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 53 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะเวลาในการทำการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ใช้เวลาทดลองภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาในการทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ประกอบด้วย 5 บท มีเนื้อหา คือ

- บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า
- บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง
- บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน
- บทที่ 4 สืบสานประเพณี
- บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษตร

2. แผนการจัดกิจกรรมหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” จำนวน 10 แผน

3. แบบฝึกหัดวัดความเข้าใจในการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” เป็นแบบทดสอบท้ายบท มีลักษณะแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 5 บท บทละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน หนังสือส่งเสริม

การอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ทั้ง 5 บท มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.22-0.74 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.79 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.91

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) รายข้อตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.89 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตผู้บริหาร โรงเรียนทำการศึกษาค้นคว้าการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นสื่อ จำนวน 10 แผน
3. ทดสอบระหว่างเรียนหลังดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” เป็นสื่อในแต่ละบท ด้วยแบบฝึกหัดท้ายบท
4. ทดสอบหลังเรียน หลังดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านครบ ทั้ง 10 แผน ให้นักเรียนทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ
5. ประเมินความพึงพอใจ นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
6. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ดังนี้

1. คำนวณหาร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากของแบบฝึกหัดท้ายบทหนังสือส่งเสริมการอ่านแต่ละบท และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80
3. วิเคราะห์หาประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมทั้งเล่มและแยกเป็นรายบท
4. วิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” เท่ากับ 85.56/82.59
2. ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีดัชนีประสิทธิผลโดยแยกเป็น บทที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7932 บทที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7891 บทที่ 3 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7849 บทที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7765 บทที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7830 และดัชนีประสิทธิผลโดยรวมทั้งเล่มเท่ากับ 0.7886
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากทุกข้อ (\bar{X} = 4.11 - 4.30)

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ในครั้งนี้ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้รายงานตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการใช้สื่อและนวัตกรรมที่มีความเหมาะสม ผ่านการสร้าง ทดลองและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่นำมาใช้อย่างถูกต้อง เป็นระบบก่อนที่จะนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงได้ปรากฏผลดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ข้อสังเกตที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” เท่ากับ 85.56/82.59 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ที่สร้างขึ้น สามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่เรียน มีทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนหลังจากเรียนรู้นั้น มากกว่าก่อนเรียน มีความก้าวหน้าเมื่อเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน

นอกจากนั้นนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดแต่ละกิจกรรมระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.15 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มากกว่า ร้อยละ 80 ทุกบท อันแสดงให้เห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่จะเรียน มีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความก้าวหน้าในการเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ที่สร้างขึ้น ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องเป็นระบบทุกขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร กรอบแนวคิด วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหา จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับเด็ก วิธีการสร้างแบบฝึกหัดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา กรอบหลักการ แนวคิด องค์ประกอบของเนื้อหา การวัดและประเมินผล การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ การเรียงลำดับเนื้อหากิจกรรมจากง่ายไปหายาก จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และนำแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านมาใช้เป็นสื่อที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและมีความสุข สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน เป็นการจูงใจหรือให้การเสริมแรงทางบวกให้กับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการสอนอ่าน โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้อาศัยกรอบแนวคิดตามโครงสร้างทฤษฎีสคีมา (Schema Theory) มาใช้ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นกรอบในการสอนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” ให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยอาศัย โครงสร้างความรู้ ความสามารถในการอ่าน และข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน มาช่วยทำความเข้าใจให้นักเรียน อ่านเรื่องราวได้ดีขึ้น

จากหลักการที่ว่า “ ธรรมชาติเกี่ยวกับลักษณะความรู้ของมนุษย์นั้น คนจะเข้าใจ เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นรอบข้างตนก็ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นตรงหรือสอดคล้องกับความรู้และประสบการณ์ เดิม ผู้อ่านจึงต้องการโครงสร้างของความรู้จากการอ่าน 2 ประเภท คือ โครงสร้างความรู้ของบทอ่าน ได้แก่ หัวข้อต่างๆ ของเรื่องที่อ่าน และโครงสร้างความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็นความรู้เดิมที่ผู้อ่านมีติดตัวมา ดังนั้น โครงสร้างความรู้จะช่วยให้อ่านค้นพบความรู้ใหม่ที่ต้องการจากการอ่าน ซึ่งเป็น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือ โครงสร้างความรู้จะช่วยให้อ่านเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับ ประสบการณ์พื้นฐานที่ผู้อ่านมีอยู่ ทำให้อ่านเกิดความเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่อ่านมากขึ้น ” (ศูนย์พัฒนา หนังสือ กรมวิชาการ. 2538 : ๗-๘) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรรัตน์ เจริญหอม (2548 : บทคัดย่อ); สมสนธิ ไพศาล (2548 : บทคัดย่อ); ดวงจันทร์ โพธิ์สม (2549 : 91) ; ซึ่งผล การศึกษาดังกล่าวสามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่เรียน มีทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนหลังจากเรียนรู้ มากกว่าก่อนเรียน

2. ดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” มีดัชนีประสิทธิผลจำแนกเป็นรายบทดังนี้ บทที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7932 บทที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7891 บทที่ 3 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7849 บทที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7765 บทที่ 5 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7830 และดัชนีประสิทธิผลโดยรวมทั้งเล่มเท่ากับ 0.7886

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้ศึกษาได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้ศึกษา ได้ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการที่จะใช้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านอย่างถูกต้อง เป็นระบบ ก่อนที่จะนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จริง อีกทั้งการที่ผู้ศึกษาได้มีการออกแบบหนังสือให้น่าอ่านเป็นการจูงใจให้นักเรียนอยากอ่าน รวมทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่านที่นำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้นั้นมีเนื้อหาที่ใกล้ตัวเด็ก มีภาพประกอบ สวยงาม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุณี จิรมหาศาล (2550 : 89-93) ที่ได้ศึกษาการสร้าง หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “ เทียวเมืองสาม ชัย ” มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านและหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน ประกอบการเรียนภาษาไทย ตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองกุงน้อย กิ่งอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า หนังสือส่งเสริม การอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “ เทียวเมืองสามชัย ” มีประสิทธิภาพ

80.44/80.20 สามารถพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่เรียน มีทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนหลังจากเรียนรู้นั้นมากกว่าก่อนเรียน มีความก้าวหน้าเมื่อเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย ” โดยในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากทุกข้อ (\bar{X} = 4.11-4.30) เป็นเพราะว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการวางแผนการสร้าง การออกแบบหนังสือที่ได้คุณภาพ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและชอบอ่านจึงเกิดความพึงพอใจที่จะเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถัย ไชยพันธุ์ (2549 : 106) ที่ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอุครธรรมานุสรณ์ ตำบลบ้านดาด อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุครธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2548 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษาพบว่าแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.00/84.17 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.6074 หรือคิดเป็นร้อยละ 60.74 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่จะเรียน มีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงนำมาใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้สอดคล้องและสนองนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาการเรียนรู้โดยเฉพาะด้านการอ่านส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นตามต้องการ นักเรียนมีความสุขและมีความพึงพอใจในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับสื่อและเทคโนโลยีวิธีสอนแบบอื่น เช่น กิจกรรมการค้นคว้า การศึกษานอกสถานที่ การใช้สื่อเทคโนโลยี เพราะการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพียงอย่างเดียวตลอดเวลา จะทำให้นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่องเกิดความเบื่อหน่ายและไม่มี ความพึงพอใจในการเรียน อีกทั้งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นเด็กที่อยู่ในช่วงเริ่มต้น วัยรุ่น ชอบและมีความสนใจในสื่อและเทคโนโลยีหรือสื่อของจริง ถ้าอ่านเฉพาะหนังสือจะทำให้ เบื่อได้
2. โรงเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่รับผิดชอบในการปลูกฝัง การรักษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมการอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกจะทำให้สามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
3. ควรนำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นไปพัฒนาเป็นสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพราะ มีเสียง ลีลาของตัวละครจะช่วยเร้าความสนใจของผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุศยา แสงเดช. หนังสือส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2545.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารเสริมความรู้กลุ่มทักษะภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- . การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มทักษะภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- จันทร์พร มูลลิสาร. โลกทัศน์ที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งหมอลำ จันทรา พูลลาภ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- จินตนา ไบกาชุย. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ม.ป.ป.
- . เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรีจำกัด, 2547.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. (Reading and Reading Promotion). กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ, 2542.
- ชัชวิษญ์ คำภิรมย์. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ศรีวิโรจน์ฟาร์ม จำกัด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า, 2547.
- ดวงจันทร์ โพธิ์สม. การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ยามเดือนเฮาเฮาสวนกวาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ถวัลย์ มาศจรัส. การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนเลิฟเพรส, 2540.
- ถวัลย์ มาศจรัส และพรพรด เจนสุวรรณ. นวัตกรรมการศึกษาชุด หนังสือการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2547.
- ธนวัฒน์ พบวันดี. แผนผังการออกแบบพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวหมู่บ้านกู่กาสิงห์ จ.ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- นพมาศ จิตรศักดิ์. การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่องหมาเก้าหาง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

- นิคม ชมภูหลง. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.
มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2545.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประสาธ อิศรปริดา. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม : โครงการตำรา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์, 2544.
- เผชิญ กิจระการ. การวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์,
2544.
- _____. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E₁/E₂),” ใน การวัดผล
การศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ม.ป.ป.
- เผชิญ กิจระการ และสมนึก กัททิษณิ. “ดัชนีประสิทธิผล,” วารสารการวัดผลการศึกษา. 8(1)
: 31-35 ; กรกฎาคม, 2545.
- พนิตนันท์ บุญพามี. เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา : โปรแกรมวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2542.
- พินิจ จันท์ชัย. การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง บุญพระเหวคร้อยเอ็ด.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. ภาษาไทย 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.
- รินฤทัย สัจจพันธ์. “หนังสือดี? เป็นอย่างไร,” วารสารวิชาการ. 1(7) : 21 ; กรกฎาคม, 2541.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์, 2546.
- รังสิมันต์ นิมิตรักษ์. การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2550.
- รัตพร ช่างชาดา. หนังสือสำหรับเด็ก. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2542.
- วรรณิ โสมประยูร. การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- วานิช ยืนชีวิต. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการ
จัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยนิทานพื้นบ้าน.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย, 2551.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. หลักสูตรท้องถิ่น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545. ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546
- ศุภศิริ โสมาเกต. การเปรียบเทียบผลลัพธ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการกับการเรียนรู้ ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2544.
- ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียน ภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- สนิท สัตโยภาส. นวัตกรรมการศึกษา ชุด การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผลงานทาง วิชาการ เรื่อง การบูรณาการการสอน “การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2545.
- สมนึก ภัททิยานี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กอปลินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2541. ———. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สมพร จารุณี. ความเข้าใจจากการอ่าน ตัวแปรที่ทำนาย. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2549.
- สมพร มั่นตระกูลแห่งพิพัฒน์. การอ่านทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.
- สมสนิท ไพบูล. การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. การศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์. วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

- ลำลี รักสุทธี. เทคนิคการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพฯ : เรื่องแสงการพิมพ์, 2544.
- สุรางค์ โคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- หอสมุดแห่งชาติ. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- อมรรัตน์ เจริญหอม. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง วันสำคัญของไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- อรทัย ไชยพันธุ์. การพัฒนาแผนการจัดการการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เดินตามรอยหลวงตามหาบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- อรุณี จิรมหาศาล. การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบการเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง เทียวเมืองสามชัย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- อานนท์ กระบอโกโท. ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อการฝึกวิชาชีพทหารในหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2542. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- อารี จุโนเมือง. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง โอวาท 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- อารี พันธุ์มณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนเลิฟเพรส, 2534.
- อำคา แสงงาม. เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานของชมรมในเขตเทศบาลตำบลกุกาสิงห์. ร้อยเอ็ด : เทศบาลตำบลกุกาสิงห์ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2544.
- Applewhite, B. Phillip. Organization Behavior. New York : Prentice-Hall, 1965.
- Morse, C. Nancy. Satisfaction in the white Collar Job. Michigan : University of Michigan Press, 1955.
- Herzberg, Frederick. The Motivation to Work. New York : John Wiley & Sons Inc., 1959.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา โทร 043-754321-40 ต่อ 2006, 2004

ที่ ศธ 0530.3/๑๘๘

วันที่ 18 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์โสภี อุ้นทะยา

ด้วย นางรัชนี แซ่เอ็ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ‘เมืองเกษตรวิสัย’” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์วิณา วิสเพ็ญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คณะฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ก่อนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ ศธ 0530.3/ ๒๕๓

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

18 ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์บุษบา ประภาสพงศ์

ด้วย นางรัชณี แซ่อึ้ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ‘เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย’” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภา วิสเพ็ญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ก่อนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 2006 และ 2004

โทรสาร 0-4375-4361

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา โทร 043-754321-40 ต่อ 2006, 2004

ที่ ศธ 0530.3/ ๑๕๗

วันที่ 1๕ ตุลาคม 2547

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์รพีพร ชังธาดา

ด้วย นางรัชณี แซ่อึ้ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “หนังสือส่งเสริม การอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ‘เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย’” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์วิณา วิสเพ็ญ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คณะฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ก่อนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจะดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาคผนวก ข
เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
เรื่อง เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย

โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง : รัชณี แซ่อึ้ง
ภาพ : โชคดี มากพูน

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ประวัติท้องถิ่น ภูมิปัญญา และทรัพยากรที่มีค่าในท้องถิ่น เกิดความรัก ความภูมิใจ ห่วงแหนและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นตน อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ประกอบด้วย

บทที่ ๑ รู้เรื่องเมืองเก่า

บทที่ ๒ เล่าขานตำนานทุ่ง

บทที่ ๓ มุ่งสู่โบราณสถาน

บทที่ ๔ สืบสานประเพณี

บทที่ ๕ คนดีศรีเมืองเกษ

ผู้จัดทำหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีบกพร่องประการใด ผู้จัดทำขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

รัชนี แซ่อึ้ง

ผู้จัดทำ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า	๑
บทที่ ๒ เล่าขานตำนานทุ่ง	๑๑
บทที่ ๓ มุ่งสู่โบราณสถาน	๑๘
บทที่ ๔ สืบสานประเพณี	๒๕
บทที่ ๕ คนดีศรีเมืองเกษ.....	๓๓

บทที่ ๑
รู้เรื่องเมืองเก่า

“คุณแม่ขา จดหมายจากคุณป้าชอนกลั่นค่ะ” เสียงตะโกนลั่นพร้อมเสียงฝีเท้า กึก กัก ดังก้องเข้ามา
ในสวนหลังบ้าน พุดกรองหันไปตามเสียงเจื้อยแจ้วของลูกสาวคนเล็ก

“คุณลุงไปรษณีย์เพิ่งมาส่งให้เมื่อกี้ค่ะ” แก้มพุดพร้อมยื่นซองจดหมายสีฟ้าส่งให้ผู้เป็นแม่

“คุณลุงชื่อสุขุมจ๊ะ ไม่ใช่คุณลุงไปรษณีย์” พุดกรองพุดกับลูกสาวอย่างเอ็นดู

“เฮ้อ! แก้มอ่านให้แม่ฟังซิจ๊ะ คุณป้าเขียนจดหมายมาว่าอย่างไรบ้าง” แก้มรับจดหมายจากแม่มา
อ่านอย่างตั้งใจ

บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑๕ ถนนปัทมานนท์
ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๑๕๐

๕ มิถุนายน ๒๕๕๓

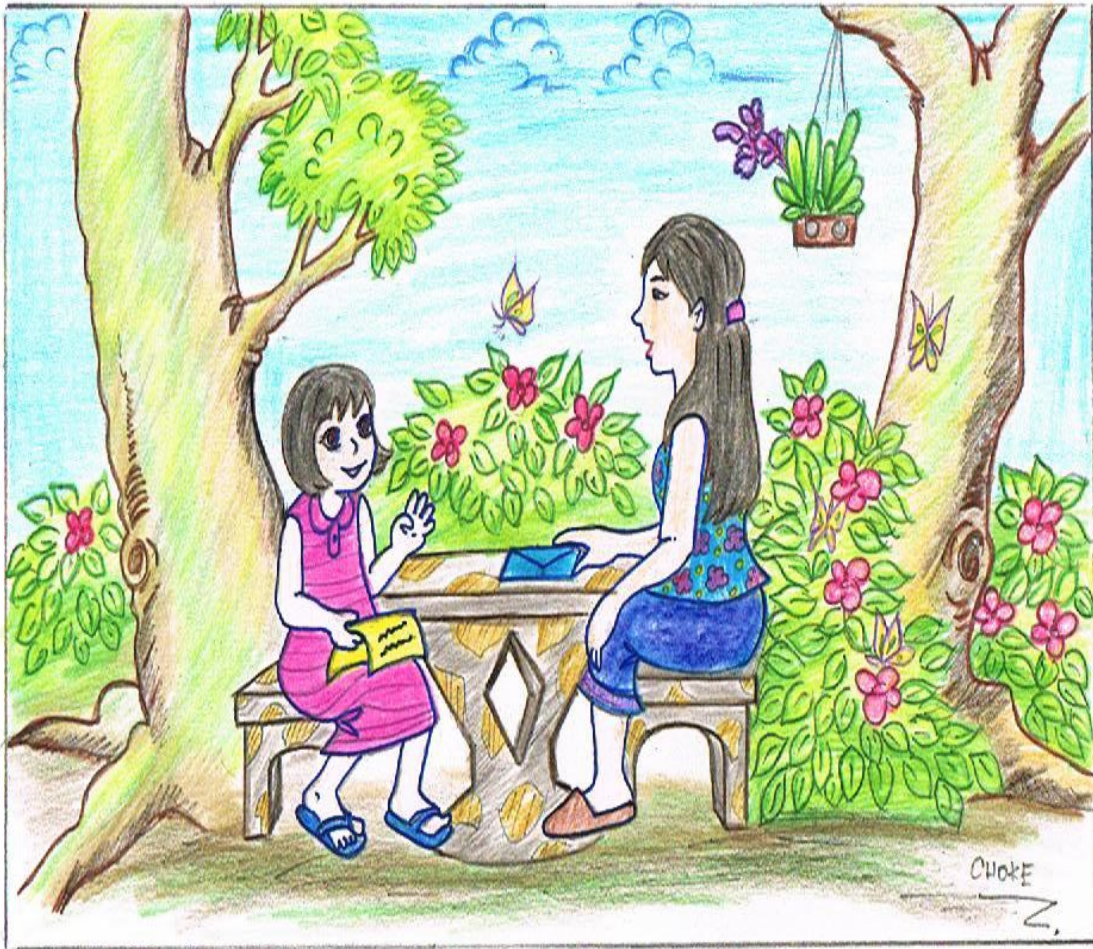
กราบเท้าคุณน้ำพุตกกรอง ที่เคารพอย่างสูง

คุณน้ำเป็นอย่างไรบ้างคะ สบายดีหรือเปล่า น้องแก้ม น้องแก้ว คงสบายดีนะคะ หายเจ็บไปหลายเดือนไม่ได้ส่งข่าวติดต่อกันเลย วันนี้คุณแม่ให้แก้ว เขียนจดหมายมาบอกคุณน้ำว่า วันเสาร์ที่จะถึงนี้ที่บ้านกู่กาสิงห์มีงานประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งปีนี้เขาจัดยิ่งใหญ่กว่าทุกปี เพราะมีการฉลองปราสาทกู่กาสิงห์ที่บูรณะขึ้นใหม่พร้อมกันด้วย คุณแม่อยากให้คุณน้ำและน้องๆ มาเที่ยวบ้าง จะได้ชมบั้งไฟและสถานที่ต่างๆ ในเมืองเกษตรวิสัยซึ่งขณะนี้ได้เปลี่ยนแปลง และเจริญขึ้นมาก คุณปู่ก็บ่นคิดถึงน้องแก้มกับน้องแก้วอยู่บ่อย ๆ

สุดท้ายนี้แก้วหวังว่าคุณน้ำคงจะพาน้อง ๆ มาเที่ยวนะคะ ส่วนแก้วและทุกคนที่บ้านสบายดีค่ะ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

แก้ว

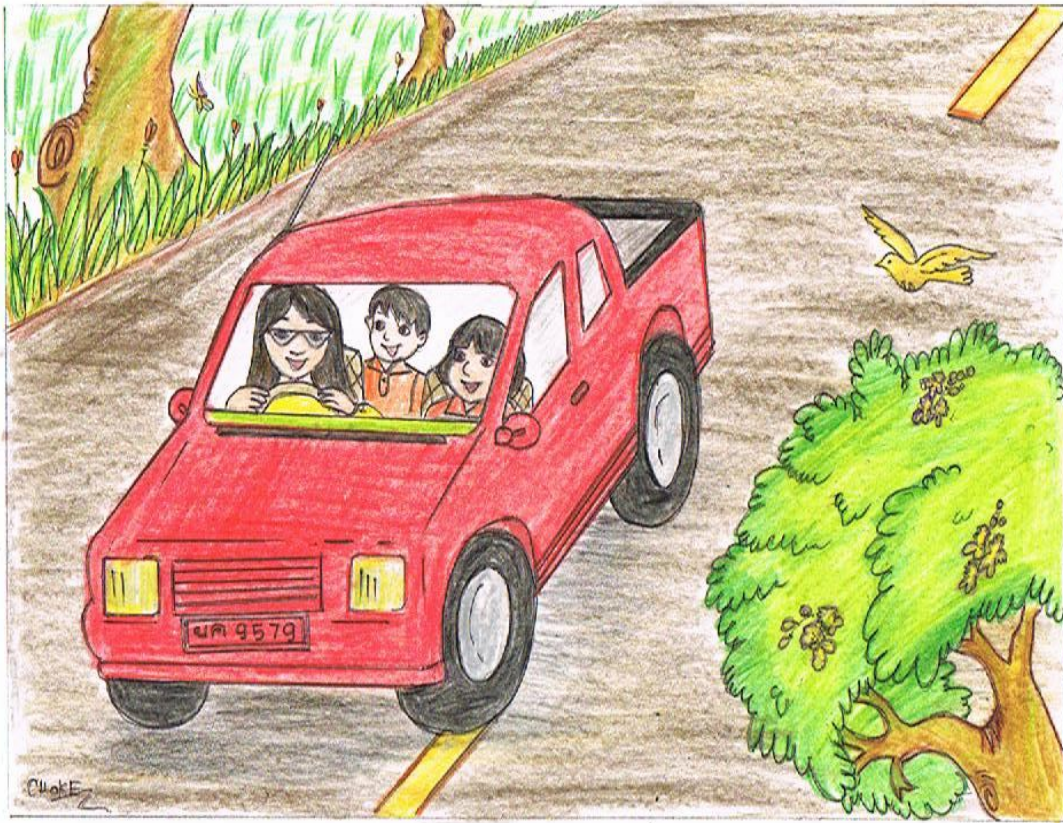
“คุณแม่ขา เราไม่ได้ไปเยี่ยมคุณป้ามานานแล้วนะคะ ตั้งแต่คุณพ่อจากไป”

“ตกลงจ๊ะ วันเสาร์นี้แม่จะพาคุณไปเยี่ยมคุณป้าที่เมืองเกษตรวิสัย”

“โฮโฮ!” แก้มลูกขึ้นหอมแก้มแม่อย่างดีใจก่อนวิ่งออกจากสวนพร้อมเสียงทิ้งท้ายว่า

“แก้ม จะไปบอกพี่เค้าเตรียมตัวไปบ้านคุณป้าค่ะ”

เย็นวันศุกร์หลังเลิกเรียน พุดกรอง แก้วและแก้ม เดินทางออกจากบ้าน เพื่อไปเยี่ยมลูกกับป้าที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

“คุณแม่ขา จากมหาสารคามไปถึงบ้านคุณป้าใช้เวลาเดินทางนานไหมคะ” แก้มถามขณะก้าวขึ้นนั่งคู่กับแม่ซึ่งทำหน้าที่เป็นคนขับ โดยมีเก้าอี้วางอยู่เบาะหลัง

“ระยะทางจากจังหวัดมหาสารคามไปจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ ๔๐ กิโลเมตร และจากจังหวัดร้อยเอ็ดไปอำเภอเกษตรวิสัย ประมาณ ๔๕ กิโลเมตรใช้เวลาขับรถชั่วโมงครึ่งก็ถึงจ๊ะ” พุดกรองตอบลูกสาว

“คุณแม่ครับ เมื่อก่อนคุณป้าชอบกลิ่นอยู่มหาสารคามเหมือนเราใช่ไหมครับ” แก้มถามขึ้นบ้าง

“ใช่จ๊ะ คุณป้าเป็นพี่สาวของแม่ก็ต้องอยู่บ้านคุณยายเหมือนแม่ซิจ๊ะ” พุดกรองตอบ พร้อมเคลื่อนรถออกจากบ้านมุ่งสู่จังหวัดร้อยเอ็ด

“แล้วทำไมคุณป้าถึงได้ไปอยู่เมืองเกษตรวิสัยล่ะคะ” แก้มถามต่อด้วยความสงสัย

“ที่ป่าช่อนกลิ้งไปอยู่เมืองเกษตรวิสัย เพราะสมัยคุณป้ายังสาวได้บรรจรับราชการครูที่อำเภอเกษตรวิสัย” พุดกรอง หยุดคคิดนิตหนึ่งก่อนเล่าต่อว่า

“คุณป้าพบรักกับคุณลุงวิเชียร ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเดียวกันและเป็นคนอำเภอเกษตรวิสัย ทั้งสองท่านจึงได้แต่งงานกันจ๊ะ คนที่นั่นเรียกเมืองเกษตรวิสัยอีกชื่อหนึ่งว่า **เมืองเกษ** ซึ่งเป็นเมืองที่มีประวัติน่าสนใจทีเดียว”

“เมืองเกษ!” แก้มอุทานขึ้น “เพราะจังเลยคะคุณแม่ แก้มเคยอ่านในหนังสือทราบว่าคนสมัยก่อนนิยมตั้งชื่อบ้านเมืองตามลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ หรือตามชื่อบุคคลสำคัญของเมืองนั้นๆ แสดงว่าเมืองเกษตรวิสัยต้องมีดอกเกดเยอะแ่ๆ เลยคะ จึงได้ชื่อว่า เมืองเกษ”

“หรือคนตั้งเมืองนี้ชื่อเกษ ครับ” แก้วเอ่ยขึ้นบ้าง

“แม่ก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าชื่อเมืองเกษนี้ได้มาอย่างไร เอาไว้เมื่อถึงบ้านคุณป้าค่อยให้คุณลุงวิเชียรเล่าเรื่องเมืองเกษตรวิสัยให้ฟังดีไหมจ๊ะ เพราะคุณลุงเป็นคนเกษตรวิสัย คงรู้เรื่องเมืองเกษตรวิสัยดีทีเดียว”

พุดกรองพุดสรุป

พุดครองขับรถด้วยความระมัดระวัง ผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดและอำเภอจตุรพักตรพิมานมุ่งสู่อำเภอ
เกษตรวิสัย

บ้านคุณป้าช่อนกลิ่นอยู่ในตัวอำเภอ พุดครองใช้เวลาขับรถประมาณชั่วโมงเศษก็ถึงจุดหมาย
เมื่อลงจากรถทุกคนต่างสวัสดีทักทายกันด้วยความดีใจ

“เป็นอย่างไรบ้างจ๊ะ แก้ม เก้า นั่งรถมานานเหนื่อยไหมลูก ” คุณป้าช่อนกลิ่นทักทายหลาน ๆ

“พี่หว่าไม่อยู่หรือครับ ” เก้าเฝ้าถามถึงญาติสาวผู้พี่

“แหม! มาถึงก็ถามหาพี่เขาก่อนเลยนะ อยากรู้ได้อะไรกับพี่ล่ะ”

“เปล่าครับ เก้าคิดถึงอยากกอดทักทายพี่สักหน่อย” เก้าพูดอย่างเงิน ๆ

“พอดี พี่หว่าไปอบรมคอมพิวเตอร์จะ ทางโรงเรียนต้องการพัฒนาครู ให้สามารถใช้สื่อ
เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน จึงส่งครูไปอบรม” ป้าช่อนกลิ่นตอบเก้าอย่างอารมณ์ดี

ตอนเย็นขณะร่วมวงรับประทานอาหาร ทุกคนอยู่กันพร้อมหน้า ต่างพูดคุย ถามทุกข์สุขกันด้วยความยินดี เพราะไม่ได้พบกันนาน

“ คุณลุงครับ ตอนเดินทางมา คุณแม่บอกว่าเมืองเกษตรวิสัยมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เมืองเกษตรครับ ” แก้มถามขึ้นหลังทานอาหารอิ่ม

“ แล้วชื่อเมืองเกษตร หมายถึง ดอกเกดที่มีสีขาวๆ ฝักยาวรีมีกลิ่นหอมอ่อนๆ หรือคนสร้างเมืองชื่อเกษตร ค่ะคุณลุง ” แก้มถามแทรกขึ้นด้วยความสงสัย

“ อ้อ ! เรื่องเมืองเกษตรวิสัยหรือเมืองเกษตร มีที่มาทางประวัติศาสตร์ ถ้าแก้มกับแก้มสนใจ ทานข้าวเสร็จแล้วลุงจะเล่าให้ฟัง ” ลุงวิเชียรพูดพร้อมหัวเราะอย่างอารมณ์ดี

หลังรับประทานอาหารค่ำ ซ่อนกลิ่นกับบุตรรองไปนั่งคุยกันที่ห้องนั่งเล่นตามประสาพี่น้อง ลุงวิเชียรกับแก้มนั่งคุยกันอยู่ระเบียงหน้าบ้าน แก้มเดินไปสมทบด้วยความสนใจอยากฟังเรื่องเมืองเกษตรวิสัยที่คุณลุงรับปากจะเล่าให้ฟัง

“ เมืองเกษตรวิสัยตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๔๑๕ สมัยรัชกาลที่ ๕ มีอุปฮาดซึ่งมีชื่อเดิมว่า เหง้า เป็นผู้ก่อตั้งเมืองที่บ้านดอนเสาโอง ปัจจุบันนี้อยู่เขตอำเภอ พนมไพร พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อนุญาต

ให้ตั้ง และให้ชื่อว่า เมืองเกษตรวิสัยและให้อุปฮาด (เหง้า) เป็นพระศรีเกษตรราชไชย เจ้าเมืองเกษตรวิสัย”
 ลุงวิเชียรเริ่มเล่าเมื่อเห็นหลานทั้งสองพร้อมที่จะฟัง

“เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งเมืองได้ พระศรีเกษตรราชไชยได้ตั้งเมืองที่บ้านกู่กระโดน
 ซึ่งอยู่เขตอำเภอเกษตรวิสัยในปัจจุบัน แทนการไปตั้งที่บ้านคอนเสาโอง เพราะเห็นว่าเป็นชัยภูมิดีและมีกู่
 โบราณตั้งอยู่ จะทำให้บ้านเมืองมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองสืบไป”

“กู่โบราณที่ตั้งอยู่คือกู่กาสิงห์ใช่ไหมครับคุณลุง” แก้วถามขึ้นอย่างสนใจ

“ไม่ใช่กู่กาสิงห์หรอกลูก เป็นกู่เหมือนกัน ชื่อกู่กระโดน ตั้งอยู่ที่วัดธาตุในตัวเมืองนี่เอง” ลุง
 วิเชียรตอบแก้พร้อมเล่าต่อไปว่า

“พระศรีเกษตรราชไชย (เหง้า) เป็นเจ้าเมืองได้ ๒ ปี ก็ถึงแก่อนิจกรรม จึงโปรดเกล้าฯ ให้อัครฮาด
 (สัง) เป็นพระศรีเกษตรราชไชย ปกครองเมืองเกษตรวิสัยต่อไป ”

ลุงวิเชียรหยุดมองดูหลานครู่หนึ่งเมื่อเห็นทั้งสองฟังด้วยความตั้งใจจึงเล่าต่อไปว่า

“ พระศรีเกษตราธิไชย (สัง) เป็นเจ้าเมืองได้ ๔ ปี ก็ถึงแก่อนิจกรรมอีก ท้าวสินลา บุตรชายจึงได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระศรีเกษตราธิไชย เจ้าเมืองเกษตราธิไชยต่อจากบิดา จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ เมืองเกษตราธิไชยก็ถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอและขึ้นกับจังหวัดร้อยเอ็ดจนถึงปัจจุบัน ”

“ ชื่อเมืองเกษมาจากไหนไม่มีหลักฐานปรากฏชัด แต่จากการสันนิษฐานตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อว่า **เมืองเกษ** ไม่ได้มาจากเมืองดอกเกดที่บริเวณตั้งเมืองมีดอกเกดมากเหมือนแก้มคิดหรือ ” ลุงวิเชียรพูดพร้อมหันหน้ามาทางแก้มก่อนจะเล่าต่อไปว่า

“ เพราะขณะที่อุปฮาด (เหง้า) ไปขอตั้งเมืองที่บ้านคอนเสาโองและได้รับพระราชทานนามเมืองว่าเมืองเกษตราธิไชยนั้น แม้ท่านจะมาตั้งเมืองที่ทุ่งกระโดนก็ยังคงใช้ชื่อเดิม แสดงให้เห็นว่าการตั้งชื่อเมืองในเบื้องต้นไม่มีเจตนาตั้งใจให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศหรือพืชพรรณ ต้นเกดแต่อย่างใดเลย ”

“ ถ้าอย่างนั้น เมืองเกษ ต้องมาจากชื่อเจ้าเมืองพระศรีเกษตราธิไชย แน่ๆ เลยค่ะ ” แก้มพูดอย่างมั่นใจ เมื่อฟังลุงพูดจบ

“ ก็ยังไม่กล้าระบุชัดเจนลงไปเช่นนั้น แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พอจะสันนิษฐานได้ว่าเจ้าเมืองทั้งสามท่านได้รับชื่อพระราชทานนามว่า พระศรีเกษตราธิไชย เวลาที่ชาวบ้านนำไปเรียก ก็เรียกว่าพระศรีเกษตร ออกเสียงว่า พระ – สี – กะ – เสด ก็ยาวหลายพยางค์ จึงตัดตัว ตร ออก และเรียกสั้นๆ ว่า พระศรีเกษ (พระ – สี – เกด) ซึ่งเรียกง่ายและสั้นกว่า ทำนองเดียวกันคำว่า เมืองเกษตราธิไชย ชาวบ้านโดยทั่วไปจึงนิยมเรียกสั้นๆ ว่า เมืองเกษ ” ลุงวิเชียรอธิบายอย่างละเอียด

“ ชื่อเมืองเกษ คงมีที่มาอย่างที่ว่าคุณลุงว่าแน่ๆ เลยครับ ” แก้วพูดขึ้นก่อนที่ลุงวิเชียรจะเล่าต่อไปก็เห็นป้าช่อนกลืนถึ้อถาดใส่นมมาสองแก้วจึงพูดกับหลานทั้งสองว่า

“ เอาไว้พรงนี้ระหว่างขับรถผ่านทุ่งกุลาร้องไห้ลุงจะชี้ให้ดูว่าอาณาเขตกว้างใหญ่ขนาดไหน แต่ตอนนี้แก้มกับแก้มต้องคิมนม แล้วแปรงฟันเตรียมตัวสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนจะได้นอนหลับฝันดี พรงนี้จะได้ไปเที่ยวอย่างสนุก ”

“ ครับ ”

“ ค่ะ ” แก้มกับแก้มทำตามที่คุณลุงบอกอย่างว่าง่าย

บทที่ ๒

เล่าขานตำนานทุ่ง

ตอนเช้าหลังจากทุกคนทำธุระส่วนตัวและรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้วจึงมาพร้อมกันที่รถ เพื่อเดินทางไปเที่ยวงานบุญบั้งไฟและชมปราสาทคู่กาสิงห์ลุงวิเชียรขับรถผ่านทุ่งกว้างใหญ่ จึงพูดขึ้นว่า

“ ถนนที่เราวิ่งรถผ่านนี้ ตัดผ่านบางส่วนของเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมถึง ๕ จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ มหาสารคาม สุรินทร์ และยโสธร ”

“ ถ้าอย่างนั้นบ้านเราก็อยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ด้วยซิคะ ” แก้มอุทานขึ้น ลุงวิเชียรกล่าวต่อว่า

“ ถ้าดูตามแผนที่ตามแนวเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จะเห็นว่าทิศเหนือขึ้นผ่าน เข้าไปอำเภอเกษตรวิสัย สุวรรณภูมิ และปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด แนวเขตทิศใต้ อยู่ในอำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม จังหวัด สุรินทร์ ส่วนแนวเขตทิศตะวันออก ผ่านอำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอกือวัง จังหวัดยโสธร และแนวเขตทิศตะวันตก ผ่านอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ ๓ ใน ๕ ส่วน จะอยู่ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ” ลุงวิเชียรอธิบาย

“แล้วกุลาคืออะไร ทำไมถึงร้องไห้ละคะ” แก้มถามอย่างสงสัย

“กุลาคือชนชาติไทยใหญ่ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งในพม่า พวกนี้มีลักษณะร่างกายสูงใหญ่ กำยำ ล่ำสัน แข็งแรง เป็นพ่อค้าเร่ที่เดินเก่ง ทรหดอดทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ที่ได้ชื่อว่าทุ่งกุลาร้องไห้นั้น มีเรื่องเล่ากันว่า พ่อค้าชาวกุลาดินเร่ขายสินค้าผ่านเข้ามาในทุ่งกว้างแห่งนี้ เขาจะนำสินค้ามาขายในเขตพื้นที่ภาคอีสานโดยวิธีเดินเท้าไปเรื่อย ๆ ชาวกุลาคะนำสินค้าบรรจุในถุงผ้าขนาดใหญ่แบกใส่บาเดินเร่ขายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ พอผ่านเข้ามาในเขตทุ่งนี้ ชาวกุลาดินจนเหนื่อยก็ไม่พ้นทุ่งเสียที หาหมู่บ้านไม่พบ น้ำดื่มก็ไม่มี อากาศร้อนอบอ้าว ไม่มีร่มเงาของต้นไม้ มองไปทางไหนก็เห็นแต่ทุ่งกว้างสุดลูกหูลูกตา ชาวกุลาน้อยล้าแสนสาหัสจึงนั่งร้องไห้ ทุ่งนี้จึงมีชื่อว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ชาวกุลาคที่มีความทรหดอดทนเป็นเยี่ยม ก็ยังสู้ไม่ไหวเมื่อเดินผ่านทุ่งแห่งนี้”

“เรื่องทุ่งกุลาร้องไห้ ยังมีเรื่องเล่าเป็นตำนานไว้อีกนะ” ลุงวิเชียรเอ่ยกับหลานทั้งสอง

“ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ จะให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในทุ่งกุลลา เล่ากันว่าทุ่งกุลาร้องไห้เคยเป็นทะเลสาบมาก่อน สมัยนั้นมีเมืองสำคัญเมืองหนึ่งชื่อเมืองจำปานาคบุรี ผู้ปกครองเมืองมีธิดาคนหนึ่งชื่อนางแสนดีและมีหลานสาวชื่อ นางคำแพง นางทั้งสองมีความงามมาก และมีอีกเมืองหนึ่งชื่อ บुरुพานคร เจ้าเมืองมีโอรสชื่อ ท้าวฮาดคำโปง และมีหลานชายชื่อ ท้าวอุทร เจ้าเมืองให้โอรสและหลานชายไปเรียนวิชาด้วยกัน พอใกล้เรียนสำเร็จอาจารย์ก็บอกศิษย์ทั้งสองไปต่อสู้กับพญานาค ซึ่งเป็นผู้รักษาเมืองจำปานาคบุรี ถ้าต่อสู้กับพญานาคได้ก็แสดงว่าเรียนสำเร็จ ...”

“เมื่อท้าวฮาดคำโปงและท้าวอุทรเดินทางมาถึงเมืองจำปานาคบุรี ทั้งสองยังไม่ได้ทดลองวิชาแต่อย่างใด ได้ทราบข่าวว่าเจ้าเมืองจำปานาคบุรีมีธิดาและหลานสาวสวยมาก จึงหาทางที่จะพบกับนาง

วันหนึ่งนางทั้งสองพายเรือไปในทะเล ท้าวทั้งสองได้โอกาสจึงตามเรือนางไป ท้าวทั้งสองพายเรือไปสกัดไว้ นางทั้งสองจึงทิ้งเรือและพากันลงเรือสำเภาไปกับจำเอนผู้ดูแลเรือ ทราบถึงเจ้าเมืองจำปานาคบุรี จึงขอความช่วยเหลือจากพญานาคที่อยู่ถึ้นนั้นให้ช่วยดันพื้นบาดาลขึ้นมา จนน้ำในทะเลแห้งขอดเรือแล่นต่อไปไม่ได้

ท้าวทั้งสองนำจำเอนไปซ่อนไว้ในป่า ต่อมาบริเวณนั้นเรียกว่า ดงจำเอน นำนางแสนสีไปซ่อนไว้ที่ดงแห่งหนึ่งเรียกว่า ดงแสนสี ปัจจุบัน คือ บ้านแสนสีในอำเภอเกษตรวิสัย ส่วนนางคำแพงเอาไปซ่อนไว้ที่ป่า ได้ชื่อว่า ดงป่าหลาน ซึ่งปัจจุบัน คือ บ้านปะหลาน อยู่เขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” ลุงวิเชียรหยุดคิดครู่หนึ่งแล้วเล่าต่อไปว่า

“ต่อมาท้าวฮาดคำโปงและท้าวอุทรเกิดขัดใจกัน เพราะต่างรักนางแสนสีจึงต่อสู้กัน ท้าวฮาดคำโปงแพ้สิ้นชีวิตกลายเป็นผีเฝ้าทุ่ง ชาวบ้านเรียกว่า ผีโปงหรือผีทุ่งศรีภูมิ ส่วนทะเลอันกว้างใหญ่ก็เหือดแห้งไป เพราะพญานาคช่วยกันดันพื้นบาดาลขึ้นมากลายเป็นทุ่งกว้างที่เรียกกันว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ นี้ล่ะ”

“ท้าวฮาดคำโปงตายแล้วนางแสนสีกับท้าวอุทรได้อยู่ด้วยกันหรือเปล่าคะคุณลุง” แก้มถามขึ้นด้วยความสงสัย

“อ้อ ! เมื่อเจ้าเมืองจำปาศักดิ์ทราบเรื่องราว จึงไปตามนางแสนสีและท้าวอุทรกลับมา แล้วให้ไปสร้างเมืองชายทุ่งกว้าง ชื่อว่า เมืองท้าวสาร หรือดงท้าวสาร ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น เมืองทุ่ง ปัจจุบันคือ อำเภอสุวรรณภูมิที่อยู่ติดอำเภอเกษตรวิสัยนี้เอง เมื่อสร้างเมืองเสร็จแล้ว ท้าวจำปาศักดิ์ก็ยกนางแสนสีให้เป็นภรรยาของท้าวอุทรครองเมืองดงท้าวสารต่อไป” ลุงวิเชียรตอบ

“แต่ทำไมแก้มเห็นสองข้างทางที่ผ่านมา มีดินไม้เขียวชุ่ม เหมือนกับไม่ใช่เขตทุ่งกุลาร้องไห้ที่มีแต่ความแห้งแล้งกันดารล่ะคะ” แก้มถามขึ้น

“เพราะรัฐบาลได้เร่งรัดพัฒนาปรับปรุงพื้นที่อย่างจริงจัง โดยทำโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมพัฒนาที่ดินเป็นผู้รับผิดชอบ โครงการและดำเนินการ จากการปรับปรุงพื้นดินอย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นดินมีสภาพสมบูรณ์และพื้นดินแห่งนี้มีแร่ธาตุต่าง ๆ สะสมอยู่ได้

พื้นดินมากมาย ทำให้ผลผลิตจากทุ่งกุลาร้องไห้มีลักษณะพิเศษต่างจากที่อื่น ใครทราบบ้างว่าผลผลิตที่ขึ้นชื่อของทุ่งกุลาร้องไห้คืออะไร ” ลุงวิเชียรเอ่ยถามเพื่อทดสอบความรู้หลานทั้งสอง

“ ข้าวหอมมะลิค่ะ ”

“ ข้าวหอมมะลิครับ ” ทั้งสองตอบขึ้นพร้อมกัน

“ ถูกต้องเลย! ข้าวหอมมะลิเป็นสินค้าที่ทำชื่อเสียงให้คนทั่วโลกรู้จักทุ่งกุลาร้องไห้ แล้วหลานรู้จักคำขวัญของอำเภอเกษตรวิสัยไหมล่ะ ” ลุงวิเชียรถาม

“ เก้าเคยอ่านพบในหนังสือครับ คำขวัญอำเภอเกษตรวิสัย คือ **“เมืองเกษตรวิสัย ทุ่งกุลาสดใส ผ้าไหมสวยยิ่ง ถูกลึงที่บ้านปลา โสภานารี มากมีข้าวหอม”** เก้าตอบอย่างมั่นใจ

“ เก่งมากหลานลุง จากคำขวัญแสดงให้เห็นว่าอำเภอเกษตรวิสัยสามารถปลูกข้าวหอมหอมมะลิได้เป็นจำนวนมาก ข้าวหอมมะลิจากทุ่งกุลาร้องไห้ยังสร้างรายได้และชื่อเสียงให้ชาวทุ่งกุลาด้วย นอกจากนี้ยังนำมาแปรรูปเป็นสินค้าชั้นนำของอำเภอเกษตรวิสัยอีกอย่างหนึ่งด้วยนะ ”

“ อะไรหรือคะคุณลุงที่เป็นสินค้าชั้นนำของเมืองเกษตรวิสัยที่แปรรูปมาจากข้าวหอมมะลิ ” แก้มถามด้วยความอยากรู้

“ ข้าวเม่าจ๊ะ ” ลุงวิเชียรตอบ

“ ข้าวเม่า! ชื่อแปลกจัง เป็นอย่างไรหรือคะ ” แก้มถามอย่างสงสัย

“ ข้าวเม่า เป็นภาษาอีสานใช้เรียกข้าวที่ยังไม่แก่เต็มที่ เกี่ยวจากท้องนามาแล้วใช้ไม้ตีเอาเมล็ดจากรวงนำไปตั้งแดดพอประมาณ นำมาคั่วไฟให้สุก ก่อนนำไปตำด้วยครกกระเดื่อง หรือ ครกมอง จะได้ข้าวเป็นเมล็ดสีเขียวอ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอม เพราะข้าวที่นำมาทำข้าวเม่า นั้น ต้องเป็นข้าวที่ออกรวงก่อน

จะครบเวลาเก็บเกี่ยวประมาณ ๑ เดือน ซึ่งช่วงนั้นข้าวเม่าจะหอมมันตามธรรมชาติ เพราะเป็นข้าวเม่าในฤดูกาล” ลุงวิเชียรอธิบาย

“คุณลุงขา ครกกระเดื่อง ! ครกมอง ! เป็นอย่างไรหรือคะแก้มไม่รู้จัก ” แก้มถามด้วยความสงสัย

“ ครกกระเดื่อง ภาษาอีสาน เรียกว่า ครกมอง มีลักษณะคล้ายกระดานหก มีเสาอยู่ระหว่างแขนทั้งสองข้าง ข้างหนึ่งเป็นส่วนของสาก ปลายอีกข้างหนึ่งเรียกว่า หางครก เอาไว้ให้เราเหยียบลง เพื่อยกสากซึ่งอยู่ปลายอีกข้างหนึ่งให้ลอยขึ้น เมื่อเรายกเท้าออกน้ำหนักของสากก็จะตกลงไปบดข้าวเม่าในครกเอง ” ลุงวิเชียรอธิบายให้หลานทั้งสองฟัง

“ แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาสู่วิถีชีวิตชาวชนบท ครกกระเดื่องสำหรับตำข้าวจึงมีเหลือหมู่บ้านละไม่กี่อันแล้วละ ” ลุงวิเชียรพูดอย่างเสียดาย

“ แก้มอยากชิมข้าวเม่าจังเลยคะ คงอร่อยน่าดู ” แก้มเอ่ยขึ้น

“ ได้ซะ เดี่ยวลุงจะพาแวะชิมระหว่างทาง เพราะจะมีแม่ค้านำมาขาย แก้มจะได้รู้ว่าข้าวเม่าของอำเภอเกษตรวิสัยนั้น อร่อยหอมมันตามธรรมชาติสมคำคำล่ำลือจริง ๆ ” ลุงวิเชียรกล่าวอย่างภูมิใจ

บทที่ ๓

มุ่งสู่โบราณสถาน

ทุกคนเพลิดเพลินกับอากาศยามเช้าและแสงแดดแห่งท้องทุ่งอย่างสดชื่น จากสองฟากถนน ผ่านไปประมาณครึ่งชั่วโมง ลุงวิเชียรก็ขับรถถึงจุดหมาย นำรถเข้าจอดภายในบริเวณวัดที่ตกแต่งประดับประดาด้วยธงทิวสีต่างๆ อย่างสวยงาม

“ วัดบูรพาทูกาสิงห์ ” แก้มอ่านชื่อวัดที่ติดอยู่หน้าประตูทางเข้าด้วยเสียงอันดัง

ลุงวิเชียรพาทุกคนเข้าไปนมัสการหลวงพ่อบุญในวัดและได้รับการแนะนำว่า การเที่ยวชมปราสาททูกาสิงห์นี้จะมีมัคคุเทศก์น้อยน่ารักและอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับปราสาททูกาสิงห์ให้ฟัง มัคคุเทศก์เป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านทูกาสิงห์ที่ได้รับการอบรมจากครูเป็นอย่างดี เพื่อมีหน้าที่นำนักท่องเที่ยวชมโบราณสถานและอธิบายความเป็นมาของปราสาทให้ผู้มาเที่ยวชมทราบ

ล็กพักมีเด็กผู้หญิงท่าทางคล่องแคล่วอายุประมาณ ๑๑ – ๑๒ ปี เดินเข้ามาพร้อมยกมือไหว้ทุกคนอย่างอ่อนน้อม

“ สวัสดีค่ะ ดิฉันชื่อเด็กหญิงปรารถนา เจนวิทยา หรือ “ทราย” วันนี้ดิฉันจะนำทุกท่านเข้าชมปราสาททูกาสิงห์ ขอเชิญค่ะ ” เด็กหญิงพูดอย่างคล่องแคล่วพร้อมเดินนำไปยังปราสาทซึ่งอยู่ไม่ห่างจากบริเวณวัดมากนัก

แก้มกับแก้มองดูปราสาทที่เรียงรายด้วยอิฐเป็นชั้นๆ อย่างชื่นชมในความพยายามของผู้สร้างก่อนจะได้ยินเสียงของมัคคุเทศก์พูดว่า

“ปราสาทกู่กาสิงห์ เป็นสถาปัตยกรรมขอมแบบปาวน สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ – ๑๗ การก่อสร้างปราสาทกู่กาสิงห์ มีตำนานเล่ากันว่า ในอดีตดินแดนแถบนี้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการปกครองของชนชาติขอม หรือที่เรียกว่า เขมร มีเมืองหลวงชื่อ นครธม อยู่ประเทศกัมพูชา อาณาจักรขอมสมัยนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองมาก”

มัคคุเทศก์น้อยพาทุกคนเดินเข้าชมภายในปราสาทและมาหยุดอยู่ที่ป้ายแผ่นผังขนาดใหญ่พร้อมกล่าวว่า

“ ปราสาทกู่กาสิงห์ประกอบด้วยปราสาท ๓ องค์ ตั้งเรียงกันในแนวทิศเหนือ ทิศใต้ ปราสาทองค์กลางมีขนาดใหญ่ถือว่าเป็นองค์ประธาน มีอาคารมุขยื่นยาวไปทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้า การก่อสร้างปราสาทกู่กาสิงห์สอดคล้องกับระบบภูมิจักรวาลตามคติศาสนาฮินดู ซึ่งเป็นการจำลองโครงสร้างจักรวาลมาไว้ที่โลกมนุษย์ องค์ปราสาทกู่กาสิงห์เทียบได้กับเขาพระสุเมรุที่ตั้งอยู่ตรงกลาง สิ่งก่อสร้างทั้งปวงเป็นแกนกลางของโลก ปลายยอดปราสาทเทียบได้กับสวรรค์ชั้นต่างๆ อันเป็นที่ประทับของเทพอาคารที่ล้อมรอบและอาคารหลักตั้งอยู่ทั้งสี่ทิศเทียบได้กับภูเขาล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ส่วนคูน้ำรูปเกือกม้าที่อยู่ล้อมรอบกำแพงด้านนอกเทียบได้กับมหาสมุทรที่ล้อมรอบอยู่ด้านนอก ”

เด็กหญิงอธิบายอย่างคล่องแคล่ว พลางกล่าวต่อไปว่า

“เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะปราสาทกู่กาสิงห์ที่ทรุดโทรมให้อยู่ในสภาพดี เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างการขุดแต่งบูรณะ ปราสาทกู่กาสิงห์พบศิวิลิ่งค์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนเทพเจ้าและความอุดมสมบูรณ์ตามความเชื่อในศาสนา พราหมณ์ฮินดูลัทธิไศวนิกาย และยังค้นพบทับหลังหลายชิ้นที่ปราสาทประธานแห่งนี้

ต่อไป ดิฉันจะนำทุกท่านไปยังปราสาทกู่โพนระฆังและปราสาทกู่โพนวิจอยู่ห่างจากที่นี่ประมาณ ๕๐๐ เมตร ค่ะ” เด็กหญิงกล่าวและเดินนำหน้าไป เดินมาสักครู่ทุกคนเห็นปราสาทกู่โพนระฆังซึ่งยังไม่ได้ รับการตกแต่งบูรณะ

“ปราสาทกู่โพนระฆังเป็นอโรคยาศาล หรือสถานพยาบาลที่สร้างขึ้นสมัยพระเจ้าวรมันที่ ๗ ”
 มักคุเทศก์น้อยเริ่มต้นอธิบายความเป็นมา

“ชาวบ้านเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า กู่โพนระฆัง เพราะคำว่า กู่ เป็นคำที่ชาวบ้านใช้เรียกสิ่งก่อสร้างใน วัฒนธรรมขอม นิยมสร้างด้วยศิลาหรืออิฐที่มีลักษณะเหมือนสลุบเจดีย์ ส่วนคำว่า โพน เป็นคำภาษาถิ่น อีสานใช้เรียกลักษณะพื้นดินที่เป็นเนินสูงจากระดับปกติ ส่วนคำว่า ระฆัง มาจากความเชื่อของชาวบ้านยังหา ข้อสรุปไม่ได้ บ้างเชื่อว่ามีระฆังทองฝังอยู่ในบริเวณปราสาท บ้างก็ว่าลักษณะซากปรักหักพังของปราสาท เหมือนระฆังทรงคว่ำ บ้างก็ว่าเนินดินแห่งนี้มีลักษณะกลมเหมือนระฆัง เป็นต้น” เด็กหญิงอธิบายที่มาของ ชื่อปราสาทกู่โพนระฆังอย่างละเอียดและกล่าวต่อว่า

“ชาวบ้านกู่กาสิงห์เชื่อว่าปราสาทกู่โพนระฆังเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สิงสถิตของเทวดาอารักษ์หลักเมือง ”

กล่าวจบเด็กหญิงเดินนำไปยังปราสาทกู่โพนวิจ อยู่ห่างไปอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร เมื่อถึงบริเวณปราสาทกู่โพนวิจ เด็กหญิงเริ่มต้นเล่าว่า

“ปราสาทกู่โพนวิจ ได้รับความสนใจจากคนทั่วไปค่อนข้างน้อย เพราะมีขนาดเล็กและไม่ค่อยสมบูรณ์นัก ปรากฏให้เห็นเพียงแนวก้อนศิลาวางเรียงเป็นฐาน ไม่มีองค์ปราสาทหรือลวดลายใดๆ พบเพียงแท่นศิลาขนาดใหญ่รูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสประมาณ ๒ – ๓ แท่น แต่ละแท่นมีรูตรงกลางและมีร่องสำหรับน้ำไหลรอบๆ แท่งหิน ซึ่งก็คือ ฐานที่ตั้งของเทวรูปหรือศิวลึงค์ สร้างขึ้นตามคติทางศาสนาพราหมณ์นั่นเอง แท่นศิลาดังกล่าวมีลักษณะเป็นฐาน หมายถึงที่นั่งถ้ำอุจจาระของชาวอีสานโบราณหรือเรียกว่า ส้วม เพื่อให้สถานที่นี้เป็นมงคลนามปราชญ์พื้นบ้านจึงใช้คำว่า “เวจจะ” ในภาษาบาลีแปลว่า ส้วม มาเรียกชื่อปราสาท ต่อมากลายเสียงเป็น “วิจ” คนทั่วไปจึงเรียกปราสาทแห่งนี้ว่า โพนวิจ มาจนถึงปัจจุบัน ”

“ คนสมัยก่อนเก่งจังนะคะคุณลุงเอาอิฐเอาหินมาเรียงเป็นเรื่องราวให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ” แก้มเอ๋อขึ้นอย่างชื่นชมความสามารถของบรรพบุรุษ

“ ชาวบ้านมีพิธีสักการะโบราณสถานทั้ง ๓ แห่งนี้เป็นประจำทุกปี ในวันสงกรานต์ชาวบ้านทุกคนจะจัดเตรียมน้ำอบน้ำหอมไปสรงปรารงค์ด้วยการเทน้ำหอมรดราดลงบนก้อนศิลา รวมทั้งรูปปั้นหรือลวดลายในที่ต่างๆ ของปราสาท นอกจากเป็นการแสดงถึงความเคารพบูชาแล้วยังเป็นการชำระล้างสิ่งสกปรกออกจากศาสนสถานด้วย

ในวันเดียวกันมีการจุดบั้งไฟเล็กเพื่อถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ก่อนมีงานประเพณีบั้งไฟใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในวันนี้ การจัดงานบั้งไฟทำขึ้นเพื่อบวงสรวงบูชาเทวดา อารักษ์หลักเมือง ที่สิงสถิตในปราสาทคู่กาสิงห์ให้เกิดความพึงพอใจ จะได้บันดาลฝนตกตามฤดูกาล เพียงพอต่อการเพาะปลูก มีข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ” เด็กหญิงกล่าวถึงสิ่งที่ชาวบ้านปฏิบัติต่อโบราณสถานที่สำคัญด้วยความภาคภูมิใจ

“ ทำไมการจุดบั้งไฟถึงทำให้ฝนตกได้ละครับ ” แก้มถามขึ้น

“ เรื่องบั้งไฟเกี่ยวข้องกับเทวดากับฝนมีที่มาเหมือนกันนะ เดี่ยวเราเข้าไปในหมู่บ้านลุงจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับบั้งไฟให้ฟัง ตอนนี้นุงว่าเราไปกราบลาหลวงพ่อก่อนเถอะจะได้ไป เทียวงานบั้งไฟกัน ” ลุงวิเชียรกล่าว

“ ดีค่ะ แก้มอยากเห็นขบวนบั้งไฟสวยๆ ตั้งนานแล้ว ” แก้มเอ๋อ

“ เทียวให้สนุกนะคะ โอกาสหน้าหวังว่าคงได้ต้อนรับทุกท่านอีก สวัสดีค่ะ ” มัคคุเทศก์น้อยพูดพร้อมยกมือไหว้ทุกคนอย่างอ่อนน้อม

“ ขอบใจมากนะจ๊ะหนูทรายที่นำพวกป้าเทียว หนูน่ารักและเก่งมาก โอกาสหน้าพวกเราจะกลับมาเทียวปราสาทคู่กาสิงห์อีก ” ป้าช่อนกลิ่นกล่าวกับเด็กหญิงอย่างเอ็นดู

บทที่ ๔

สืบสานประเพณี

ลุงวิเชียรขับรถออกจากบริเวณวัดเข้าหมู่บ้าน เพื่อชมขบวนแห่บั้งไฟเมื่อเข้าเขตหมู่บ้านทุกคนต่าง
ตื่นตาตื่นใจกับความยิ่งใหญ่ สวยงามของขบวนแห่จากหมู่บ้านต่าง ๆ

“ คุณแม่ขา แก้มอยากแต่งตัวแบบนี้บ้าง ” แก้มพูดพลางชี้ไปที่เด็กผู้หญิงกลุ่มหนึ่งแต่งตัวสวมผ้าซิ่น
สั้นเหนือเข่าบ้าง ผ้าซิ่นยาวบ้าง สวมเสื้อแขนกระบอกสีสดใส มีผ้าสไบลายซิดผืนงามพาดบนบ่า

“เขาเรียก ชุดลำเซ็ง จะแก้ม การเซ็งเป็นการรำที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวอีสานที่มีมาตั้งแต่โบราณ การเซ็งมีหลายแบบ เช่น เซ็งกะโป้ (กะลา) เซ็งสวิง เซ็งบั้งไฟ เซ็งแห่ไข่มดแดง และอีกมากมาย การเซ็งแต่ละแบบมีจังหวะซ้ำเร็วและเครื่องแต่งกายแตกต่างกันไป” พุดกรองพุดกับลูกสาว

ลูกวิเชียรขับรถเลี้ยวเข้าจอดใต้ต้นมะขามต้นใหญ่ที่แผ่ใบร่มรื่นภายในเขตรั้วบ้านหลังหนึ่ง

“ถึงบ้านคุณปู่แล้วจะ ลงจากรถได้” ป้าช่อนกลิ่นพุดขึ้น

ทุกคนทยอยลงจากรถแล้วเข้าไปไหว้ปู่แซมที่นั่งรอลูกหลานอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ใต้ถุนบ้านด้วยหน้าตา
ยิ้มแย้ม

“ สวัสดีค่ะ คุณปู่ ”

“ สวัสดีครับ คุณปู่ ” แก้มกับเก๋ยกมือไหว้คุณปู่อย่างนอบน้อม

“ ไหว้พระเถอะลูก ขอให้จำเริญ ๆ นะ ” ปู่เข้มตอบพร้อมยื่นมือไปลูบหัวแก้มกับเก๋เบา ๆ ด้วยความเอ็นดู

“ สวัสดีค่ะ คุณพ่อสบายดีนะคะ ดูท่าทางแข็งแรงหน้าตาสดชื่น ” พุดกรองเอ่ยถามพร้อมยกมือไหว้

“ สุขภาพคนแก่ก็สามวันคืนสี่วันไข้เป็นเรื่องธรรมดาแล้วลูก ” ปู่เข้มตอบพร้อมกล่าวต่อว่า

“ เดินทางกันมาเหนื่อย ๆ กินข้าวกินปลาแก้มก่อนเถอะเด็ก ๆ คงหิวแล้ว เดี่ยวไปชมขบวนแห่บั้งไฟไม่ทัน ”

ขณะที่ทุกคนกำลังเตรียมรับประทานอาหาร ก็ได้ยินเสียงเซ็งดังมา พร้อมเสียงแคน และกลองจากกลุ่มชายหญิงประมาณ ๕-๖ คน

ไอ้เฮาไอ้พวกพื่อนเฮาไอ้ มาฮอดนี้ถึงแม่นเฮือนไผ

เฮือนผู้ใดหลังใหญ่อาดหลาด บ่ได้บาทหลานน้อยบ่หนี...

ป่าซอнокลิ่นหิบบนบัตรฉบับละ ๕๐ บาท ไล่ในขันที่คณะเซ็งถือมา คนนำเซ็ง จึงเซ็งขึ้นว่า

เล่าให้แล้วแถมพรเล่าแน่	ให้เล่าแผ่โตหมอนโตไหม
เลี้ยงสำไ้ให้ได้สำนั้น	เลี้ยงควายค่อนให้เป็นโตเขาคำ
เลี้ยงควายคำให้เป็นโตเขาแก้ว	เลี้ยงใหญ่แล้วมันออกลูกคู่ๆ
แผ่คือปูอยู่ทุ่งยามนา	ลาเฮลาลาพวกพื่อนเฮลาลา.....

กลุ่มคนซึ่งลาจากไปบ้านอื่น แก้มถามขึ้นด้วยความสงสัยว่า

“พวกนั้นเขามาทำอะไรหรือคะ ”

“มองดูน่าสนุกนะครับ ” แก้วแสดงความคิดเห็น

“เขาเรียกว่าจ่ายกาพย์ซึ่ง เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งในงานบุญบั้งไฟ คนจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มไปจ่ายกาพย์ซึ่งอย่างสนุกสนานตามบ้านต่างๆ ขอรับบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อนำไปประกอบเข้ากับขบวนแห่บั้งไฟจะ ” ปู่แหม่มตอบ

หลังรับประทานอาหารเสร็จ ทุกคนเดินไปศาลากลางหมู่บ้านซึ่งเป็นจุดที่ขบวนแห่บั้งไฟคุ้มต่างๆ จะเคลื่อนผ่าน แก้มกับแก้วเห็นขบวนแห่ผ่านไปหลายขบวน แต่ละขบวนมีบั้งไฟขนาดใหญ่ตกแต่งด้วยกระดาษสีสดใส ลูกปัดและดอกไม้ ขบวนนางรำแต่งชุดสวยงาม สิ่งที่แก้มกับแก้วเห็นมีเหมือนกันทุกขบวนคือ ชายหนุ่มรูปงามกับหญิงสาวสวยใสชุดโบราณนั่งบนหลังม้ามีกระรอกสีขาวตัวโตที่คนแห่ชักไปมาด้วย แก้มสงสัยจึงถามลุงวิเชียรว่า

“คุณลุงคะ ทุกขบวนมีชายหนุ่มกับหญิงสาวขี่ม้าด้วยกันเพราะอะไรคะ ”

“ชายหนุ่มกับหญิงสาวที่นั่งบนม้านั้น สมมติเป็นท้าวผาแดงกับนางไอ่ งานบุญบั้งไฟมีการประกวดขบวนแห่ และประกวดท้าวผาแดงกับนางไอ่ด้วย ” ลุงวิเชียรตอบ

“ท้าวผาแดงกับนางไอ่ เป็นใครหรือครับคุณลุง ” แก้วถามขึ้นบ้าง

“ผาแดงนางไอ่ เป็นตำนานพื้นบ้านของชาวอีสาน ปรากฏในตำนานมีการแข่งขันจุดบั้งไฟ ชาวบ้านนำตำนานมาใช้จัดขบวนแห่จ๊ะ ” ลุงเอ่ยกับหลาน

“เรื่องราวตำนานผาแดง นางไอ่ เป็นอย่างไรหรือคะ” แก้มถาม

“ตำนานเล่าว่า มีเจ้าเมืองพระองค์หนึ่งคือพระยาขอม ครองเมืองเอชะริตา มีธิดาชื่อ นางไอ่คำ มีความงามเป็นที่เลื่องลือ ไปถึงเจ้าชายเมืองต่างๆ ท้าวผาแดงแห่งเมืองผาโพง อยากชมความงามของนางไอ่คำ จึงแอบขี้ม้ามาหานางไอ่คำทั้งสองได้พบกัน เกิดความรักและสัญญาว่าจะทำพิธีสู่ขอแต่งงานตามประเพณีต่อไป

ครั้นถึงเดือนหก พระยาขอม จัดบุญบั้งไฟ จึงแจ้งข่าวสารไปเมืองต่างๆ ให้ทำบั้งไฟมาร่วมงาน ท้าวผาแดง ถือโอกาสนำบั้งไฟมาร่วมแข่งขันด้วย แต่บั้งไฟของท้าวผาแดงแพ้ จึงกลับเมืองไปด้วยความโศกเศร้า ขณะนั้นท้าวพังคิ โอรสของท้าวสุทโธนาท ผู้ครองเมืองศรีสัตตนาคนหุต อยากเห็นความงามของนางไอ่คำ จึงแปลงร่างเป็นกระรอกเผือกมาเฝ้ามองด้วยความรักอยู่ในอุทยาน นางไอ่คำเห็นกระรอกเผือกเกิดอยากได้ จึงให้นายพรานไปจับกระรอกเผือกมาให้ นายพรานปลั่งมือยิงธนูไปโดนกระรอกเผือกได้รับบาดเจ็บพิษบาดแผลไม่ไหว ก่อนสิ้นใจได้อธิษฐานว่า “ขอให้เนื้อของตนตัดแบ่งได้ไม่รู้หมด”

เมื่อนายพรานนำกระรอกเผือกมาฆ่าและ เนื้อเพิ่มขนาดขึ้นเท่าเดิม ตัดอย่างไรก็ไม่หมด ชาวเมืองมาแบ่งเนื้อกระรอกไปกินทุกครัวเรือน ยกเว้นแม่หม้ายไม่ได้ส่วนแบ่งเพราะเป็นข้อห้าม ฝ่ายบริวารพังคิ เมื่อเห็นท้าวพังคิโดนธนูนายพรานยิงตาย จึงกลับไปบอกท้าวสุทโธนาท ท้าวสุทโธนาทโกรธมากเกณฑ์พลนาคขึ้นถล่มเมืองพระยาขอมเพื่อล้างแค้นให้โอรสของตน และฆ่าทุกคนที่กินเนื้อท้าวพังคิ” ลุงวิเชียรเล่าอย่างยืดยาว

ท้าวผาแดงเมื่อกลับถึงเมืองก็ไม่เป็นอันกินอันนอน เพราะคิดถึงนางไอ่คำ จึงขึ้นม้าบักสามออกจากเมืองผาโพงไปยังเมืองเอกชะริตาอีก เมื่อมาถึงนางไอ่คำต้อนรับด้วยความยินดี พร้อมจัดอาหารมาให้ แต่ท้าวผาแดงรู้ว่าอาหารคือเนื้อกระรอกเผือกจึงไม่กินและบอกนางไอ่คำว่า หากใครกินเนื้อนี้แล้วบ้านเมืองจะล่มถึงตาย นางไอ่คำไม่เชื่อและกินเนื้อกระรอกที่ปรุงเป็นอาหาร

ถึงเวลากลางคืนกองทัพพญานาคมาถึงเมือง ท้าวผาแดงให้นางไอ่คำนำข้าวของที่พอเอาไปได้ เช่น แหวน ฆ้อง และกลองประจำเมือง พาขึ้นม้าควมออกจากเมืองทันที แม้ท้าวผาแดงจะควมม้าเร็วขนาดไหน พญานาคก็ไม่หยุดตาม ในที่สุดม้าก็ค่อย ๆ หดแรง พญานาคตามมาทัน และเอาหางตวัดเกี่ยวตัวนางไอ่คำ ตกจากหลังม้า ท้าวผาแดงควมม้าหนีต่อไป พญานาคตามไปอีกเพราะท้าวผาแดงมีแหวนของนางไอ่คำติดตัวไปด้วย เมื่อเห็นพญานาคตามไปเช่นนั้นท้าวผาแดงจึงทิ้งแหวน พญานาคจึงเลิกติดตาม

ท้าวผาแดงกลับถึงเมืองผาโพงด้วยความโศกเศร้าที่สูญเสียคนรัก ได้อธิษฐานว่าขอตายเพื่อไปต่อสู้กับพวกพญานาคแย่งชิงนางไอ่คำคืนมาให้ได้ กองทัพผิของท้าวผาแดงกับกองทัพพญานาคได้ต่อสู้กันอยู่นาน ทำให้น้ำในบึงขุ่นข้น ดินบนบกกลายเป็นฝุ่นตลบไปหมด ร้อนถึงพระอินทร์ต้องลงมาระงับศึกให้ ท้าวผาแดงกลับไปอยู่เมืองผิ ให้พญานาคกลับไปเมืองบาดาลตามเดิม ส่วนนางไอ่คำให้ไปอยู่เมืองบาดาล รอพระศรีอาริยมตตริย์ลงมาตัดสินว่าใครคือสามีที่แท้จริงของนาง จึงจะให้นางไอ่คำไปอยู่กับคน ๆ นั้น” ลุงวิเชียรเล่าเป็นฉาก ๆ ให้หลานฟัง

“ น่าสงสารท้าวผาแดงนะคะ แข่งบั้งไฟก็ไม่ชนะ ไม่ได้แต่งงานกับนางไอ่คำ ตายเป็นผิไปรบยังต้องรอพระศรีอาริยมตตริย์มาตัดสินอีก” แก้มเอ่ยขึ้นหลังจากลุงเล่าจบ

“จ๊ะ ชาวอีสานฉลาดรู้จักนำตำนานมาผูกโยงเป็นประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ”

ลุงวิเชียรตอบ

แก้มกับกำชำขบวนแห่บั้งไฟจนขบวนสุดท้ายเคลื่อนผ่านไปเป็นเวลาเย็นลุงวิเชียรจึงชวนทุกคนมาบ้านเพื่อกราบลาปู่แหม่ม

“ขอให้โชคดี เดินทางปลอดภัย คุณพระรักษา พวกที่มาเยี่ยมปู่อีกนะลูก” ปู่แหม่มอวยพรให้ทุกคน
เช้าวันอาทิตย์หลังรับประทานอาหารเช้า พุดกรองพาลูกๆ ลุงวิเชียรกับป้าช่อนกลิ่นกลับ

มหาสารคาม

“คุณลุงขา แก้มจะเอาตำนานเรื่องผาแดง นางไอ่ไปเล่าให้เพื่อนที่โรงเรียนฟัง เพื่อน ๆ ต้องชอบแน่
เลยล่ะ” แก้มกล่าวประจบขณะกราบลา

“แก้มก็จะเล่าตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ให้เพื่อนฟังเหมือนกัน” กำชำยิ้มแบบไม่ยอมแพ้ น้องสาว
ทุกคนยิ้ม หัวเราะอย่างมีความสุขกับเด็กทั้งสอง

บทที่ ๕

คนดีศรีเมืองเกษ

ชั่วโมงภาษาไทยคุณครูยิวาทักทายนักเรียน นำสนทนาถึงวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ที่ผ่านมาว่านักเรียนทำอะไรหรือไปเที่ยวไหนมาบ้าง

จันทร์ฉายเล่าให้คุณครูและเพื่อน ๆ ฟังว่าแม่พาไปเที่ยวงานบุญบั้งไฟที่บ้านกู่กาสิงห์ เห็นขบวนแห่บั้งไฟยิ่งใหญ่สวยงาม มีบั้งไฟขนาดใหญ่จากคุ้มต่าง ๆ รวมทั้งบั้งไฟจากอำเภออื่น ๆ มาร่วมประกวดด้วย

คำรงค์กล่าวเสริมอีกว่า “ผมไปทำบุญที่วัดธาตุศรีบ ที่วัดธาตุจัดงานฉลองตำแหน่งเพื่อเชิดชูเกียรติคุณพระที่ชาวอำเภอเกษตรวิสัยศรัทธา เคารพนับถือ ในโอกาสที่ท่าน ชาวอำเภอเกษตรวิสัยรู้จักท่านในนาม “พระครูสิริโพธิคุณ” ครับ”

คุณครูยิวากล่าวเสริมว่าเมืองเกษตรวิสัย นอกจากมีประเพณีบุญบั้งไฟที่คนทั่วไปรู้จักแล้ว ยังมีสิ่งน่าสนใจอีกมากมาย เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ สินค้าพื้นบ้าน หรือผลผลิตทางการเกษตรอย่างข้าวหอมมะลิที่เลื่องลือไปทั่วโลกดังคำขวัญที่ว่า “เมืองเกษพัฒนา ทุงกุลาสดใส ผ้าไหมสวยยิ่ง กู่กาสิงห์บ้านปลา โสภานารี มากมีข้าวหอม” นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่สร้างชื่อเสียงและทำคุณประโยชน์ให้เมืองเกษตรวิสัยหลายท่าน บุคคลสำคัญทางศาสนาท่านหนึ่งที่สร้างคุณงามความดีเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป คือ ท่านพระครูสิริโพธิคุณ เจ้าอาวาสวัดธาตุ ที่คำรงค์กล่าวมานั่นเอง

“คุณครูคะ ท่านพระครูสิริโพธิคุณ ท่านมีประวัติอย่างไรคะจึงได้เป็นเจ้าอาวาสและยังได้รับตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ดอีกด้วย” นางลักษณะถามด้วยความสนใจ

คุณครูยิ้บยิ้มขึ้นใจที่เห็นนักเรียนสนใจจึงเล่าว่า พระครูสิริโพธิคุณ ได้ฉายา อานนโท เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๗๕ มีชื่อเดิมประพันธ์ ปีกุนันท์ ภูมิลำเนาเดิม หมู่ที่ ๗ ตำบลหนองแวง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดธาตุ อำเภอเกษตรวิสัย เป็นเจ้าคณะอำเภอเกษตรวิสัยและรองเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ดด้วย พระครูสิริโพธิคุณ เป็นพระนักพัฒนาสร้างคุณประโยชน์ให้ชาวอำเภอเกษตรวิสัยอย่างมากมาย

“ท่านทำอะไรบ้างครับ ” ชีระถามขึ้นบ้าง

“ท่านทำหลายด้านนะ เช่น ด้านการการศึกษาจัดตั้งกองทุนการศึกษามอบทุนแก่พระภิกษุสามเณรที่ตั้งใจเรียนพระปริยัติธรรมและนักเรียนนักศึกษาที่เรียนดีความประพฤติดีแต่ขาดทุนการศึกษา ท่านมอบทุนต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

ด้านพุทธศาสนา นอกจากสั่งสอนญาติโยมทั่วไปแล้ว ท่านได้รับอาราธนานิมนต์จากเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นพระวิทยากรอบรมศีลธรรมแก่นักโทษที่เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ดทุกเดือน ส่วนด้านสาธารณประโยชน์ ท่านเป็นหัวแรงจัดหาทุนก่อสร้าง ซ่อมแซมสาธารณประโยชน์ต่างๆ ในเขตอำเภอเกษตรวิสัยมากมาย

นอกจากนั้นท่านยังมีความรู้ด้านสมุนไพร สามารถใช้สมุนไพรปรุงยารักษาโรคแก้อาการเบื้องต้นโรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญงานศิลปะหลายแขนงทั้งการเขียนลายไทย งานแกะสลักไม้ งานช่างไม้ งานช่างปูน เราจะเห็นฝีมือท่านจากงานหลายอย่างในบริเวณวัดธาตุ ส่วนมากเป็นฝีมือท่านกับ

พระลูกวัดทั้งนั้น ท่านยังเป็นพระธรรมเถิกที่มีความรู้ความสามารถบรรยายธรรมที่เก่งมากรูปหนึ่งด้วย”
ครูยิวหาอธิบาย

“ไอ้โห! ท่านมีความสามารถหลายด้านเลยนะครับ สมกับชาวอำเภอเกษตรวิสัยและคนทั่วไปให้
ความเคารพนับถือและศรัทธาจริง ๆ” คำรงพูด

“คุณครูคะ งานบุญบั้งไฟคืนวันเสาร์คุณแม่พาหนูไปควงดนตรีด้วยนะคะ คุณแม่บอกว่าเป็นวง
ดนตรีลูกทุ่งหมอลำที่สร้างชื่อเสียงไปทั่วประเทศและในต่างประเทศด้วยทำให้คนรู้จักเมืองเกษตรวิสัยอีก
ด้วยนะคะ” กานดาเล่าอย่างภูมิใจ

“นักร้องลูกทุ่งหมอลำเป็นคนอำเภอเกษตรวิสัยด้วยคะ ฉายาสาวเสียงพิณ จินตหรา พูลลาภ ค่ะ
คุณครู” จันท์ฉายกล่าวเสริมเพื่อน

“อ้อ! ใช่แล้วค่ะ จินตหรา พูลลาภ เป็นแบบอย่างคนสู้ชีวิตที่น่าชื่นชมมากๆ เลยค่ะ ใครอยาก
ทราบประวัติจินตหราบ้างคะ”

คุณครูยิวหาถามนักเรียน เด็กๆ ยกมือกันทั้งห้องคุณครูยิวหายิ้มก่อนเล่า ต่อว่า “จินตหรา พูลลาภ
เกิดที่บ้านจันทอง ตำบลสิงห์โคก อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๒
ชื่อจริง จินตหรา จันท์เหลือง

พ่อแม่มีอาชีพทำนา ฐานะยากจน จินตหรา มีพรสวรรค์น้ำเสียงไพเราะ ชอบร้องเพลงตั้งแต่เด็ก จินตหรา เรียนจบชั้นป. ๔ ด้วยฐานะยากจนไม่มีเงินเรียนต่อจึงออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำนา เวลานั้นวัยรุ่นควายไปเลี้ยงกลางทุ่งนา ความที่ชอบร้องเพลงเป็นชีวิต ขณะที่วัว ควาย กินหญ้า จินตหราจะป็นขึ้นไปนอนบนต้นไม้ส่งเสียงร้องเพลงก้องไปทั่วทุ่งอย่างมีความสุข”

“โอ้โฮ! น่าอิจฉาจังเลยนะคะ หนูอยากร้องเพลงเก่งเหมือนจินตหราจังเลยคะจะได้เป็นนักร้องชื่อดัง” นางสาวกมลกล่าวขึ้นอย่างมีความหวัง

“ถ้าหนูอยากร้องเพลงเก่ง ต้องขยันซ้อมร้องบ่อยๆ อ่านหนังสือให้คล่อง ออกเสียงตัว ร ล คำควบกล้ำให้ชัดเจน ฝึกบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ ครูเชื่อว่าถ้าหนูมีความตั้งใจจริงและพยายาม หนูต้องได้เป็นนักร้องสมใจแน่ะ” คุณครูยิวหาพูดให้กำลังใจลูกศิษย์ตัวน้อย

“คุณครูครับ จินตหรา ร้องเพลงอยู่กลางทุ่งนาแล้วทำไมถึงเป็นนักร้องชื่อดังได้ครับ” คำรณถามอย่างสงสัย

“เพราะความพยายามและตั้งใจจริงของจินตหรานั้นแหละ ทำให้ประสบความสำเร็จ เวลาว่างงาน เทศกาลประจำหมู่บ้านหรืออำเภอ จินตหราไปประกวดร้องเพลงตามงานต่างๆ ได้รับรางวัลชนะเลิศมาหลายเวที บางเวทีก็ไม่ได้รับรางวัล แต่จินตหราก็ไม่ย่อท้อตั้งหน้าฝึกร้องเพลงและไปประกวดอยู่เสมอ เวทีที่ทำให้ชีวิตจินตหราเปลี่ยนไปคือเวทีประกวดร้องเพลงงานใหม่ประจำปีจังหวัดขอนแก่น เป็นเวทีต่างจังหวัด เวทีแรกที่ไปร้องประกวด ครั้งนั้นจินตหราเข้ารอบแต่ไม่ได้รับรางวัลอะไร มีนักจัดรายการวิทยุในจังหวัดขอนแก่น ชื่อ ธนา ยศวิบูลย์ เห็นแววความสามารถและประทับใจน้ำเสียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแบบอีสานของจินตหรา จึงชักชวนเข้าวงการและพาไปฝากกับครูเพลงเป็นนักแต่งเพลงชื่อดัง คือ ครูสรเพชร ภิญโญ จินตหราจึงได้เข้าสู่วงการนักร้องตั้งแต่นั้นมา” คุณครูยิวหาหยุดเล่ามองคุณนักเรียนเห็นนั่งเงิบฟังอย่างใจเล้าต่อว่า

“ครูสรเพชร ภิญโญ ได้แต่งเพลงให้จินตหาร้อง ผลงานเพลงชุดแรก คือ "ลูกหลอกออกโรงเรียน" สังกัดค่ายแกรมมี่ ชื่อจินตหรา พูลลาภ เริ่มเป็นที่รู้จักของวงการเพลงลูกทุ่งหมอลำ มีผลงานบันทึกเสียงออกมาสู่แฟนเพลงหลายชุด แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่จินตหราไม่เคยย่อท้อพยายามฝึกฝนเรียนร้องเพลงอย่างสม่ำเสมอ จากความพยายาม เมื่อผลงานเพลงชุด " วานเพื่อนเจียนจดหมาย" ออกสู่ตลาดสามารถทำยอดขายได้ ๘ แสนชุด สมัยนั้นนับว่ามากที่สุด ชื่อ จินตหรา พูลลาภ ดังกระหึ่มไปทั่วประเทศ แฟนเพลงต่างรู้จักและต้อนรับผลงานของเธออย่างดีเท่ากับว่าจินตหราได้สร้างชื่อเสียงให้ตนเองและบ้านเกิดให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป”

“เก่ง และน่าชื่นชมมากครับคุณครู ผมจะเอาแบบอย่างความอดทนพยายาม ไม่ย่อท้อ เหมือน จินตหรา พูลลาภ มาเป็นข้อเตือนใจ ผมไม่มีพรสวรรค์ด้านร้องเพลง แต่ผมมีความสามารถด้าน คอมพิวเตอร์ผมตั้งใจจะเป็นโปรแกรมเมอร์ให้ได้ครับ” คำรงพูดอย่างหนักแน่น

ดีแล้วจ๊ะ ที่มีจุดมุ่งหมายชีวิต เพียงเรามีความตั้งใจและความพยายามไม่ว่าจะทำอะไรก็ประสบความสำเร็จทั้งนั้นเหมือนสุภชาติที่ว่า.....

“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” เสียงนักเรียนทั้งชาย หญิงพูดขึ้นพร้อมกันเหมือน น้ำใจ คุณครูยิ้มนำใจที่ลูกศิษย์นำสุภชาติที่เคยเรียนมาใช้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จันทร์ภาพร มูลนิธิสาร. โลกทัศน์ที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งหมอลำ จันทหรา พูลลาภ.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

ชนวัฒน์ พบวันดี. แผนผังการออกแบบพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวหมู่บ้านกู่กาสิงห์

จ.ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.

หอสมุดแห่งชาติ. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม ๒. กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิ

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, ๒๕๔๒.

อำคา แสงงาม. เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานของชม

ในเขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์. ร้อยเอ็ด : เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จังหวัดร้อยเอ็ด,
๒๕๔๔. หน้า ๑-๒

<http://www.kasetwisai.com/chronology.html>

แผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

แผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านในใจ บทที่ 1 “รู้เรื่องเมืองเก่า”

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระสำคัญ

การอ่านในใจ เป็นการอ่านที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด การอ่านในใจอย่างมีสมาธิ และจดมุ่งหมาย ช่วยให้จับใจความสำคัญ บอกลำดับเหตุการณ์ ตั้งคำถามตอบคำถามจากที่เรื่องอ่าน ทำให้สรุปและเข้าใจเรื่องได้ถูกต้องแม่นยำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจหลักการอ่านในใจ อ่านในใจและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ได้ถูกต้อง

2. จุดประสงค์นำทาง

- 2.1 อ่านในใจได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอ่าน
- 2.2 อ่านในใจแล้วจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
- 2.3 อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง
- 2.4 ตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

การอ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 นักเรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียนบทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

1.2 ฟังคำชี้แจงจุดมุ่งหมายในการอ่านและแนวทางการเรียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่าน ในใจที่ตีร่วมกัน เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย ครูแนะนำให้นักเรียนปฏิบัติเมื่ออ่านในใจแล้ว ต้องจับใจความสำคัญของเรื่อง สรุปสาระสำคัญ วิเคราะห์ความสำคัญของเรื่อง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม เขียนแผนภาพโครงเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ และอภิปรายหาแนวคิดของเรื่อง

1.3 นักเรียนอ่านชื่อเรื่องร่วมกันสนทนาและเล่าถึงประสบการณ์ในการเที่ยวชมรอบ ๆ อำเภอเกษตรวิสัย

2. ขั้นสอน

2.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ความสำคัญของการอ่านหนังสือ ครูให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน และเกิดนิสัยรักการอ่าน

2.2 นักเรียนอ่านในใจแบบสำรวจเนื้อหาบทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า เป็นรายบุคคล โดยครูแนะนำให้นักเรียนอ่านเร็ว ๆ อ่านข้ามและกวาดสายตา เพื่อสำรวจคำศัพท์ที่นักเรียน มีปัญหาในการอ่านแล้วเขียนบนกระดาน

2.3 นักเรียนอ่านคำศัพท์บนกระดาน และบัตรตัวอย่างคำศัพท์เพิ่มเติมทีละคำ ช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของคำอ่านจากพจนานุกรมอีกครั้ง เช่น

ไพบรณีย์ เคารพ คล่องแคล่ว สัปดาห์ ประเพณีบุญบั้งไฟ ฉลอง บรรจุ เปลี่ยนแปลง
ประวัติ ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ ดอกเกด อุปฮาด โปรดเกล้าฯ พระบรมราชานุญาติ

2.4 นักเรียนจัดทำสมุดเล่มเล็กรวบรวมคำศัพท์พร้อมความหมายในบทเรียน โดยเขียนตัวหัดเกมบรรจงครึ่งบรรทัด ส่งครูตรวจ (นอกเวลา)

2.5 นักเรียนฝึกอ่านสำรวจในใจเนื้อหาบทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า เป็นรายบุคคล โดยครูแนะนำให้นักเรียนอ่านเร็ว ๆ อ่านข้ามและกวาดสายตา เพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง ครูสังเกต การอ่านในใจของนักเรียนรายบุคคล ช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น เช่น เนื้อเรื่องกล่าวถึง เรื่องอะไร ตัวละครสำคัญมีใครบ้าง เป็นต้น

2.6 นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 4 คน ตามชื่อผลไม้ ทำกิจกรรมตามใบงานเรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถาม จากเนื้อหาบทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า ครูแนะนำให้นักเรียนตั้งคำถามในประเด็น ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ทำไม มีผลอย่างไร เพื่อให้นักเรียนตั้งคำถามได้เร็ว ถูกต้อง และสังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน การตั้งคำถามและตอบคำถาม หน้าชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นตอบคำถาม ครูแนะนำและช่วยแก้ไขการตั้งคำถาม และตอบคำถามที่ไม่สมบูรณ์ให้ถูกต้อง

3. ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และสรุปเนื้อหาในบทเรียน ช่วยกันเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง โดยนักเรียนเล่าติดต่อกันคนละเหตุการณ์ ครูสรุปสาระสำคัญเพิ่มเติม

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการอ่านหนังสือ
2. บัตรคำศัพท์บทเรียน
3. พจนานุกรม
4. ใบงาน เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถาม
5. หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัดผลและประเมินผล

1.1 การสังเกต

1.1.1 พฤติกรรมการเรียน

1.1.2 การอ่านในใจ

1.2 การตรวจผลงาน

ตรวจใบงาน เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถาม

2. เครื่องมือการวัดผลและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

2.2 แบบสังเกตการอ่านในใจ

3. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

นักเรียนผ่านเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

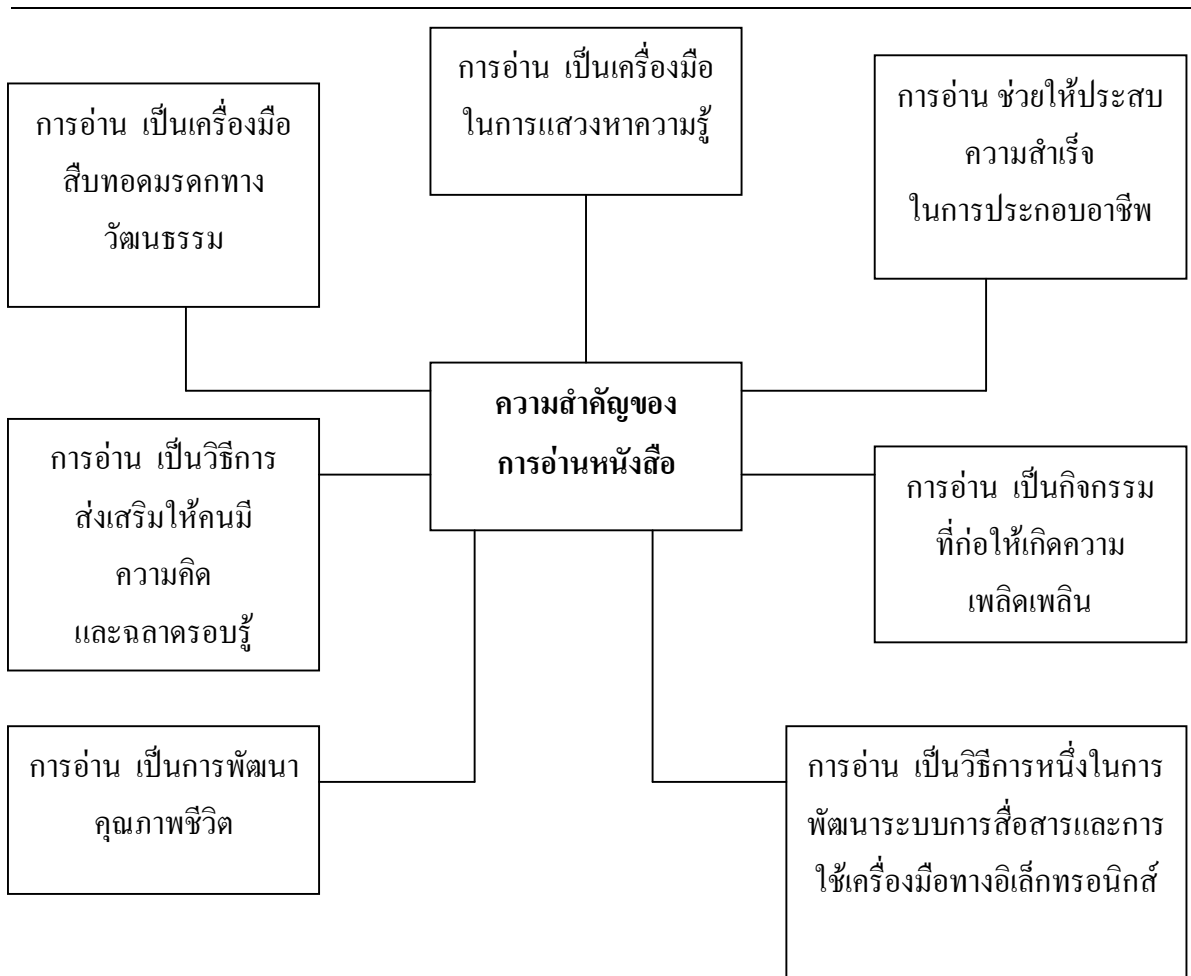
ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการอ่านหนังสือ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านในใจ

บทที่ 1 “รู้เรื่องเมืองเก่า”

ใบงาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านในใจ บทที่ 1 “รู้เรื่องเมืองเก่า”

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. ตั้งชื่อกลุ่ม เลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่มหรือผู้นำเสนอผลงาน
2. อ่านในใจหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และตั้งคำถามตอบคำถามจากเรื่อง
3. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชื่อกลุ่ม

- สมาชิก 1.....ประธาน
- 2.....กรรมการ
- 3.....กรรมการ
- 4.....เลขานุการกลุ่มหรือผู้นำเสนอผลงาน

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

เฉลยใบงาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านในใจ บทที่ 1 “รู้เรื่องเมืองเก่า”

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

อยู่ในดุลพินิจของคุณ

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

คำถาม

คำตอบ

แผนการจัดการเรียนรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านรู้หนังสือส่งเสริมการอ่าน

จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ

การเขียนจดหมายตามรูปแบบและวิธีการที่ถูกต้อง ช่วยให้การเขียนจดหมายมีความสมบูรณ์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและวิธีการเขียนจดหมาย และเขียนจดหมายส่วนตัวติดต่อกับผู้อื่นได้

2. จุดประสงค์นำทาง

2.1 วิเคราะห์รูปแบบการเขียนจดหมายส่วนตัวได้ถูกต้อง

2.2 เขียนจดหมายส่วนตัวได้

เนื้อหา

การเขียนจดหมายส่วนตัว

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 นักเรียนร่วมกันสนทนาและเล่าประสบการณ์ในการเขียนจดหมาย สังเกตกระดาษสำหรับเขียนจดหมายและซองจดหมายของจริง

1.2 นักเรียนฟังคำชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ร่วมกันกำหนดเกณฑ์และวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว แล้วช่วยกันสรุปตามหัวข้อสำคัญ ดังนี้

2.1.1 ความหมายของการเขียนจดหมายส่วนตัว

2.1.2 วิธีการเขียนจดหมายส่วนตัว

2.1.3 รูปแบบของการเขียนจดหมายส่วนตัวในเรื่องต่อไปนี้

2.1.3.1 การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้าย

2.1.3.2 การใช้สรรพนามในจดหมาย

2.1.3.3 การเขียนหน้าซองจดหมาย

2.1.3.4 แบบของจดหมาย

2.2 นักเรียนแบ่งกลุ่ม ตามชื่อดอกไม้ กลุ่มละ 4 คน ร่วมกันอภิปรายและบันทึกสรุปผลการศึกษา เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัวครูสังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการศึกษาน้ำชั้นเรียน นักเรียนกลุ่มอื่น วิจารณ์การนำเสนอ ครูให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง

2.4 นักเรียนศึกษา ตัวอย่างจดหมายส่วนตัว การเขียนหน้าซองจดหมาย ช่วยกันวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของจดหมายในแต่ละย่อหน้าตามรูปแบบ ครูเขียนสรุปบนกระดานดังนี้

2.4.1 จุดประสงค์ของการเขียนจดหมาย

2.4.2 บอกข่าวคราว

2.4.3 ถามทุกข์สุข

2.5 นักเรียนจับคู่กับเพื่อนเขียนจดหมายถึงกัน แล้วแลกเปลี่ยนวิจารณ์และประเมินผล การเขียนตามแบบประเมินที่กำหนด

3. ขั้นสรุป

3.1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงรูปแบบและวิธีการเขียนจดหมายถึงเพื่อน นำเสนอเล่าเรื่องให้เพื่อนๆ ฟังครูปรับปรุงแก้ไข ชี้นำการใช้ภาษา

3.2. นักเรียนฝึกเขียนจดหมายถึงญาติตามรูปแบบจดหมาย เมื่อได้จดหมายตอบแล้วนำมาแสดงที่ป้ายนิเทศให้เพื่อนๆ (นอกเวลา)

3.3. นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังเรียนบทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้ เรื่อง จดหมายส่วนตัว
2. ใบสรุปผลการศึกษา เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว
3. กระดาษเขียนจดหมาย
4. ซองจดหมาย

การวัดผลและประเมินผล

1. วิธีการวัดผลและประเมินผล

1.1 การสังเกต

1.1.1 พฤติกรรมการเรียน

1.1.2 การร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1.2 การตรวจผลงาน

1.2.1 ตรวจแบบสรุปผลการศึกษา เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

1.2.2 ตรวจการเขียนจดหมาย

2. เครื่องมือการวัดผลและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

2.2 แบบสังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.3 แบบประเมินการเขียนจดหมาย

3. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

นักเรียนผ่านเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา / หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....
.....

.....
(.....)

บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

(ลงชื่อ)

ผู้บันทึก

(นางรัชนี แซ่เอ็ง)

...../...../.....

ใบความรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

การเขียนจดหมายส่วนตัว

การเขียนจดหมายส่วนตัว เป็นการสื่อสารกับเพื่อนหรือญาติพี่น้อง เพื่อแจ้งเรื่องราว ถามทุกข์สุขหรือเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่าง ๆ จะมีอิสระในการวางรูปแบบและการใช้ภาษา แต่ควรระมัดระวังการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลที่เขียนถึง โดยพิจารณาจากกาลเทศะและความสำคัญระหว่างผู้เขียนกับผู้รับ

การเขียนจดหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ย่อมมีระเบียบแบบแผน ใช้ภาษาตามระดับของบุคคล การเขียนจดหมายถึงเพื่อนต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ ส่วนการเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่ต้องใช้ภาษา ที่แสดงความสุภาพและความเคารพ

การเขียนจดหมายส่วนตัวควรใช้กระดาษสีอ่อนและซองจดหมายที่เรียบร้อยสะอาด สีสุภาพ เขียนให้ถูกต้องตามรูปแบบของจดหมาย เขียนด้วยลายมือสวยงามไม่มีรอยขูดลบ เขียนหน้าซอง และปิดดวงตราไปรษณียากรให้ถูกต้อง

การเขียนสถานที่ ต้องเขียนสถานที่ของผู้เขียนจดหมาย บอกบ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริการของไปรษณีย์

การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายของจดหมายให้เหมาะสมตามธรรมเนียมนิยม แสดงถึงความมีสัมมาคารวะ รู้จักที่ต่ำที่สูง รู้ควรไม่ควรต้องใช้ดุลยพินิจทุกคน

ปัจจุบันการสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้เชิญชวนให้ใช้ซองมาตรฐานในการส่งจดหมาย เป็นซองสีขาวหรือสีอ่อน ไม่มีลวดลายหรือสีฉูดฉาดทำจากกระดาษไม่ใช่พลาสติก ขนาดของมาตรฐานจะช่วยให้จดหมายถึงที่หมายเร็วขึ้น เพราะขนาดซองจะสอดคล้องกับการใช้เครื่องคัดแยกจดหมาย

การระบุรหัสไปรษณีย์นั้น การสื่อสารแห่งประเทศไทยขอให้ใช้ตัวเลขอารบิก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถการปฏิบัติงานของเครื่องจักรกลไปรษณีย์

ตัวอย่างจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

บ้านเลขที่ 38 หมู่ 15 ถนนปัทมานนท์
ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด 45150

5 มิถุนายน 2553

กราบเท้าคุณน้ำพุศกรอง ที่เคารพอย่างสูง

คุณน้ำพุศกรอง น้องแก้ม น้องเก้าสบายดีนะคะ หายเจ็บไปหลายเดือนแล้วไม่ได้
ส่งข่าวติดต่อกันเลย วันนี้คุณแม่ติดงานเลยให้แก้วเขียนจดหมายมาบอกคุณน้ำว่าสัปดาห์หน้า
จะเป็นประเพณีบุญบั้งไฟที่บ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งปีนี้เขาจะจัดยิ่งใหญ่กว่าทุกปีเพราะจะมีการฉลองปราสาทกู่
กาสิงห์ที่บูรณะขึ้นใหม่พร้อมกันไปด้วย คุณแม่อยากให้คุณน้ำและน้องๆ มาเที่ยวที่บ้านบ้าง จะได้เที่ยว
ชมบุญบั้งไฟและสถานที่ต่างๆ ในเมืองเกษตรวิสัย ซึ่งขณะนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก
อีกอย่างคุณปู่ก็บ่นคิดถึงน้องแก้มกับน้องเก้าบ่อย ๆ

สุดท้ายนี้แก้วหวังว่าคุณน้ำคงจะพาน้อง ๆ มาเที่ยวนะคะ ส่วนแก้วและทุกคนที่บ้านสบายดี แล้ว
พบกันวันเสาร์นะคะ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

แก้ว

ตัวอย่างการจำหน่ายของจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

← 14-23.5 ซม. →

<p>ชื่อและที่อยู่ผู้ฝาก สุภาพร รัชชวิทยา 38 หมู่ 15 ถนนปัทมานนท์ ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 45150</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>ที่ศนีกดวง ตราไปรษณีย์</p> </div>
<p>ชื่อและที่อยู่ผู้รับ คุณพุดกรอง กสิกรนที 155 ซอยศรีมหาสารคาม 2 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000</p>	

↑ 9-12 ซม. ↓

แบบสรุปผลการศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนจดหมายส่วนตัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. ตั้งชื่อกลุ่ม เลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่มหรือผู้นำเสนอผลงาน
2. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง การเขียนจดหมายและวิธีการเขียนจดหมายส่วนตัว
3. ให้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและเขียนสรุปรายละเอียด
 - 3.1 รูปแบบการเขียนจดหมาย
 - 3.2 วิธีการเขียนจดหมาย
 - 3.3 การเขียนเจ้าหน้าที่ของจดหมาย
 - 3.4 การเขียนคำขึ้นต้นและคำลงท้ายจดหมายถึงบุคคล
4. ส่งตัวแทนนำเสนอผลการศึกษานำชั้นเรียน

ชื่อกลุ่ม

สมาชิก 1.....ประธาน

2.....กรรมการ

3.....กรรมการ

4.....เลขานุการกลุ่มหรือผู้นำเสนอผลงาน

ผลการศึกษารายละเอียดการเขียนจดหมาย

1. การเขียนจดหมายส่วนตัว มีรูปแบบการเขียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การเขียนหน้าซองจดหมายมีรูปแบบการเขียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

คำชี้แจง ครูสังเกต ประเมินพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียน และให้คะแนนลงในช่อง
 ที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน การผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ความสนใจในการเรียน	ความรับผิดชอบ	มีเจตคติที่ดีในการเรียน	การให้ความร่วมมือ	การตรงต่อเวลา	รวม	ผลการประเมิน	
		4	4	4	4	4		20	ผ่าน

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนต้องได้คะแนนรวมทั้งหมดตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปคือ 16 คะแนนจึงถือว่าผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางรัชณี แซ่อึ้ง)

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
1. มีความสนใจในการเรียน	1. สนใจการเรียนดี 2. มีความตั้งใจ 3. ไม่หยอกล้อกับคนอื่น	1. สนใจการเรียนดี 2. มีความตั้งใจ	บกพร่องข้อหนึ่งข้อใด	บกพร่อง 2 ข้อขึ้นไป
2. ความรับผิดชอบ	1. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2. ผลงานเรียบร้อยถูกต้อง	1. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2. ผลงานเรียบร้อยแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	1. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2. ผลงานไม่เรียบร้อยมีข้อบกพร่องหลายแห่ง	1. ไม่ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2. ผลงานไม่เรียบร้อยมีข้อบกพร่องหลายแห่ง
3. เจตคติในการเรียน	1. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2. แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ 3. เรียนอย่างมีความสุข	1. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2. ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น 3. เรียนอย่างมีความสุข	1. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2. ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น 3. เรียนอย่างไม่มีความสุข	1. ไม่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2. ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น 3. เรียนอย่างไม่มีความสุข
4. ความร่วมมือในการเรียน	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนเป็นอย่างดีทุกกิจกรรม	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนเป็นอย่างดีในบางกิจกรรม	ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนเป็นบางกิจกรรม	ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียน
5. การตรงต่อเวลา	1. เสร็จตามเวลาที่กำหนด 2. งานมีคุณภาพ	1. เสร็จตามเวลาที่กำหนด 2. งานมีข้อบกพร่องบางแห่ง	1. เสร็จไม่ตามเวลาที่กำหนด 2. งานมีข้อบกพร่องบางแห่ง	ส่งช้ากว่าเวลาที่กำหนดงานมีข้อบกพร่องหลายแห่ง

ระดับคุณภาพ

คะแนน	16 – 20	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	13 – 15	หมายถึง	ดี
คะแนน	9 – 12	หมายถึง	พอใช้

คะแนน 8 ลงมา หมายถึง ควรปรับปรุง

แบบประเมินการร่วมกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

คำชี้แจง ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม และให้คะแนนลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน ผู้ผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 80 ขึ้นไป

เลขที่	ชื่อ - สกุล	การแบ่งกลุ่มการทำงาน	ความรับผิดชอบ	ขั้นตอนการทำงาน	ความร่วมมือ	เวลา	รวม	สรุปผลการประเมิน	
		4	4	4	4	4	20	ผ่าน	ไม่ผ่าน

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนต้องได้คะแนนรวมทั้งหมดตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปคือ 16 คะแนน จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางรัชณี แซ่อึ้ง)

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
การแบ่งกลุ่มการทำงาน	แบ่งหน้าที่การทำงานชัดเจนมีประธาน เลข หรือผู้นำเสนอ	ขาดองค์ประกอบ 1 อย่าง	ขาดองค์ประกอบ 2 อย่าง ขึ้นไป	ขาดองค์ประกอบ 3 อย่าง ขึ้นไป
ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	ทุกคนทำหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	มีผู้ที่มีหน้าที่ แต่ไม่รับผิดชอบ 1 คน	มีผู้ที่มีหน้าที่ แต่ไม่รับผิดชอบ 2 คนขึ้นไป	มีผู้ที่มีหน้าที่ แต่ไม่รับผิดชอบ 3 คนขึ้นไป
ขั้นตอนการทำงาน	1) มีการวางแผน 2) ศึกษาเอกสารข้อมูล 3) ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	ขาดหรือไม่ชัดเจน 1 ขั้นตอน	ขาดหรือไม่ชัดเจน 2 ขั้นตอน	ไม่มีการวางแผนการทำงาน
ความร่วมมือในการทำงาน	ทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่	ร้อยละ 80 ของกลุ่มที่มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ	ร้อยละ 60 ของกลุ่มที่มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ	ร้อยละ 40 ของกลุ่มที่มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ
เวลา	เสร็จตามกำหนดเวลาและงานถูกต้อง	เสร็จทันตามกำหนดเวลา แต่งานไม่ถูกต้อง	เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลา แต่งานไม่ถูกต้อง	เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาและงานไม่ถูกต้อง

ระดับคุณภาพ

คะแนน	15 – 20	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	12 – 14	หมายถึง	ดี
คะแนน	8 – 11	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	7 ลงมา	หมายถึง	ควรปรับปรุง

แบบฝึกหัดท้ายบทและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

แบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. ปัจจุบัน “เมืองเก่า” คืออำเภอใด</p> <p>ก. จตุรพักตรพิมาน</p> <p>ข. พนมไพร</p> <p>ค. เมืองร้อยเอ็ด</p> <p>ง. เกษตรวิสัย</p>	<p>5. สมัยก่อนการเลือกสถานที่ตั้งเมืองสัมพันธ์กับเรื่องใด</p> <p>ก. มีชัยภูมิดี</p> <p>ข. มีคนอยู่หนาแน่น</p> <p>ค. มีสถานที่ที่กว้างใหญ่</p> <p>ง. มีสถานที่สำคัญ</p>
<p>2. สมัยก่อนนิยมตั้งชื่อบ้านเมืองแบบใด</p> <p>ก. ชื่อที่เป็นสิริมงคล</p> <p>ข. ตั้งตามชื่อผู้ตั้งเมือง</p> <p>ค. ตั้งตามภูมิประเทศ</p> <p>ง. ชื่อตามชาวบ้านต้องการ</p>	<p>6. “เจ้าเมือง” ปัจจุบันคือตำแหน่งใด</p> <p>ก. กำนัน</p> <p>ข. ปลัดอำเภอ</p> <p>ค. นายอำเภอ</p> <p>ง. ผู้ว่าราชการจังหวัด</p>
<p>3. อำเภอเกษตรวิสัย ตั้งในสมัยใด</p> <p>ก. รัชกาลที่ 1</p> <p>ข. รัชกาลที่ 5</p> <p>ค. รัชกาลที่ 3</p> <p>ง. รัชกาลที่ 9</p>	<p>7. ข้อใดกล่าวถูกต้อง</p> <p>ก. เมืองเกษตรวิสัยตั้งเมื่อรัชกาลที่ 5</p> <p>ข. เมืองเกษตรวิสัยตั้งเมื่อรัชกาลที่ 6</p> <p>ค. เมืองเกษตรวิสัยตั้งเมื่อรัชกาลที่ 7</p> <p>ง. เมืองเกษตรวิสัยตั้งเมื่อรัชกาลที่ 8</p>
<p>4. อำเภอเกษตรวิสัย เดิมตั้งอยู่ที่ใด</p> <p>ก. บ้านดอนเส้าโอง</p> <p>ข. บ้านกู่กาสิงห์</p> <p>ค. บ้านเกษตรวิสัย</p> <p>ง. บ้านกู่กระโดน</p>	<p>8. ใครคือเจ้าเมืองเกษตรวิสัย</p> <p>ก. พระครูสิริโพธิคุณ</p> <p>ข. พระศรีเกษตราธิไชย</p> <p>ค. ท้าวสินลา</p> <p>ง. ท้าวฮาดคำโปง</p>

<p>9. ข้อใดคือที่มาของชื่อ “เมืองเกษตรวิสัย”</p> <p>ก. เมืองที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทาน</p> <p>ข. เมืองพระศรีเกษ</p> <p>ค. เมืองที่มีที่ดินทุ่งนา เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	<p>10. “เมืองเกษตรวิสัย” ถูกลดฐานะเป็นอำเภอเมื่อใด</p> <p>ก. พ.ศ. 2415</p> <p>ข. พ.ศ. 2514</p> <p>ค. พ.ศ. 2450</p> <p>ง. พ.ศ. 2451</p>

เฉลยแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เมืองเกษตรวิสัย”
 บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า

ข้อ 1 ง	ข้อ 6 ค
ข้อ 2 ค	ข้อ 7 ก
ข้อ 3 ข	ข้อ 8 ข
ข้อ 4 ง	ข้อ 9 ง
ข้อ 5 ก	ข้อ 10 ค

แบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง

.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. ทุ่งกุลาร้องไห้มีพื้นที่ครอบคลุมหลายจังหวัดยกเว้นจังหวัดใด</p> <p>ก. ร้อยเอ็ด ข. สุรินทร์ ค. ศรีสะเกษ ง. มหาสารคาม</p>	<p>5. ท้าวฮาดคำโปงและท้าวอูทรขัดใจกันเพราะสาเหตุใด</p> <p>ก. ทั้งสองต่างรักนางแสนลี ข. ทั้งสองต่างรักนางคำแพง ค. ทั้งสองแย่งชิงกันเป็นใหญ่ ง. ถูกทุกข้อ</p>
<p>2. พื้นที่ส่วนใหญ่ของทุ่งกุลาร้องไห้อยู่ในเขตจังหวัดใด</p> <p>ก. ร้อยเอ็ด ข. สุรินทร์ ค. มหาสารคาม ง. ศรีสะเกษ</p>	<p>6. “บ้านแสนลี” ปัจจุบันอยู่ที่ใด</p> <p>ก. อำเภอสุวรรณภูมิ ข. อำเภอพนมไพร ค. อำเภอเกษตรวิสัย ง. อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย</p>
<p>3. ข้อใดกล่าวถูกต้อง</p> <p>ก. ทุ่งกุลาร้องไห้เคยเป็นทะเลมาก่อน ข. ทุ่งกุลาร้องไห้เคยเป็นทะเลสาบมาก่อน ค. ทุ่งกุลาร้องไห้เคยเป็นทะเลมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ง. ทุ่งกุลาร้องไห้เคยเป็นทะเลมีพื้นที่ขนาดใหญ่</p>	<p>7. คำว่า “กุลา” หมายถึง</p> <p>ก. ชนเผ่าที่มีร่างกายกำยำ ลำสัน ข. ชนเผ่าในประเทศพม่า ค. ชนเผ่าที่มีผิวกายสีดำ ง. ชนเผ่าที่มีอาชีพขายสินค้า</p>
<p>4. ผลผลิตที่ขึ้นชื่อของทุ่งกุลาร้องไห้คือข้อใด</p> <p>ก. ข้าวหอมมะลิ ข. ปลายข้าว ค. ข้าวเม่า ง. ครกกระเดื่อง</p>	<p>8. “เกษตร” มีความหมายอย่างไร</p> <p>ก. ผมหหรือหัว ข. ทุ่งนา . ไร่ . สวน ค. ดอกเกด ง. ความเป็นอยู่</p>

<p>9. “ข้าวเม่า” เกี่ยวข้องกับข้อใด</p> <p>ก. ข้าวที่แฉะด้วยไฟให้สุกก่อนนำไปตำ</p> <p>ข. ข้าวสารคั่วไฟให้สุกก่อนนำไปตำ</p> <p>ค. ข้าวอ่อนคั่วไฟให้สุกก่อนนำไปตำ</p> <p>ง. ข้าวที่ยังไม่แฉะด้วยไฟให้สุกก่อนนำไปตำ</p>	<p>10. ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ กล่าวถึงเรื่องใด</p> <p>ก. พ่อค้าขายสินค้า</p> <p>ข. ความรู้เกี่ยวกับข้าวหอมมะลิ</p> <p>ค. ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ</p> <p>ง. ความรู้เกี่ยวกับอำเภอเกษตรวิสัย</p>
--	--

เฉลยแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
 บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง

ข้อ 1 ค	ข้อ 6 ค
ข้อ 2 ก	ข้อ 7 ข
ข้อ 3 ข	ข้อ 8 ข
ข้อ 4 ก	ข้อ 9 ง
ข้อ 5 ก	ข้อ 10 ก

แบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

บทที่ 3 มุ่งสู่วิไลยสถาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. “โพน” มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. พื้นดินที่เป็นโนนสูง</p> <p>ข. ดินที่เป็นจอมปลวก</p> <p>ค. บริเวณที่เป็นพื้นเรียบ</p> <p>ง. บริเวณน้ำท่วม</p>	<p>5. สมัยก่อนเมืองเกษตรวิสัย เป็นที่อยู่ของชนชาติใด</p> <p>ก. ลาว</p> <p>ข. พม่า</p> <p>ค. เขมร</p> <p>ง. จีน</p>
<p>2. “ปราสาทกู่กาสิงห์” เป็นสถาปัตยกรรมแบบใด</p> <p>ก. แบบยุโรป</p> <p>ข. แบบโบราณ</p> <p>ค. แบบปาปวน</p> <p>ง. ไม่มีข้อถูก</p>	<p>6. “กู่กาสิงห์” ประกอบด้วยปราสาทกี่หลัง</p> <p>ก. 4 หลัง</p> <p>ข. 3 หลัง</p> <p>ค. 2 หลัง</p> <p>ง. 1 หลัง</p>
<p>3. “คูโพนระฆัง และคูโพนวิจ” ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ใด</p> <p>ก. บ้านแสนลี</p> <p>ข. บ้านแจ่มอารมณ์</p> <p>ค. บ้านกู่กาสิงห์</p> <p>ง. บ้านดงกำแพง</p>	<p>7. สิ่งใดเป็นสัญลักษณ์แทนเทพเจ้าและความอุดมสมบูรณ์</p> <p>ก. ยอดปราสาท</p> <p>ข. ก้อนอิฐ</p> <p>ค. ศิวลึงค์</p> <p>ง. อาคารมุข</p>
<p>4. มัคคุเทศก์มีหน้าที่อย่างไร</p> <p>ก. ดูแลเด็ก</p> <p>ข. ดูแลหมู่บ้าน</p> <p>ค. ดูแลโบราณสถาน</p> <p>ง. นำชมสถานที่ต่าง ๆ</p>	<p>8. คูโพนระฆัง สร้างขึ้นมีจุดประสงค์ใด</p> <p>ก. รักษาโรค</p> <p>ข. ป้องกันศัตรู</p> <p>ค. บูชาเทพเจ้า</p> <p>ง. ที่อยู่ของเจ้านาย</p>

<p>9. กุโพนวิง มีลักษณะเด่นอย่างไร</p> <p>ก. เป็นแท่งหินวงกลม</p> <p>ข. เป็นแท่งหินมีรูตรงกลาง</p> <p>ค. เป็นแท่งหินมีรูตรงกลางและมีร่องน้ำไหล</p> <p>ง. เป็นก้อนแท่งหินวางเรียงเป็นฐาน</p>	<p>10. พิธีสักการะโบราณสถานนิยมจัดขึ้นเมื่อใด</p> <p>ก. เดือนสาม</p> <p>ข. เข้าพรรษา</p> <p>ค. ออกพรรษา</p> <p>ง. วันสงกรานต์</p>
---	---

เฉลยแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
 บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน

ข้อ 1 ก	ข้อ 6 ข
ข้อ 2 ค	ข้อ 7 ค
ข้อ 3 ค	ข้อ 8 ก
ข้อ 4 ง	ข้อ 9 ค
ข้อ 5 ค	ข้อ 10 ง

แบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

บทที่ 4 สืบสานประเพณี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. ประเพณีบุญบั้งไฟ นิยมจัดขึ้นช่วงใด</p> <p>ก. ช่วงปักดำนา</p> <p>ข. ก่อนที่จะทำนา</p> <p>ค. ช่วงฤดูฝน</p> <p>ง. ช่วงฤดูแล้ง</p>	<p>5. “แม่หม้าย” เมืองพระยาขอมไม่ได้กินเนื้อกระรอกเผือกเพราะเหตุใด</p> <p>ก. ไม่ชอบ</p> <p>ข. เป็นข้อห้าม</p> <p>ค. เป็นความเชื่อ</p> <p>ง. เนื้อกระรอกหมด</p>
<p>2. พระยาขอมกับนางไอ่คำ เกี่ยวข้องกันอย่างไร</p> <p>ก. เป็นคนรัก</p> <p>ข. เป็นพี่น้อง</p> <p>ค. เป็นพ่อลูก</p> <p>ง. เป็นเพื่อน</p>	<p>6. สงครามระหว่างคนกับนาค เกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด</p> <p>ก. ความโกรธ</p> <p>ข. ความรัก</p> <p>ค. ความเห็นแก่ตัว</p> <p>ง. ความกตัญญู</p>
<p>3. กระรอกเผือก หมายถึงบุคคลใด</p> <p>ก. ท้าวสุทโชนาค</p> <p>ข. ผาแดง</p> <p>ค. ท้าวพังคี่</p> <p>ง. พระยาขอม</p>	<p>7. ทำไมพญานาคจึงเลิกตามท้าวผาแดง</p> <p>ก. นางไอ่ออกจากหลังม้า</p> <p>ข. ม้าหมดแรง</p> <p>ค. ได้ตัวนางไอ่คำ</p> <p>ง. ผาแดงทิ้งแหวนของนางไอ่คำ</p>
<p>4. ลักษณะพิเศษของเนื้อกระรอกเผือกเมื่อได้รับประทานแล้วจะเป็นอย่างไร</p> <p>ก. ทำให้บ้านเมืองล่มสลาย</p> <p>ข. ทำให้เกิดโรคระบาด</p> <p>ค. ทำให้เกิดภูมิต้านทานโรค</p> <p>ง. ทำให้มีอายุยืน</p>	<p>8. “พระศรีอริยเมตตรัย” เกี่ยวข้องกับศาสนาใด</p> <p>ก. ศาสนาฮินดู</p> <p>ข. ศาสนาอิสลาม</p> <p>ค. ศาสนาพุทธ</p> <p>ง. ศาสนาคริสต์</p>

9. “ผาแดงนางไอ่” เป็นเรื่องประเภทใด ก. นวนิยาย ข. ตำนาน ค. นิทาน ง. เรื่องจริง	10. เซ็งบั้งไฟ เป็นคำประพันธ์ประเภทใด ก. โคลง ข. ฉันท์ ค. กาพย์ ง. กลอน
--	---

เฉลยแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
บทที่ 4 สืบสานประเพณี

ข้อ 1 ก	ข้อ 6 ข
ข้อ 2 ค	ข้อ 7 ง
ข้อ 3 ค	ข้อ 8 ค
ข้อ 4 ก	ข้อ 9 ข
ข้อ 5 ข	ข้อ 10 ค

**แบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”**

บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษ

.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในกระดาษคำตอบ

<p>1. “เมืองเกษ” หมายถึงข้อใด</p> <p>ก. อำเภอสุวรรณภูมิ</p> <p>ข. อำเภอเกษตรวิสัย</p> <p>ค. จังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>ง. บ้านกู่กาสิงห์</p>	<p>5. พระครูสิริโพธิคุณ เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างไร</p> <p>ก. ตั้งโรงเรียน</p> <p>ข. ตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษา</p> <p>ค. เป็นครูสอนนักเรียน</p> <p>ง. ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม</p>
<p>2. “พระครูสิริโพธิคุณ” ปัจจุบันดำรงตำแหน่งใด</p> <p>ก. เจ้าอาวาสวัดธาตุ</p> <p>ข. เจ้าอาวาสวัดกลาง</p> <p>ค. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด</p> <p>ง. เจ้าอาวาสวัดสระเกษ</p>	<p>6. “จินตรา พูลลาภ” มีชื่อเสียงด้านใด</p> <p>ก. นักร้องลูกทุ่งหมอลำ</p> <p>ข. นักร้องลูกกรุง</p> <p>ค. ดาราภาพยนตร์</p> <p>ง. นักแต่งเพลง</p>
<p>3. “พระครูสิริโพธิคุณ” ได้รับการยกย่องด้านใด</p> <p>ก. เป็นพระนักเทศน์</p> <p>ข. เป็นพระนักปฏิบัติ</p> <p>ค. เป็นพระนักพัฒนา</p> <p>ง. เป็นพระนักบุญ</p>	<p>7. เวทีที่ทำให้ “จินตรา พูลลาภ” มีโอกาสเข้าสู่วงการเพลงคือเวทีใด</p> <p>ก. เวทีหมอลำ</p> <p>ข. เวทีงานวัดบ้านจานทุ่ง</p> <p>ค. เวทีงานไหมขอนแก่น</p> <p>ง. เวทีงานบุญบั้งไฟบ้านกู่กาสิงห์</p>
<p>4. พระครูสิริโพธิคุณ ปัจจุบันอยู่ที่ใด</p> <p>ก. อำเภอพนมไพร</p> <p>ข. อำเภอสุวรรณภูมิ</p> <p>ค. วัดธาตุอำเภอเกษตรวิสัย</p> <p>ง. วัดบ้านกู่กาสิงห์</p>	<p>8. ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้จินตรา พูลลาภคือผลงานชุดใด</p> <p>ก. ถูกหลอกออกจากโรงเรียน</p> <p>ข. วานเพื่อนเขียนจดหมาย</p> <p>ค. ฝากคำขอโทษ</p> <p>ง. ชีวิตฉันขาดเธอไม่ได้</p>

<p>9. ชีวิตของ จินตหรา พูลลาภ เป็นแบบอย่าง ด้านใด</p> <p>ก. ความทะเยอทะยาน ผู้ชีวิต</p> <p>ข. ความพยายาม อคทน ไม่ย่อท้อ</p> <p>ค. ความขยันขันแข็ง</p> <p>ง. ความกระตือรือร้น</p>	<p>10. แบบอย่างชีวิตของ จินตหรา พูลลาภ ตรงกับ สุภาษิตข้อใด</p> <p>ก. ชีวิตคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง</p> <p>ข. คมในฝัก</p> <p>ค. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จ อยู่ที่นั่น</p> <p>ง. ช้าๆ ได้พร้าเล่มงาม</p>
--	--

เฉลยแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษ

ข้อ 1 ข	ข้อ 6 ก
ข้อ 2 ก	ข้อ 7 ค
ข้อ 3 ค	ข้อ 8 ก
ข้อ 4 ค	ข้อ 9 ข
ข้อ 5 ข	ข้อ 10 ค

ภาคผนวก ค
การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”
ของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง	โปรดกา ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ
	ให้ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
	ให้ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
	ให้ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
	ให้ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
	ให้ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. รูปเล่ม					
1.1 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน.....
1.2 ออกแบบสวยงามดึงดูดความสนใจ.....
1.3 จำนวนหน้าเหมาะสม.....
1.4 ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ.....
1.5 ภาพประกอบปกสอดคล้องเนื้อเรื่อง.....
1.6 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน.....
2. ด้านการจัดภาพ					
2.1 ภาพประกอบสวยงาม มีความเหมาะสม.....
2.2 ขนาดของภาพ ตัวละครมีความเหมาะสม.....
2.3 ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง.....
2.4 ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดภาพ.....
2.5 การจัดวางภาพมีความเหมาะสม.....
3. เนื้อหาสาระ					
3.1 สอดคล้องกับหลักสูตร.....
3.2 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....
3.3 ความถูกต้องในเนื้อหา.....

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4 การวางโครงเรื่อง.....
3.5 การนำเสนอเนื้อหา.....
4. การใช้ภาษาและภาพประกอบ					
4.1 ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา.....
4.2 ภาษาสละสลวย ชัดเจน เข้าใจง่าย.....
4.3 การใช้บทสนทนาและความยาวของประโยค.....
4.4 การวางวรรคตอน.....
5. คุณค่าของหนังสือ					
5.1 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....
5.2 ง่ายต่อความเข้าใจ.....
5.3 สนองความสนใจของเด็ก.....
5.4 ใหม่และทันต่อเหตุการณ์.....
6. การนำไปใช้					
6.1 นักเรียนนำไปอ่านได้อย่างสะดวก.....
6.2 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....
6.3 มีความคงทน และง่ายในการนำไปใช้.....
รวม					
เฉลี่ย					

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ให้ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ให้ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ให้ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ให้ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ให้ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. จุดประสงค์การเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา
1.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้
2. สาระการเรียนรู้					
2.1 เหมาะสมกับเวลา
2.2 ยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นที่เรียน
2.3 ถูกต้องตามหลักวิชาการ
3. กระบวนการเรียนรู้					
3.1 หลากหลายเหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
3.2 ส่งเสริมกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมของนักเรียน
3.3 มีการสอดแทรกส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณธรรมหรือแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การวัดผลและประเมินผล					
4.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4.2 ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
4.3 พฤติกรรมที่ระบุสามารถประเมินได้
4.4 ใช้วิธีการและเครื่องมือวัดได้เหมาะสม
5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้					
5.1 หลากหลายเป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย
5.2 เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน
5.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน
รวม					
เฉลี่ย					

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

ผลการประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣX	\bar{X}	S.D.	สรุปผล
	คนที่	คนที่	คนที่				
	1	2	3				
1. รูปเล่ม							
1.1 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียน.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
1.2 ออกแบบสวยงามดึงดูดความสนใจ	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
1.3 จำนวนหน้าเหมาะสม.....	4	3	3	10	3.33	0.57	ปานกลาง
1.4 ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
1.5 ภาพประกอบปกสอดคล้องเนื้อเรื่อง	4	3	4	11	3.67	0.57	มาก
1.6 ส่วนประกอบของหนังสือครบถ้วน	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
2. ด้านการจัดภาพ							
2.1 ภาพประกอบสวยงาม มีความ เหมาะสม.....	3	4	3	10	3.33	0.57	ปานกลาง
2.2 ขนาดของภาพ ตัวละครมีความ เหมาะสม.....	3	3	4	10	3.33	0.57	ปานกลาง
2.3 ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
2.4 ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดภาพ...	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
2.5 การจัดวางภาพมีความเหมาะสม.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
3. เนื้อหาสาระ							
3.1 สอดคล้องกับหลักสูตร.....	4	3	4	11	3.67	0.57	มาก
3.2 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
3.3 ความถูกต้องในเนื้อหา.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
3.4 การวางโครงเรื่อง.....	4	3	5	12	4.00	0.00	มาก
3.5 การนำเสนอเนื้อหา.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣX	\bar{X}	S.D.	สรุป ผล
	คนที่	คนที่	คนที่				
	1	2	3				
4. การใช้ภาษาและภาพประกอบ							
4.1 ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
4.2 ภาษาสละสลวย ชัดเจน เข้าใจง่าย..	4	4	3	11	3.67	0.57	มาก
4.3 การใช้บทสนทนาและความยาวของ ประโยค.....	4	4	3	11	3.67	0.57	มาก
4.4 การวางวรรคตอน.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
5. คุณค่าของหนังสือ							
5.1 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....	5	4	4	13	4.33	0.57	มาก
5.2 ง่ายต่อความเข้าใจ.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
5.3 สนองความสนใจของเด็ก.....	4	3	5	12	4.00	0.00	มาก
5.4 ใหม่และทันต่อเหตุการณ์.....	4	4	4	12	4.00	0.00	มาก
6. การนำไปใช้							
6.1 นักเรียนนำไปอ่านได้อย่างสะดวก....	4	5	4	13	4.33	0.57	มาก
6.2 เหมาะสมกับท้องถิ่น.....	4	4	3	11	3.67	0.57	มาก
6.3 ความคงทน และง่ายในการนำไปใช้	4	4	3	11	3.67	0.57	มาก
รวม	107	103	104	314	3.87	2.08	มาก
เฉลี่ย	3.96	3.81	3.85				

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ หนังสือส่งเสริมการอ่าน
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D	ความ เหมาะสม
	1	2	3			
1. จุดประสงค์การเรียนรู้						
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา.....	4	5	4	4.33	0.57	มาก
1.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมการ เรียนรู้.....	5	4	4	4.00	0.00	มาก
2. เนื้อหาการเรียนรู้						
2.1 เหมาะสมกับเวลา.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
2.2 ยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น ที่เรียน.....	5	4	4	4.33	0.00	มาก
2.3 สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
3. กระบวนการเรียนรู้						
3.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
3.5 สอดคล้องกับสาระสำคัญ.....	4	4	3	3.67	0.57	มาก
3.3 ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
4. การวัดผลและประเมินผล						
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
4.2 ครอบคลุมเนื้อหา.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
4.3 พฤติกรรมที่ระบุสามารถ ประเมินได้.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
4.4 ใช้วิธีการและเครื่องมือวัด ได้เหมาะสม.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้						
5.1 เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย.....	5	3	4	4.00	0.00	มาก

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D	ความ เหมาะสม
	1	2	3			
5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้						
5.2 เหมาะสมกับระดับชั้นของ ผู้เรียน.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
5.3 ได้รับความสนใจของนักเรียน.....	4	4	4	4.00	0.00	มาก
รวม	58	56	55	4.02	0.19	มาก
เฉลี่ย	4.14	4.00	3.93			

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” กับจุดประสงค์การเรียนรู้
ของผู้เชี่ยวชาญ

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
บทที่ 1 รู้เรื่องเมืองเก่า	1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	2	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	3	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	4	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	6	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
	7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	8	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง	1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	2	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	3	1	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	4	1	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	6	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
	7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	8	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
	9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน	1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	2	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	3	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	4	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	6	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
	7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	8	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
บทที่ 4 สืบสานประเพณี	1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	2	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	3	1	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	4	1	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	6	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
	7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	8	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
	9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษ	1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	2	1	1	0	3	1.00	สอดคล้อง
	3	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
	4	1	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	6	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
	7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
บทที่ 5 คนดีศรี เมืองเกษ (ต่อ)	8	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
	9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
	10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบ
 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

ข้อที่	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (B)	ข้อที่	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (B)
1	0.63	0.55	16	0.38	0.87
2	0.68	0.51	17	0.52	0.73
3	0.61	0.37	18	0.74	0.40
4	0.39	0.55	19	0.52	0.73
5	0.50	0.93	20	0.26	0.79
6	0.48	0.38	21	0.61	0.37
7	0.48	0.38	22	0.61	0.61
8	0.68	0.51	23	0.54	0.49
9	0.39	0.55	24	0.45	0.63
10	0.61	0.26	25	0.22	0.75
11	0.55	0.63	26	0.28	0.36
12	0.68	0.55	27	0.68	0.51
13	0.38	0.61	28	0.61	0.37
14	0.52	0.25	29	0.23	0.26
15	0.74	0.24	30	0.28	0.36

ค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ= 0.91

ค่าความเชื่อมั่นของประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้หนังสือส่งเสริม
การอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

ข้อความ	ค่าความเชื่อมั่น
1. หนังสือส่งเสริมการอ่านใช้ภาษาที่อ่านง่าย ชัดเจนทำให้อ่านสนุก.....	.54
2. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีภาพประกอบสวยงามชัดเจนทำให้อ่าน.....	.38
3. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีเนื้อเรื่องที่ชวนติดตามทำให้อ่านได้เข้าใจเรื่องได้ดี....	.79
4. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีขนาดตัวอักษรที่พอเหมาะ ทำให้อ่านง่ายและ น่าติดตาม.....	.72
5. หนังสือส่งเสริมการอ่านมีการออกแบบและรูปเล่มที่สวยงามทำให้อ่านและอ่านได้เข้าใจ ง่ายขึ้น.....	.53
6. การเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียน มากขึ้น.....	.55
7. นักเรียนสนุกและมีความสุขที่ได้เรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน.....	.74
8. นักเรียนได้เรียนทั้งเป็นกลุ่มและฝึกทักษะต่างๆจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านจนเกิด ทักษะการอ่านที่ดีขึ้น.....	.60
9. การเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลมากขึ้น..	.73
10. การเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านทำให้นักเรียนเป็นรักและภูมิใจในชุมชนของตนเอง มากขึ้น.....	.48
รวมทั้งฉบับ	.92

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 1 ฐูเรื่องเมืองเก่า

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	3	8
2	3	8
3	4	8
4	3	9
5	4	7
6	2	8
7	3	9
8	4	8
9	4	9
10	4	9
11	4	10
12	4	9
13	3	9
14	4	8
15	3	9
16	2	10
17	3	10
18	4	7
19	4	8
20	2	8
21	3	9
22	4	9
23	4	10
24	3	8
25	4	8
26	3	9
27	3	9

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 2 เล่าขานตำนานทุ่ง

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	3	9
2	3	8
3	4	8
4	3	8
5	3	9
6	2	8
7	3	10
8	3	9
9	3	8
10	4	8
11	3	9
12	3	10
13	3	10
14	4	7
15	3	8
16	2	8
17	3	8
18	4	8
19	3	8
20	2	9
21	3	9
22	4	10
23	4	7
24	3	8
25	4	8
26	3	9
27	3	10

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 3 มุ่งสู่โบราณสถาน

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	3	8
2	3	9
3	3	7
4	3	8
5	3	9
6	2	8
7	3	9
8	3	9
9	3	10
10	4	9
11	3	9
12	3	8
13	3	9
14	4	10
15	3	10
16	2	7
17	3	8
18	4	8
19	3	8
20	2	9
21	3	10
22	4	8
23	4	8
24	3	8
25	4	9
26	3	9
27	3	8

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 4 สืบสานประเพณี

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	3	8
2	3	8
3	4	8
4	3	9
5	3	10
6	4	8
7	3	9
8	3	8
9	3	9
10	4	10
11	3	10
12	3	7
13	3	8
14	4	8
15	3	8
16	4	9
17	3	8
18	4	9
19	3	9
20	4	10
21	3	8
22	3	9
23	4	8
24	3	9
25	4	8
26	3	8
27	4	7

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย” บทที่ 5 คนดีศรีเมืองเกษตร

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	2	8
2	3	9
3	4	8
4	3	9
5	3	7
6	2	8
7	3	9
8	3	8
9	3	9
10	4	9
11	3	10
12	3	9
13	3	9
14	2	8
15	3	9
16	4	10
17	3	10
18	2	7
19	3	8
20	4	8
21	3	9
22	3	9
23	2	8
24	3	7
25	3	8
26	3	8
27	4	8

แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “เบิ่งเมืองเกษตรวิสัย”

เลขที่	คะแนนหลังเรียน
1	25
2	24
3	23
4	26
5	25
6	25
7	24
8	22
9	25
10	24
11	24
12	25
13	22
14	24
15	25
16	24
17	25
18	26
19	28
20	27
21	27
22	25
23	24
24	25
25	25
26	24
27	26

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นางรัชณี แซ่อึ้ง
วันเกิด	วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2506
สถานที่เกิด	อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 190 หมู่ที่ 15 ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยาลัยนาฏศิลป
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเมืองเกษตรวิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2527	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2555	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม